

ANKETA POSLODAVACA
zaposlenost i zapošljavanje 07/08.

IZDAVAČ:

Zavod za zapošljavanje Crne Gore
Biro rada Podgorica

ZA IZDAVAČA:

Vukica Jelić

PROJEKTNI TIM:

mr Goran Šćepanović
Verica Popović

LEKTOR:

Svetozar Kujović

GRAFIČKA OBRADA I ŠTAMPA:

Studio MOUSE - Podgorica

TIRAŽ:

300 primjeraka

ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE CRNE GORE

ANKETA POSLODAVACA
zaposlenost i zapošljavanje
07/08.

Biro rada PODGORICA

Sadržaj

REZIME.....	7
1.. UVOD.....	11
1.1. Cilj i zadaci istraživanja.....	11
1.2. Predmet istraživanja.....	12
1.3. Sadržaj istraživanja.....	13
1.4. Metodologija istraživanja.....	14
1.5. Populacija i uzorak ispitanika.....	15
2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	17
2.1. Struktura poslodavaca.....	17
2.1.1. Poslodavci prema oblicima organizovanja	18
2.1.2. Poslodavci prema vrstama djelatnosti	20
2.1.3. Poslodavci prema oblicima organizovanja i vrstama djelatnosti.....	22
2.1.4. Poslodavci prema dužini vremena poslovanja	24
2.1.5. Pregled zaposlenih prema dužini vremena poslovanja društva	26
2.1.6. Poslodavci prema broju zaposlenih.....	28
2.1.7. Poslodavci prema broju zaposlenih u grupama djelatnosti ...	29
2.2. Podaci o radu i poslovanju preduzeća.....	31
2.2.1. Ocjena rada, poslovanja firme.....	31
2.2.2. Plan/strategija razvoja firme	32
2.2.3. Podaci o tome da li je organizacija dio neke druge organizacije	33
2.2.4. Tržište na kome organizacija dominantno posluje.....	33
2.3. Zaposlenost i zapošljavanje u tekućoj godini.....	34
2.3.1. Prosječna zaposlenost u 2007. godini prema vrstama djelatnosti	34
2.3.2. Ostvareno povećanje broja zaposlenih u 2007. godini.....	36
2.3.3. Obrazovna i profesionalna struktura zaposlenih	39
2.3.4. Invalidi i penzionisani radnici	42
2.3.5. Spremnost zapošljavanja lica sa invaliditetom uz obezbjeđenje određenih pogodnosti.....	44
2.3.6. Upoznatost poslodavaca sa pogodnostima pri zapošljavanju invalidnih lica	45
2.3.7. Viškovi zaposlenih	45
2.3.8. Razlozi i načini rješavanja viška zaposlenosti	49
2.3.9. Deficitarni kadrovi	50
2.3.10. Zapošljavanje sa nepunim radnim vremenom i povremeno.....	60

2.3.11. Uporedni pregled zaposlenih i zapošljavanja u 2007. i 2008. godini	62
2.3.12. Starosna struktura zaposlenih po stepenima stručne spreme	63
2.4 Planovi zapošljavanja u 2008. godini.....	66
2.4.1. Razlozi za planiranje povećanja broja radnika	67
2.4.2. Projekcija zapošljavanja u narednih 5 godina	68
2.4.3. Struktura poslodavaca prema djelatnostima u 2008. godini.....	69
2.4.4. Obrazovanje i profesionalna struktura planiranih potreba u 2008. godini	70
2.4.5. Invalidi i penzionisani radnici u 2008. godini	71
2.4.6. Viškovi zaposlenih u 2008. godini	71
2.4.7. Deficitarni kadrovi u 2008. godini	73
2.5. Obrazovanje i obuka za zaposlenje.....	80
2.5.1. Znanja, vještine i kompetencije koje najviše nedostaju zaposlenim.....	82
2.5.2. Kvalitet radne snage u firmi i na evidenciji Zavoda	83
2.6. Saradnja poslodavaca i Zavoda za zapošljavanje.....	84
2.6.1. Nivoi, oblici i sadržaji saradnje	84
2.6.2. Očekivanja poslodavaca od Zavoda.....	85
2.6.3. Vidovi informacija koje obezbjeđuju kvalitetnu saradnju sa Zavodom.....	86
2.6.4. Očekivanja poslodavaca od Zavoda, prijedlozi i sugestije	87
3. ZAKLJUČAK.....	89
3.1. Realizacija projektovanih ciljeva i zadataka.....	89
3.2. Registar poslodavaca.....	90
3.3. Struktura poslodavaca.....	90
3.4. Prosječna i ukupna zaposlenost u 2007. godini.....	91
3.5. Novozaposleni u 2007. godini.....	91
3.6. Plan zapošljavanja za 2008. godinu.....	92
3.7. Obrazovanje i obuka za zaposlenje.....	92
3.8. Starosna struktura zaposlenih po stepenima . stručne spreme i djelatnosti firmi.....	93
3.9. Saradnja poslodavaca i Zavoda.....	93
4..PRILOG	95
4.1. Upitnik.....	96
Pregled tabela i grafika.....	112

REZIME

Ova Analiza je jedan od nužnih preduslova realizacije mnogobrojnih aktivnosti Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u suzbijanju nezaposlenosti i adekvatnog zadovoljavanja potreba poslodavaca za radnom snagom, redovno konsultovanje poslodavaca i prikupljanje informacija i podataka.

Ovogodišnja Anketa poslodavaca je četvrta po redu i ona predstavlja konsultovanje poslodavaca u cilju ostvarivanja neposrednog uvida u aktuelnu i očekivanu zaposlenost i zapošljavanje. Njen osnovni cilj bio je prikupljanje podataka na osnovu kojih bi se što potpunije opisalo stanje crnogorskog tržišta rada, odnosno **regije Podgorica**.

Anketiranje poslodavaca je sprovedeno na nivou regije Podgorica, koja obuhvata opštine: **Podgorica, Cetinje, Danilovgrada i Kolašin**, a realizovano je na uzorku od 15% ukupnog broja poslodavaca ove Regije (**799 poslodavaca**). U anketiranom uzorku, najzastupljeniji oblik organizovanja je Društvo sa ograničenom odgovornošću-67,08%. Slijede ustanove, koje u uzorku učestvuju sa 9,01%, Akcionarsko društvo učestvuje sa 7,51% i Ortačko društvo sa 5,76%, dok su ostali oblici zastupljeni u procentu manjem od 5%.

U anketiranom uzorku, najzastupljenije djelatnosti su trgovina na veliko i malo, prerađivačka industrija i aktivnosti u vezi sa nekretninama.

Predmetom istraživanja obuhvaćeni su: Prosječan broj ukupno zaposlenih u 2007. godini, Obim i struktura zaposlenosti i zapošljavanje u 2007. godini, Obim i struktura planiranog zapošljavanja u 2008. godini, Starosna struktura zaposlenih, Podaci o radu i poslovanju poslodavaca, Viškovi zaposlenih, Invalidi i penzionisani radnici, Deficitarni kadrovi, Zapošljavanje sa nepunim radnim vremenom, Zapošljavanje nezaposlenih za obavljanje privremenih i povremenih poslova, Saradnja poslodavaca i Zavoda, Informisanost poslodavaca o aktivnostima Zavoda i Prijedlozi i sugestije poslodavaca za podsticanje zapošljavanja i efikasnije funkcionisanje tržišta rada.

U uzorku od 799 preduzeća obrađenom u regiji Podgorice, koji predstavlja 15,20% ukopnog broja aktivnih poslodavaca upisanih u Registar, prosječan broj zaposlenih je 35.714 radnika, dok je ukupan broj zaposlenih na dan anketiranja 35.890 radnika.

U ovogodišnjem uzorku, Trgovina na veliko i malo (19,46%), Prerađivačka industrija (14,10%), i Saobraćaj i veze (13,55%), su bile djelatnosti sa najvećim brojem zaposlenih.

U 2007. godini, **najveći broj zapošljavanja** ostvaren u grupi zanimanja Trgovina i ugostiteljstvo –1.453 ili 40,48%. Slijede zapošljavanja u grupi zanimanja Ekonomija, pravo i administracija – 22,01%, u grupi zanimanja Saobraćaj –7,47%, Geodezija i građevinarstvo – 5,66%, Zdravstvo i farmacija – 3,93%, itd. Najmanji broj zapošljavanja u 2007. godini ostvaren je u okviru grupe zanimanja Fizička kultura i sport, svega dva zapošljavanja, tj. 0,06%.

Kada je u pitanju **Pregled novozaposlenih** po stepenima stručne spreme, najveći broj zapošljavanja u 2007. godini ostvaren je kod IV stepena – 49,06%, zatim u broju novozaposlenih lica najveće učešće imaju zaposleni sa III stepenom–22,15%, dok je učešće novozaposlenih lica sa VII stepenom–15,58%, sa I stepenom–5,60%, sa VI stepenom–3,48%, sa II stepenom–3,04%, sa V stepenom–0,84%, a najmanje učešće novozaposlenih lica je sa VIII stepenom, svega 0,25%.

Od ukupnog broja novozaposlenih u 2007.godini, 51,40% je zaposleno na **određeno vrijeme**, dok su ostali zaposleni na neodređeno vrijeme.

U 2008. godini, **planirane potrebe poslodavaca** su najviše zastupljene kod IV stepena (42,65%) i III stepena stručne spreme (19,92%). Ova dva stepena, zajedno u ukupnoj strukturi planiranog zapošljavanja u 2008. godini, učestvuju sa 62,57%. Po zastupljenosti u strukturi planiranog zapošljavanja slijede: VII stepen (15,13%), VI (9,85%), I (5,61%), II (4,90%). I na kraju, najmanju potrebu poslodavci su iskazali za licima koja posjeduju V stepen stručne spreme, svega 1,93%.

Kad je u pitanju ukupna **starosna struktura** proizilazi da je u okviru ovih djelatnosti najviše angažovano radnika starosne dobi od 41-50 godina, njih 28,12%, zatim u dobi od 31 do 40, njih 26,30%, a najmanje je angažovano

radnika iz grupe do 18. godine. Možemo primijetiti da bitnije razlike i pomjeranja u starosnoj strukturi, u odnosu na zatečenu situaciju u prošlim analizama, nema.

U ukupnom broju zaposlenih, u obrađenom uzorku, žene učestvuju sa 48,14%, odnosno 17.752 zaposlenih.

Deficitarnim zanimanjima posvećena je posebna pažnja. U 2007-oj godini poslodavci su izdvojili **251 deficitarno zanimanje** i 1,387 potrebnih radnika, što je za skoro 5 puta više nego u predhodnoj godini, kada je brojčani deficit iznosio 284 radna mjesta. Gledano prema djelatnostima, deficitarnost kadrova je najzastupljenija u **građevinarstvu (20%)** počev od pomoćnih radnika do inženjera građevine i arhitekture. Najveći deficiti unutar građevinarstva su u oblasti građevinskih zanimanja, sa naglaskom na **zidara (58)**, **tesara (46)** i **armirača (36)**, ali ne zaostaju ni građevinski inženjeri kojih nedostaje 55.

U djelatnosti **turizma i ugostiteljstva** deficitarni kadrovi su zastupljeni sa 17%. Kada su u pitanju deficiti u ovoj oblasti izdvajamo **pekara-60**, **konobara-60**, **kuvara-38** i **mesara-22**. Pored pomenutih deficita ističe se i **Trgovina** koja predstavlja 5,5% od ukupno iskazanih, zatim elektro tehničari raznih struka, razni zanatlije, ekonomski i pravni tehničari kao i menadžeri VI i VII stepena. Stanje je slično i za 2008. godinu.

Naravno, moramo istaći da je broj iskazanih deficita dobijen od uzorka, 15% anketiranih poslodavaca ove Regije, pa je jednostavno doći do zabrinjavajućeg broja ukupnih deficita za radnom snagom.

Zavod za zapošljavanje je javni servis, pa zato na svaki način, pa i neformalnim kritikama ili sugestijama, pokušava da dođe do spoznaje kako da svoj servis poboljša. Pored opštih ocjena, poslodavci su saopštili dosta konkretnih očekivanja, kritičkih primjedbi na rad određenih poslovnih organa, službi i savjetnika, kao i sugestija za unapređivanje pojedinih segmenata aktivnosti, koje treba uvažiti kod opredjeljivanja programskih aktivnosti u narednom periodu. Kod odgovora na pitanja **primjedbi i sugestija**, iskazana su i mišljenja pojedinih poslodavaca da je ukupna aktivnost Zavoda i njegovih službi i saradnika na visokom nivou.

1. UVOD

1.1. Cilj i zadaci istraživanja

Jedan od nužnih preduslova realizacije mnogobrojnih aktivnosti Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u suzbijanju nezaposlenosti i adekvatnog zadovoljavanja potreba poslodavaca za radnom snagom, jeste redovno konsultovanje poslodavaca i prikupljanje informacija i podataka.

Prikupljanje podataka, njihovo sistematizovanje i obrada, kao i praćenje njihovih karakteristika su osnove istraživačke aktivnosti u Zavodu.

U okviru ovih aktivnosti značajno mjesto pripada projektu Anketa poslodavaca, sa kojim se započelo 2003.godine.

Ovogodišnja Anketa poslodavaca je četvrta po redu i ona predstavlja konsultovanje poslodavaca u cilju ostvarivanja neposrednog uvida u aktuelnu i očekivanu zaposlenost i zapošljavanje.

Činjenica da postojeće evidencije poslodavaca ne zadovoljavaju strukturom i kvalitetom podataka, budući da su isti promjenjivog karaktera, ukazala se potreba za ostvarivanjem redovnog godišnjeg uvida u promjene obilježja stanja zaposlenosti i zapošljavanja i prikupljanjem ne samo egzaktnih kvantitativnih informacija, već i radi cjelovitog saznanja, prepoznavanjem uzroka određenog konstatovanog stanja.

Upravo tim aspektom tretiranja predmeta interesovanja bavilo se istraživanje o kojem ovdje izvještavamo.

Dakle, osnovni cilj istraživanja bio je prikupljanje podataka na osnovu kojih bi se što potpunije opisalo stanje crnogorskog tržišta rada, odnosno regije Podgorica. Postuliranje deskripcije kao primarnog cilja uzrokovano je stavom da je ona nužan prvi korak u ispitivanju svake pojave, pa i ove o kojoj je ovdje riječ, kao i činjenicom o postojanju veoma skromnog broja realizovanih istraživanja sa ovako opredijeljenom sadržinom.

Sa druge strane, ovako postavljen cilj diktirao je da strategija prikupljanja

podataka bude ekstenzivna, a ne intenzivna, odnosno da se orijentišemo na prikupljanje što više raznorodnih podataka uz ostajanje na površini i odustajanja od detaljnog ispitivanja svakog pojedinačnog aspekta, što može imati za cilj neko drugo istraživanje.

Anketiranje poslodavaca je sprovedeno na nivou regije Podgorica, koja obuhvata opštine: Podgorica, Cetinje, Danilovgrada i Kilašin, a realizovano je na uzorku poslodavaca koji su upisani u Centralni registar Privrednog suda, a čiju ekonomsku aktivnost potvrđuju i baze podataka Poreske uprave, Fonda PIO i Fonda zdravstva.

Saglasno definisanom cilju, opredijeljeni su i zadaci istraživanja:

- Izrada baze podataka za projektovanje mjera i programa aktivne politike zapošljavanja.
- Prikupljanje podataka za analizu zaposlenosti i zapošljavanja u 2007. godini, odnosno analiza realizacije planiranog zapošljavanja u prethodnoj godini.
- Prikupljanje podataka za analizu očekivanih kretanja u oblasti zaposlenosti i zapošljavanja u 2008. godini.
- Analiza strukture zaposlenih sa različitih aspekata.
- Istraživanje mišljenja, ocjena i stavova poslodavaca o saradnji sa Zavodom u zadovoljavanju kadrovskih potreba.
- Evidentiranje promjena u strukturi i ažuriranje registra poslodavaca.

1.2. Predmet istraživanja

Opšte, ali svakako ne i dovoljno precizno određenje predmeta, glasilo bi da je istraživanje posvećeno utvrđivanju stanja aktuelne i očekivane zaposlenosti i zapošljavanja u 2007/2008.godini, kojeg određuje veliki broj karakteristika, koje ujedno i konkretnije definišu predmet ovog istraživanja.

Predmetom istraživanja obuhvaćeni su:

- Prosječan broj ukupno zaposlenih u 2007. godini.
- Obim i struktura zaposlenosti i zapošljavanje u 2007. godini.
- Obim i struktura planiranog zapošljavanja u 2008. godini.
- Starosna struktura zaposlenih.

- Podaci o radu i poslovanju.
- Viškovi zaposlenih.
- Invalidi i penzionisani radnici.
- Deficitarni kadrovi.
- Zapošljavanje sa nepunim radnim vremenom.
- Zapošljavanje nezaposlenih za obavljanje privremenih i povremenih poslova.
- Saradnja poslodavaca i Zavoda.
- Informisanost poslodavaca o aktivnostima Zavoda.
- Prijedlozi i sugestije poslodavaca za podsticanje zapošljavanja i efikasnije funkcionisanje tržišta rada.

1.3. Sadržaj istraživanja

U skladu sa određenim predmetnim okvirima istraživanja, projektovani su **sadržaji** koji su ujedno bili osnova za definisanje pitanja u Upitniku i obradi prikupljenih podataka.

Obrada podataka je bila prilagođena osnovnom cilju istraživanja-opisu stanja tržišta rada u regiji Podgorica, pri čemu su korištene tehnike deskriptivne statistike.

Utvrđena je distribucija frekvenci odgovora ispitanika, što znači da su u prikazu rezultati saopšteni u procentima u odnosu na ukupan broj ispitanih.

Obrada podataka prilagođena je potencijalnim korisnicima za različite namjene. U tom smislu, dobijeni rezultati prikazani su odvojeno za 2007. i 2008. godinu, prema tematskim cjelinama. Pored toga, dobijeni pokazatelji su obrađeni tako da, u komparaciji sa pokazateljima iz drugih izvora, odnosno perioda, mogu predstavljati valjanu osnovu za dublju analizu pojedinih segmenata funkcionisanja tržišta rada u svakoj opštini posebno, kao i na nivou Regije.

1.4. Metodologija istraživanja

Metodologija istraživanja bila je primjerena opisanom predmetu istraživanja i njegovim ciljevima. Istraživanje je obavljeno sistematskom neeksperimentalnom metodom-anketnim upitnikom, na uzorku veličine 799 ispitanika.

Mjerni instrument, upitnik, konstruisan za ovu priliku imao je ukupno 40 pitanja, podijeljenih u 7 tematskih cjelina. Prva grupa pitanja odnosi se na opše podatke o poslodavcu, druga grupa obuhvata podatke o radu i poslovanju, sledeća grupa tretira zaposlene u 2007. godini i zapošljavanje u 2008. godini, četvrti set pitanja odnosi se na lica sa invaliditetom i dopunske oblike zapošljavanja, peti na viškove radne snage, a u šestoj grupi tretirana su deficitarna zanimanja. Posljednja grupa pitanja usmjerena je na konkretno istraživanje nivoa saradnje poslodavaca sa Zavodom za zapošljavanje. Anketa završava sesa pitanjem: «Kako bi Zavod mogao doprinijeti uspješnijoj izradi i realizaciji planova zapošljavanja i saradnji sa poslodavcima u zadovoljavanju njihovih kadrovskih potreba i povećanju zaposlenosti uopšte».

Zadržana je velika sličnost ovog sa prethodnim upitnikom, što omogućava komparaciju podataka u svim segmentima i na taj način se obezbjeđuje registracija eventualnih promjena na tržištu rada u vrsti i obimu.

Veći dio pitanja u anketnom upitniku bio je zatvorenog tipa, čime je olakšana statistička obrada i upoređivanje rezultata za pojedine djelove istraživanja i periode vremena koje prezentuju.

Manji broj pitanja otvorenog tipa, u anketnom upitniku, bio je projektovan sa namjerom da se obezbijede i dobiju dodatne neformalne informacije, mišljenja i sugestije, koji po pravilu bliže definišu stav poslodavaca o predmetu konkretnog pitanja.

Kao što je već rečeno, anketiranje poslodavaca sprovedeno je na teritoriji regije Podgorica, koju čine opštine Podgorica, Cetinje, Danilovgrad i Kolašin, u vremenu od 15.10.2007.-15.11.2007. godine.

Ovdje je potrebno pojasniti da se pod Regijom podrazumijeva Biro rada Podgorica, sa pripadajućim kancelarijama.

Anketiranja su obavili anketari, njih 41, angažovani iz reda nezaposlenih, koji su, prije nego su izašli na teren i pristupili samom anketiranju, bili upoznati sa anketnim upitnikom i bili edukovani za sprovođenje anketiranja prema programu osmišljenom za ovu namjenu.

Kadrovsku osnovu za realizaciju ovog Projekta, predstavljali su savjetnici Biroa rada Podgorica, koji su, pored direktora Biroa, koji je bio neposredno odgovoran za sprovođenje ankete na području ove Regije, organizovali prikupljanje podataka, bili stručna podrška anketarima, kao i obrađivači ankete.

Odgovarajuću informatičku podršku omogućio je Sektor za informatiku.

Koordinaciju rada učesnika u pripremi i sprovođenju istraživanja ostvarili su Sektor za zapošljavanje i Centar za ljudske resurse.

Istraživanje je realizovano u okviru programskih zadataka Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za 2007. godinu.

1.5. Populacija i uzorak istraživanja

Prilikom strukturiranja uzorka u njegovoj veličini, postojala je težnja da se obezbijedi reprezentativnost sa aspekta vrste djelatnosti, oblika organizovanja, broja zaposlenih, vremena postojanja i sl., sa jedne strane, a sa druge da se omogući upoređivanje dobijenih rezultata analize sa pokazateljima analiza iz prethodnih godina, čime bi se omogućilo kontinuirano praćenje kretanja na tržištu rada ove Regije.

U tabeli koja slijedi dajemo pregled veličine uzorka istraživanja po opštinama regije Podgorica.

Tabela 1: Analizirani uzorak regije Podgorica

OPŠTINA, REGIJA	BROJ AKTIVNIH POSIOĐAVACA	POSLOĐAVCI REGIJE PODgORICA	
		UZORAK	% učešća u Regiji
PODGORICA	4.552	697	87,23
CETINJE	314	48	6,07
DANILOVGRAD	240	36	4,50
KOLAŠIN	119	18	2,25
UKUPNO	5.225	799	100,00

Mišljenja smo da će rezultati ankete na ovako opredijeljenoj veličini uzorka, omogućiti modeliranje aktivnosti Zavoda za zapošljavanje, na način koji odgovara zahtjevima i trendovima tržišta rada ove Regije. Naime, rezultati analize predstavljaju osnovu za proces strateškog planiranja programa aktivne politike zapošljavanja kako u vrsti, tako i u obimu, pri čemu treba iskoristiti njihove prednosti i eliminisati slabosti.

Istraživanje je realizovano na uzorku od 15% aktivnih registrovanih poslodavaca u opštinama Podgorica, Cetinje, Danilovgrad i Kolašin.

2. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U ovom dijelu izvještavamo o rezultatima ankete poslodavaca 2007/08. za regiju Podgorica.

Regiju Podgorica čine opštine Podgorica, Cetinje, Danilovgrad i Kolašin, opštine koje organizacijski pripadaju Birou rada Podgorica-Zavod za zapošljavanje Crne Gore.

Opštine Podgorica, Cetinje i Danilovgrad, uz opštinu Nikšić, pripadaju Regiji srednje Crne Gore. To je najjužniji dio Dinarske oblasti, a nalazi se između Trebišnjice, Crnogorskog primorja, Skadarskog jezera i planina Golije, Vojnika, Lukavice i Maganika. U njoj su i dvije najpoznatije crnogorske ravnice, Zetska i Bjelopavlička. Ova regija predstavlja industrijsku zonu Crne Gore. A Podgorica i Cetinje, kao glavni grad, odnosno prijestonica Crne Gore, predstavljaju političke, administrativne i kulturne centre Crne Gore.

Opština Kolašin pripada sjevernom i središnjem području Crne Gore i predstavlja jedan od centara planinskog turizma.

2.1..Struktura.poslodaca

Struktura anketiranih poslodavaca obrađena je na regionalnom i opštinskim nivoima, prema oblicima organizovanja poslodavaca, vrsti djelatnosti, dužini vremena poslovanja, broju zaposlenih i broju zaposlenih u grupama djelatnosti.

2.1.1. Poslodavci prema oblicima organizovanja

Tabela 2: Pregled poslodavaca prema oblicima organizovanja na nivou Regije

Preduzetnik	Ortačko društvo	Komanditno društvo	Akcionarsko društvo	Društvo ograničene odgovornosti	Dio stranog društva	Nevladine organizacije	Javna ustanova	Javno preduzeće	Državni organi	Zadruga	Ostali oblici	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
br.	34	46	60	536	22	10	72	3	12	2	2	799

Iz pregleda poslodavaca prema oblicima organizovanja uočavamo da je, u anketiranom uzorku, najzastupljeniji oblik organizovanja **Društvo sa ograničenom odgovornošću - 67,08%**. Slijede Ustanove, koje u uzorku učestvuju sa 9,01%, Akcionarsko društvo, učestvuje sa 7,51%, Ortačko društvo sa 5,76%, Preduzetnik kao oblik organizovanja učestvuje sa 4,26%, poslodavci koji su organizovani kao Dio stranog društva učestvuju sa 2,75%, Državni organi su zastupljeni u procentu od 2%, Nevladine organizacije učestvuju u procentu od 1,25%, dok Javna preduzeća, Zadruga i Ostali oblici organizovanja zajedno učestvuju sa 1,00% u anketiranom uzorku.

Dakle, DOO, Javne ustanove i Akcionarsko društvo su oblici organizovanja poslodavaca koji su najzastupljeniji u uzorku anketiranih poslodavaca. Ukupno učešće ova tri oblika organizovanja iznosi 83, 60%.

Gledano po opštinama, stanje je isto kao i na nivou Regije. Naime, u svim opštinama najzastupljeniji oblik organizovanja poslodavaca je DOO, koje učestvuje u ukupnom uzorku u opštini:

- Podgorica-70,44%,
- Cetinje-41,67%,
- Danilovgrad-33,33% i
- Kolašin-72,22%.

Zastupljenost ostalih oblika organizovanja se razlikuje od opštine do opštine.

U Podgorici je, poslije DOO, najzastupljeniji oblik organizovanja Akcionarsko društvo sa 8,18% učešća. Slijede Javne ustanove sa 7,60%, Ortačko društvo

sa 4,45%, Preduzetnik sa 3,59%, Državni organi sa 2%, dok su Dio stranog društva, Nevladine organizacije, Javna preduzeća, Zadruga i Ostali oblici organizovanja, svaki posebno zastupljeni u ukupnom uzorku ispod 2%.

U Cetinju drugo mjesto po zastupljenosti oblika organizovanja ima Javna ustanova sa 29,17%. Slijede: Ortačko društvo sa 12,50%, Akcionarsko društvo 6,25%, Preduzetnik 4,17% i Nevladine organizacije koje učestvuju sa 2,08%.

U Danilovgradu, drugi najzastupljeniji oblik organizovanja je Ortačko društvo koje u ukupnom uzorku učestvuje sa 25%. Slijede: Dio stranog društva-19,44%, Preduzetnik-13,89% i Javne ustanove 8,33%.

U Kolašinu, drugo mjesto po zastupljenosti oblika organizovanja poslodavaca podjednako pripada Preduzetnicima i Javnim ustanovama, koje u ukupnom uzorku participiraju sa po 11,11%. Zadruga, kao oblik organizovanja, učestvuju u ukupnom uzorku sa 6%.

Upoređujući dobijene rezultate sa rezultatima prošlogodišnje ankete, uočavamo pet osnovnih karakteristika. **Prva**, da je DOO najzastupljeniji vid organizovanja poslodavaca bio i u prošloj (62,35%) i u ovoj godini (67,08%), kao i to da je veličina uzorka ovih poslodavaca približno ista, i u prošloj i u ovoj godini je iznosila preko 60%. **Druga** karakteristika se odnosi na evidentno manji broj anketiranih poslodavaca u 2007. godini, koji su organizovani kao Preduzetnik. Razlog tome je stav da se ne anketiraju, u velikom broju poslodavci čiji je registrovani broj zaposlenih ispod 5 radnika, pa s obzirom da Preduzetnik, kao oblik organizovanja, ima manju formu, rezutiralo je njegovim manjim učešćem. **Treća** osobenost ovog uporednog prikaza proizilazi iz konstatacije da je veći procenat zastupljenosti, u ukupnom uzorku, ove godine u odnosu na prošlu, poslodavaca koji su organizovani kao ortačko društvo, akcionarsko društvo, dio stranog društva, nevladine organizacije i javne ustanove. **Četvrta** karakteristika se odnosi na konstataciju da su ove godine određeni vidovi organizovanja poslodavaca uzeli učešća u strukturi anketiranih poslodavaca, kojih u prošloj godini nije bilo, a to su: javna preduzeća, državni organi i ostali oblici organizovanja. **Peta** karakteristika uporednog prikaza, za prošlu i ovu godinu u dijelu zastupljenosti poslodavaca u ukupnom uzorku prema obliku organizovanja, odnosi se na konstataciju da niti u prošloj, niti u ovoj godini, nije anketiran ni jedan poslodavac koji je organizovan kao Komanditno društvo, kao i na

činjenicu da su i u prošloj i u ovoj godini, poslodavci koji su organizovani kao Zadruga, bili zastupljeni u procentu ispod 1%.

2.1.2. Poslodavci prema vrstama djelatnosti

Tabela 3: Pregled poslodavaca prema vrsti djelatnosti

OPŠTINE - REGIJA		PODGORICA		CETINJE		DANILOV-GRAD		KOLASIN		UKUPNO		
		br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	
VRSTE DJELATNOSTI	Pojopriv. lov i sumarstvo	1	4	0,57			1	2,78	2	11,11	7	0,88
	Ribarstvo	2	9	1,29							9	1,11
	Vađenje ruda i kamena	3	3	0,43							3	0,38
	Prerađivačka industrija	4	68	9,77	5	10,42	9	25,00	5	27,78	87	10,9
	Proiz. i snabd. el. energijom	5	2	0,29	1	2,08	2	5,56	1	5,56	6	0,75
	Građevinarstvo	6	30	4,31	4	8,33					34	4,26
	Trgovina na veliko i malo	7	329	47,27	18	37,50	9	25,00	3	16,67	360	44,9
	Hoteli i restorani	8	28	4,02	4	8,33			3	16,67	35	4,39
	Saobraćaj i veze	9	39	5,60	1	2,08			2	11,11	42	5,26
	Finansijsko posredovanje	10	11	2							11	1,37
	Aktivnosti u vezi sa nekretn.	11	67	9,63			5	13,89			72	9,02
	Državna uprava i odbrana	12	23	3,30	3	6,25	2	5,56			28	3,51
	Obrazovanje	13	25	3,59	4	8,33	4	11,11	1	5,56	34	4,26
	Zdravstveni i socijalni rad	14	18	2,59	3	6,25	1	2,78	1	5,56	23	2,88
	Ostale komun. društ. aktivnosti	15	40	5,75	5	10,42	3	8,33			48	6,02
	Privatna doma-ćinstva sa zap.	16										
	Eksteritorijalne organizacije	17										
	UKUPNO	18	697	100	48	100	36	100	18	100	799	100

Analizirajući strukturu uzorka, prema djelatnosti koju poslodavci obavljaju, uočavamo da je u istom najzastupljenija djelatnost **Trgovina na veliko i malo-44,99%**. Slijede: Prerađivačka industrija-10,90%, Aktivnosti u vezi sa nekretninama-9,02%, Ostale komunalno-društvene aktivnosti-6,02%, Saobraćaj i veze-5,26%, Hoteli i restorani-4,39%, Građevinarstvo-4,26%, Obrazovanje-4,26%, Državna uprava i odbrana-3,51%, Zdravstveni i socijalni rad-2,88%, Finansijsko poslovanje-1,37%, Ribarstvo-1,11%, Poljo-

privreda, lov i šumarstvo-0,88%, Proizvodnja i snabdijevanje el.energijom 0,75% i Vađenje ruda i kamena-0,38%.

Zaključujemo da su, u anketiranom uzorku, najzastupljenije djelatnosti: Trgovina na veliko i malo, Prerađivačka industrija i Aktivnosti u vezi sa nekretninama.

Gledano po opštinama, stanje je isto kao i na nivou Regije, najzastupljenije djelatnosti u anketiranom uzorku, u svim opštinama, su Trgovina na veliko i malo i Prerađivačka industrija.

Naime, u Podgorici je najzastupljenija djelatnost Trgovina na veliko i malo (47,35%). Slijede: Prerađivačka industrija (9,76%), Aktivnosti u vezi sa nekretninama (9,61%), Ostale komunalno-društvene aktivnosti (5,74%), Saobraćaj i veze (5,60%), dok su ostale djelatnosti, svaka posebno, zastupljene u procentu ispod 5%.

U Cetinju je, takođe, najzastupljenija djelatnost Trgovina na veliko i malo (37,50%). Slijede Prerađivačka industrija (10,42%), Ostale komunalno društvene aktivnosti (10,42%), Građevinarstvo (8,33%), Hoteli i restorani (8,33%), Obrazovanje (8,33%), a najmanje su zastupljene djelatnosti Proizvodnja i snabdijevanje el.energijom (2,08%) i Saobraćaj i veze (2,08%), dok djelatnosti: Poljoprivreda, lov i šumarstvo, Ribarstvo, Vađenje rude i kamena, Finansijsko posredovanj i Aktivnosti u vezi sa nekretninama nijesu bile zastupljene u anketiranom uzorku.

U opštini Danilovgrad najzastupljenije djelatnosti u uzorku anketiranih poslodavaca su Trgovina na veliko i malo i Prerađivačka industrija sa po 25%. Slijede Aktivnosti u vezi sa nekretninama (13,89%), Obrazovanje (11,11%), Ostale komunalno društvene aktivnosti (8,33%), a najmanje su zastupljene djelatnosti Poljoprivreda, lov i šumarstvo (2,78%) i Zdravstveni i socijalni rad (2,78%), dok djelatnosti Ribarstvo, Vađenje rude i kamena, Građevinarstvo, Hoteli i restorani, Saobraćai i veze i Finansijsko posredovanje nijesu bile zastupljene u anketiranom uzorku.

U Kolašinu je najzastupljenija djelatnost Prerađivačka industrija (27,78%). Slijede: Trgovina na veliko i malo (16,67%), Hoteli i restorani (16,67%), Poljoprivreda, lov i šumarstvo (11,11%), Saobraćaj i veze (11,11%), Proizvodnja i snabdijevanje el.energijom (5,56%), Obrazovanje (5,56%)

i Zdravstveni i socijalni rad (5,56%). Djelatnosti: Ribarstvo, Vađenje rude i kamena, Građevinarstvo, Finansijsko posredovanje, Aktivnosti u vezi sa nekretninama, Državna uprava i odbrana i Ostale komunalne i društvene aktivnosti nijesu bile zastupljene u anketiranom uzorku.

Upoređujući strukturu uzorka anketiranih poslodavaca u 2006. godini, sa strukturom uzorka u 2007. godini prema vrstama djelatnosti koju poslodavci obavljaju, uočavamo da su u 2006. godini najzastupljeniji bili poslodavci koji obavljaju djelatnost Prerađivačke industrije, a odmah poslije njih bili su poslodavci koji obavljaju djelatnost Trgovine na veliko i malo. A u 2007. godini redosljed je bio promijenjen, tako da su bili najzastupljeniji poslodavci koji obavljaju djelatnost Trgovine na veliko i malo, a drugi po zastupljenosti bili su poslodavci koji obavljaju Prerađivačku djelatnost.

2.1.3. Poslodavci prema oblicima organizovanja i vrstama djelatnosti

Tabela 4: Pregled poslodavaca prema oblicima organizovanja i vrstama djelatnosti

OPŠTINE – REGIJE	Preduzetnik	Ortačko društvo	Komanditno društvo	Akcionarsko društvo	Društvo ograničene odgovornosti	Dio stranog društva	Nevladine organizacije	Javna ustanova	Javno preduzeće	Državni organi	Zadruga	Ostali.oblici	Ukupno
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Poljoprivreda	1	1		1	2			1			1		7
Ribarstvo					9								9
Vađenje ruda				1	2								3
Prerađivačka industrija	5	8		9	63	1							87
Proizvodnja el. energije					3		1	3					6
Građevin.		6		5	22			1					34
Trgovina	10	25		17	306			2					360
Hoteli i restorani	7			4	23			1					35
Saobraćaj i veze		1		9	30	1		1					42
Finansijsko posredovanje	1			9	1								11
Promet. nekretnina	1	4		3	57	1		5		1			72

OPŠTINE – REGIJE	Preduzetnik	Ortačko društvo	Komanditno društvo	Akcionarsko društvo	Društvo ograničene odgovornosti	Dio stranog društva	Nevladine organizacije	Javna ustanova	Javno preduzeće	Državni organi	Zadruge	Ostali.oblici	Ukupno
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Državna uprava						12		6		10			28
Obrazovanje				1	2	3		28					34
Zdravstveni i socijalni rad	4				3	2		11		1		2	23
Komunalne aktivnosti	5	1		1	13	2	9	13	3		1		48
UKUPNO	34	46		60	536	22	10	72	3	12	2	2	799

Uporedni prikaz pokazatelja oblika organizovanja poslodavaca u okviru pojedinih vrsta djelatnosti predstavlja objedinjavanje prethodne dvije analize.

Analizom ovog prikaza dolazimo do saznanja koliko je koji oblik organizovanja zastupljen u okviru pojedine vrste djelatnosti.

Budući da su DOO, Javne ustanove i Akcionarska društva, najzastupljeniji oblici organizovanja u anketiranom uzorku, dali smo prikaz o tome kod kojih su to djelatnosti ovi oblici organizovanja najzastupljeniji.

Društvo sa ograničenom odgovornošću je najučestaliji oblik organizovanja u sljedećim djelatnostima:

- Poljoprivreda-28,57%;
- Ribarstvo-100%;
- Vađenje ruda-66,67%;
- Prerađivačka industrija-72,41%;
- Građevinarstvo-64,71%;
- Trgovina-85%;
- Hoteli i restorani-65,71%;
- Saobraćaj i veze-71,43% i
- Promet nekretninama-79,17%.

Kod djelatnosti Proizvodnja el.energije i Komunalne aktivnosti, kao najučestaliji oblik organizovanja, podjednako su zastupljeni DOO i Javne ustanove.

Javne ustanove, kao oblik organizovanja, najzastupljenije su u Obrazovanju (82,35%) i Zdravstvu i socijalnom radu (7,83%).

Akcionarsko društvo, kao oblik organizovanja, najzastupljeniji je u djelatnosti finansijskog posredovanja, (81,82%).

Ostali oblici organizovanja su u mnogo manjem procentu zastupljeni kod svih djelatnosti.

Smatrali smo zanimljivim da pogledamo kako je **organizovana Trgovina na veliko i malo**, kao najzastupljenija djelatnost u anketiranom uzorku.

Najzastupljeniji oblik organizovanja u djelatnosti Trgovina na veliko i malo, kao što smo već vidjeli, je DOO (85%). Slijede: Ortačko društvo (6,94%), Akcionarsko društvo (4,72%), Preduzetnik (2,78%) i Javne ustanove, koje su kao oblik organizovanja u djelatnosti Trgovina na veliko i malo zastupljene sa svega 0,56%.

2.1.4. Poslodavci prema dužini vremena poslovanja

Pregled poslodavaca prema dužini vremena poslovanja je od neposrednog značaja, jer omogućava da se ostvari uvid u stabilnost, dinamiku i karakter socio-ekonomskog razvoja Regije, a time i na okvire kretanja zaposlenosti i zapošljavanja, što omogućava Zavodu da oblikuje svoje aktivnosti, i adekvatno odgovori zahtjevima poslodavaca u zavisnosti od dužine vremena poslovanja.

Tabela 5: Pregled poslodavaca prema dužini vremena poslovanja

OPŠTINE - REGIJA		PERIOD POSTOJANJA DRUŠTVA					Ukupno
		Do 1 godine	Od 1 do 3 godine	Od 3 do 5 godina	Od 5 do 10 godina	Preko 10 godina	
		1	2	3	4	5	
PODGORICA	br.	31	69	72	279	246	697
	%	4,47	9,94	10,81	39,91	34,87	100
CETINJE	br.	1		6	20	21	48
	%	2,08		12,50	41,67	43,75	100
DANILOVGRAD	br.	3	2	5	10	16	36
	%	8,33	5,56	13,89	27,78	44,44	100

OPŠTINE - REGIJA		PERIOD POSTOJANJA DRUŠTVA					Ukupno
		Do 1 godine	Od 1 do 3 godine	Od 3 do 5 godina	Od 5 do 10 godina	Preko 10 godina	
		1	2	3	4	5	
KOLAŠIN	br.	2	2	2	5	7	18
	%	11,11	11,11	11,11	27,78	38,89	100
UKUPNO	br	37	73	85	314	290	799
	%	4,63	9,14	10,64	39,30	36,30	100

U anketiranom uzorku najzastupljeniji su bili poslodavci koji posluju od 5 do 10 godina-39,30%. Drugi po zastupljenosti su poslodavci koji posluju preko 10 godina-36,30%. Slijede poslodavci koji posluju od 3 do 5 godina-10,64%, poslodavci koji posluju od 1 do 3 godine-9,14%, a najmanje su bili zastupljeni poslodavci koji posluju do 1 godine, svega 4,63%.

Gledano po opštinama, imamo sljedeću situaciju:

Podgorica: najzastupljeniji su bili poslodavci koji posluju od 5 do 10 godina (40,03%). Slijede poslodavci koji posluju preko 10 godina (35,29%), od 3 do 5 godina (10,33%), od 1 do 3 godine (9,90%) i do 1 godine (4,45%).

Cetinje: najzastupljeniji su bili poslodavci koji posluju preko 10 godina (43,75%), slijede poslodavci koji posluju od 5 do 10 godina (41,67%), od 3 do 5 godina (12,50%) i do jedne godine (2,08%).

Danilovgrad: najzastupljeniji su bili poslodavci koji posluju preko 10 godina (44,44%). Slijede poslodavci koji posluju od 5 do 10 godina (27,78%), od 3 do 5 godina (13,89%), do jedne godine (8,33%) i od 1 do 3 godine (5,56%).

Kolašin: najzastupljeniji su bili poslodavci koji posluju preko 10 godina (38,89%). Slijede poslodavci koji posluju od 5 do 10 godina (27,78%), od 3 do 5 godina (11,11%), od 1 do 3 godine (11,11%) i do jedne godine (11,11%).

Zaključak je da su u svim opštinama najzastupljeniji bili poslodavci koji posluju od 5 do 10 godina (Podgorica) i poslodavci koji posluju preko 10 godina (Cetinje, Danilovgrad i Kolašin), te da u ukupnom uzorku zajedno učestvuju sa 75,60%.

Najmanje su bili zastupljeni poslodavci koji posluju do 1 godine (Podgorica, Cetinje i Kolašin), dok su u Danilovgradu najmanje bili zastupljeni poslodavci koji posluju od 1 do 3 godine.

Upoređujući strukturu uzorka anketiranih poslodavaca u 2006. godini sa strukturom uzorka u 2007. godini, prema dužini vremena poslovanja, uočavamo da su u 2006. godini najzastupljeniji bili poslodavci koji posluju preko 10 godina (51,43%), a u 2007. godini najzastupljeniji su bili poslodavci koji posluju od 5 do 10 godina (39,30%), dok su poslodavci koji posluju preko 10 godina bili zastupljeni u procentu od 36,30%.

2.1.5. Pregled zaposlenih prema dužini vremena postojanja društva

Tabela 6: Pregled zaposlenih prema dužini vremena postojanja društva

OPŠTINE -REGIJE		PERIOD POSTOJANJA DRUŠTVA					
		Do.1. godine	Od.1.do. 3 godine	Od.3.do. 5 godina	Od.5. do 10 godina	Preko. 10 godina	Ukupno
		1	2	3	4	5	6
PODgorICA	tek.g.	668	3,808	2,013	9,354	16,423	32,266
	g.osn.	599	3,445	1,927	6,137	6,989	19,334
	%	11,52	10,54	4,46	46,75	134,98	66,89
CETINJE	tek.g.	32		152	419	1,328	1,931
	g.osn.	26		34	302	849	1,211
	%	23,08		347,06	38,74	56,42	59,45
DANILOV- gRAD	tek.g.	99	10	81	210	724	1,124
	g.osn.	54	11	74	54	399	592
	%	83,33	- 9,09	9,46	288,89	81,45	89,86
KOLAŠIN	tek.g.	25	33	158	57	120	393
	g.osn.	25	6	114	18	76	239
	%		450,00	38,60	216,67	57,89	64,44
UKUPNO	tek.g.	824	3,851	2,404	10,041	18,595	35,714
	g.osn.	704	3,462	2,149	6,748	8,313	21,376
	%	17,05	11,24	11,87	48,78	123,69	40,14

Tabela daje pregled broja zaposlenih prema dužini postojanja društva, odnosno daje pregled broja zaposlenih u godini osnivanja i u tekućoj godini.

Uočavamo da je, u tekućoj godini, najveći broj zaposlenih bio kod poslodavaca koji posluju preko 10 godina-18,595, te da se broj zaposlenih u odnosu na godinu osnivanja povećao za 123,60%.

Poslodavci koji posluju od 5 do 10 godina zapošljavanju 10,040 radnika, što je za 48,78% više u odnosu na broj zaposlenih u godini osnivanja.

Poslodavci koji posluju od 1 do 3 godine zapošljavanju 3,851 radnika, što je za 11,24% više u odnosu na broj zaposlenih radnika u godini osnivanja.

Poslodavci koji posluju u vremenu od 3 do 5 godina u tekućoj godini zapošljavaju 2,444 radnika, što je za 11,78% više u odnosu na broj zaposlenih radnika u godini osnivanja.

Najmanji broj radnika zapošljavaju poslodavci koji posluju do 1 godine, svega 824.

Uočavamo da je, u svim periodima postojanja društva, broj zaposlenih veći u tekućoj godini u odnosu na broj u godini osnivanja, kao i to da procenat koji se odnosi na iskazivanje povećanja broja zaposlenih, raste sa rastom dužine trajanja postojanja društva.

Činjenica da postoji trend rasta broja zaposlenih sa rastom dužine trajanja postojanja društva ohrabruje, jer uliva povjerenje kako kad je u pitanju broj zaposlenih i sigurnost njihovih radnih mjesta, tako i kada se radi o novim, očekivanim zapošljavanjima.

Gledano po opštinama:

U Podgorici je najveći broj zaposlenih kod poslodavaca koji posluju duže od 10 godina-16,423 radnika, a najmanji broj je zaposlen kod poslodavaca koji posluju do 1 godine, svega 668 radnika. Najveći porast broja zaposlenih ostvarili su poslodavci koji posluju preko 10 godina.

U Cetinju je najveći broj zaposlenih kod poslodavaca koji posluju duže od 10 godina-1,328 radnika, a najmanji broj je zaposleno kod poslodavaca koji posluju do 1 godine. Najveći porast broja zaposlenih u tekućoj godini u odnosu na godinu osnivanja, ostvarili su poslodavci koji posluju od 3 do 5 godina.

U Danilovgradu je najveći broj zaposlenih kod poslodavaca koji posluju preko 10 godina-724 radnika, a najmanji broj radnika zapošljavaju poslodavci koji posluju od 1 do 3 godine. Najveći porast broja zaposlenih, u odnosu na godinu osnivanja, ostvarili su poslodavci koji posluju od 5 do 10 godina.

U Kolašinu je najveći broj zaposlenih kod poslodavaca koji posluju od 3 do 5 godina-158, a najmanji broj zapošljavaju poslodavci koji posluju manje od 1 godine. Najveći rast broja zaposlenih, u odnosu na godinu osnivanja, zabilježili su poslodavci koji posluju od 1 do 3 godine.

2.1.6 Poslodavci prema broju zaposlenih

Tabela 7: Poslodavci prema broju zaposlenih

OPŠTINE REGIJA	.POSI ODAVCI					
	UKUPNO	Jedan radnik	Od 1 do 5 radnika	Od 5 do 10 radnika	Od 10 do 50 radnika	Preko 50 radnika
	1	2	3	4	5	6
PODGORICA	697	11	120	177	275	114
CETINJE	48	1	8	7	19	13
DANILOVGRAD	36	3	4	10	13	6
KOLAŠIN	18		5	5	6	2
UKUPNO	799	15	137	199	313	135

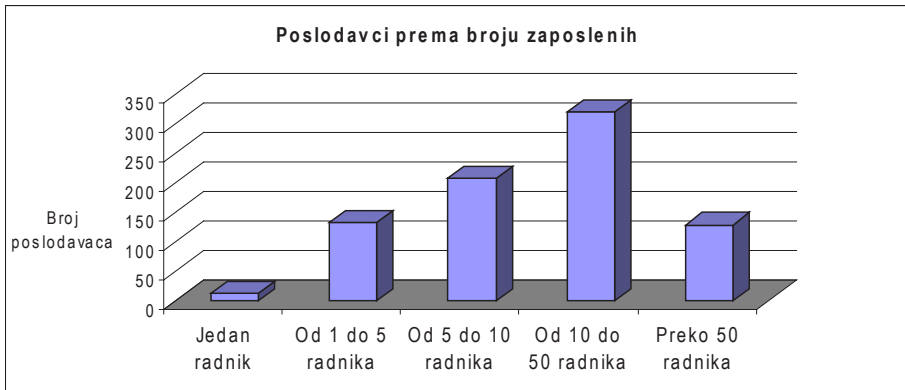
U ovoj tabeli je dat pregled broja anketiranih poslodavaca koji zapošljavaju jednog radnika, od 1 do 5 radnika, od 5 do 10 radnika, od 10 do 50 radnika i onih koji zapošljavaju preko 50 radnika.

Analizirajući dobijene podatke, zaključili smo da su, u anketiranom uzorku, najzastupljeniji bili poslodavci koji zapošljavaju od 10 do 50 radnika, (39,17%). Slijede poslodavci koji zapošljavaju od 5 do 10 radnika (24,90%), zatim oni koji zapošljavaju od 1 do 5 radnika, (17,15%), poslije njih su poslodavci koji zapošljavaju preko 50 radnika, (16,90%), a poslodavci koji zapošljavaju jednog radnika su bili najmanje zastupljeni, sa svega 1,88%.

Upoređujući strukturu poslodavaca ovogodišnje ankete sa strukturom poslodavaca prošlogodišnje ankete, prema ovom pokazatelju, zaključujemo da

su u ovogodišnjem uzorku najzastupljeniji bili poslodaci koji zapošljavaju od 10 do 50 radnika, a najmanje oni koji zapošljavaju jednog radnika, a u uzorku od prošle godine najzastupljeniji su bili poslodavci koji zapošljavaju od 1 do 5 radnika, dok su najmanje bili zastupljeni oni koji zapošljavaju preko 50 radnika.

Grafik 1: Poslodavci prema broju zaposlenih

2.1.7. Poslodavci prema broju zaposlenih u grupama djelatnosti

Upoređivanje poslodavaca prema broju zaposlenih u grupama djelatnosti značajno je, jer rezultati analize ovih podataka, mogu obezbijediti dodatne informacije u cilju potpunijeg uvida u realno stanje na tržištu rada, i time stvoriti uslove za planiranje i razvoj mjera aktivne politike zapošljavanja u cilju suzbijanja problema nezaposlenosti, tj. postizanja pune zaposlenosti.

Tabela 8: Poslodavci prema broju zaposlenih u grupama djelatnosti

Djelatnosti	jedan radnik	od.1. do.5. radnika	od 5-10 radnika	od 10-50 radnika	preko 50 radnika
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	0	1	1	3	2
Ribarstvo	0	3	2	3	1
Vađenje ruda i kamena	0	1	0	1	1
Prerađivačka industrija	0	11	29	34	12
Proizvodnja i snabijevanje električnom energijom, gasom i vodom	0	0	1	1	4

Djelatnosti	jedan radnik	od.1. do.5. radnika	od 5-10 radnika	od 10-50 radnika	preko 50 radnika
Građevinarstvo	0	3	6	20	5
Trgovina na veliko i malo	9	66	96	158	27
Hoteli i restorani	0	8	12	11	4
Saobraćaj, skladištenje i veze	0	9	10	13	10
Finansijsko posredovanje	0	2	1	1	7
Aktivnosti u vezi s nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti	3	14	19	26	9
Državna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	0	0	1	14	13
Obrazovanje	0	6	1	9	18
Zdravstveni i socijalni rad	1	4	6	4	8
Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti	1	6	14	13	14

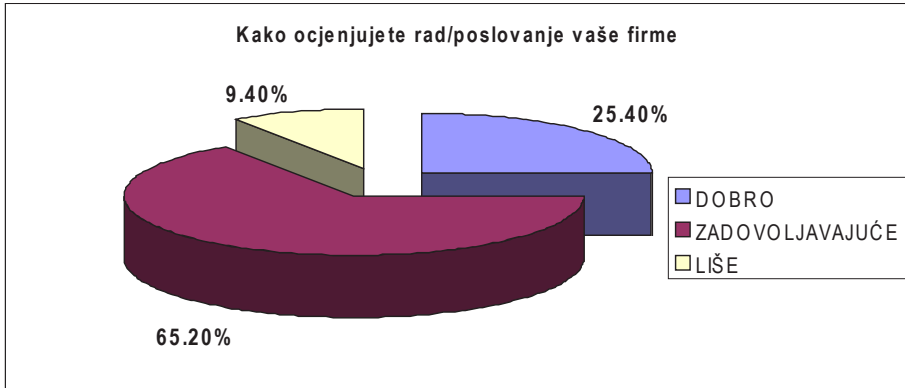
Ako posmatramo datu tabelu u dijelu najzastupljenije kategorije poslodavaca, one koja zapošljava od 10 do 50 radnika (39,17%), uočićemo da su u ovoj kategoriji najzastupljeniji bili poslodavci koji obavljaju djelatnost Trgovina na veliko i malo (50,48%). Poslije njih su poslodavci koji obavljaju djelatnost Prerađivačke industrije (10,86%) i poslodavci iz djelatnosti Aktivnosti u vezi sa nekretninama (8,30%). U ovoj kategoriji, najmanje su bili zastupljeni poslodavci koji obavljaju djelatnost Vađenja rude i kamena, Proizvodnja i snabdijevanje el. energijom i Finansijsko posredovanje, koji su učestvovali sa po 0,32%, što znači da je bio anketiran samo po jedan poslodavac u okviru ovih djelatnost.

A ako posmatramo tabelu sa aspekta najzastupljenije djelatnosti, Trgovine na veliko i malo, uočavamo da su u okviru ove djelatnosti zastupljene sve kategorije poslodavaca prema broju zaposlenih. Najzastupljeniji su poslodavci iz grupe poslodavaca koji zapošljavaju od 10 do 50 radnika (44,39%). Slijede poslodavci koji zapošljavaju od 5 do 10 radnika (26,97%), poslodavci koji zapošljavaju od 1 do 5 radnika zastupljeni su sa 18,54%, poslodavci koji zapošljavaju preko 50 radnika zastupljeni su sa 7,58%, dok su poslodavci koji zapošljavaju jednog radnika, u okviru djelatnosti Trgovine na veliko i malo, zastupljeni sa 2,53%.

2.2 Podaci o radu i poslovanju preduzeća

2.2.1. Ocjena rada, poslovanja firme

Grafik 2: Ocjena rada/poslovanja firme

Na pitanje “Kako ocjenjujete rad/poslovanje vaše firme”, više od pola anketiranih poslodavaca 65.20%, opredijelilo je svoj odgovor, a samim tim i svoju ocjenu o kvalitetu i uspješnosti poslovanja svoje firme ocjenom “zadovoljavajuće”, 25,40% poslodavaca smatra rad svojih firmi uspješnim i ocjenjuju ih ocjenom “dobro”, dok 9,40% poslodavaca smatra da njihove firme loše posluju i ocjenjuju rad svojih firmi sa ocjenom “loše”.

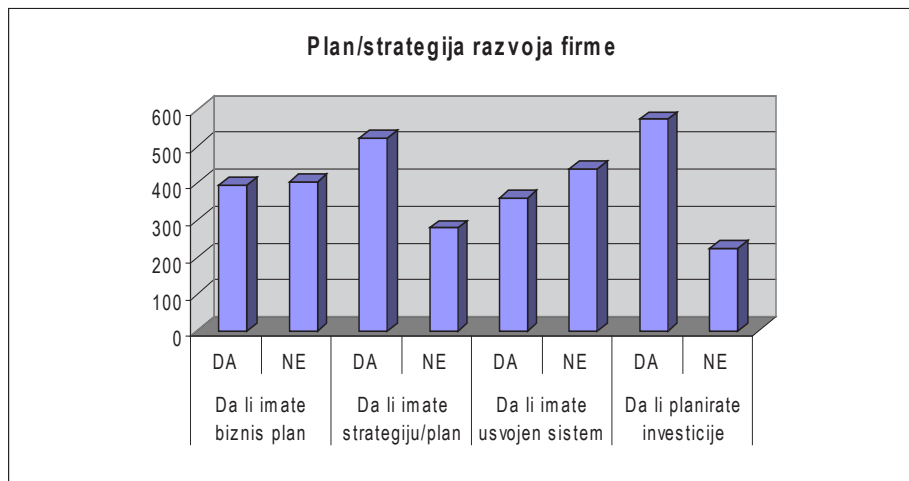
Iz prikazanih pokazatelja, odnosno distribucije odgovora na ponuđene modalitete odgovora, može se zaključiti da visok procenat poslodavaca (90,60%) smatra da njihova preduzeća posluju dobro, odnosno na zadovoljavajući način.

2.2.2. Plan/strategiju razvoja firme

Cilj pitanja u anketi “**Da li imate pripremljen plan/strategiju razvoja firme**”, bio je da se na osnovu ovog pokazatelja dođe do saznanja u kom procentu je zastupljena projekcija strategije razvoja firme, koja može koristiti kod projektovanja i realizacije programa Zavoda za unapređivanje kvaliteta usluga koje servisira poslodavcima, uz uvažavanje njihovih specifičnosti, potreba i zahtjeva koji su karakteristični za određeni stepen razvoja.

Grafikonom koji slijedi dajemo prikaz podataka o tome da li poslodavci imaju biznis plan po kome posluju, viziju razvoja poslovanja, usvojen sistem kvaliteta i da li planiraju nova investiciona ulaganja.

Grafik 3: Plan/strategija razvoja firme

Iz ovog prikaza može se zaključiti da jedna polovina (50%) poslodavaca nema utvrđen i osmišljen biznis plan razvoja firme u narednom periodu, njih 34,80% nema utvrđenu strategiju razvoja, a 53,44% nema usvojene sisteme kvaliteta.

No, ohrabruje činjenica da je 71,83% poslodavaca spremno da investira u razvoj svojih firmi, što ne korelira sa distribucijom odgovora o posjedovanju plana i strategije razvoja, no ipak upućuje na zaključak da visok procenat poslodavaca planira svoj razvoj kroz nove investicije.

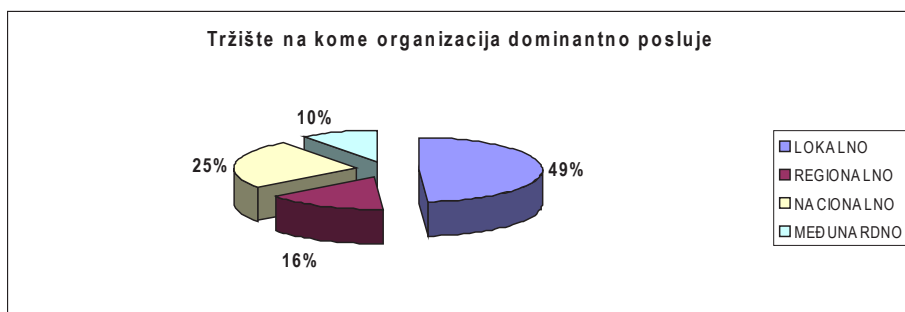
2.2.3. Podaci o tome da li je organizacija dio neke druge organizacije

Na pitanje, da li je anketirana organizacija dio neke druge orgalizacije, domaće ili strane, samo njih 39 je dalo potvrđan odgovor. Podatak da je samo 4,88% poslodavaca od ukupnog broja anketiranih, dio neke druge organizacije, a da se 95,12% poslodavaca ne nalazi u sastavu neke druge organizacije, ide u prilog visokom stepenu izvjesnosti realizacije njihovih iskazanih planova.

2.2.4. Tržište na kome organizacija dominantno posluje

Grafikonom koji slijedi dat je prikaz tržišta na kome organizacija dominantno posluje.

Grafik 4: Tržište na kome organizacija dominantno posluje

Iz datog grafičkog prikaza vidimo da, najveći broj poslodavaca, njih 49%, dominantno posluje na lokalnom tržištu. 25% anketiranih poslodavaca dominantno posluje na nacionalnom, 16% na regionalnom, a 10% na međunarodnom tržištu.

Gledano po opštinama, najdominantnije tržište, na kome organizacije posluju, u svim opštinama je bilo lokalno tržište: u Podgorici 48,35%, u Cetinju 47,92%, u Danilovgradu 63,89% i u Kolašinu 44,44%.

Drugu poziciju dominantnog tržišta na kome poslodavci posluju u Podgorici, ima nacionalno tržište –26,26%, slijedi regionalno tržište na kome dominantno posluje 15,35% poslodavaca, a na međunarodnom tržištu dominantno posluje 10,04% anketiranih poslodavaca.

U Cetinju, drugu poziciju dominantnog tržišta na kome posluju poslodavci, imaju podjednako regionalno i nacionalno tržište, na kojima dominantno posluje po 22,92% anketiranih poslodavaca. Na međunarodnom tržištu dominantno posluje 6,25% poslodavaca.

U Danilovgradu, drugu poziciju dominantnog tržišta na kome posluju poslodavci, ima regionalno tržište sa 19,44% poslodavaca, na nacionalnom tržištu dominantno posluje 11,11% poslodavaca, a na međunarodnom tržištu dominantno posluje 5,56% poslodavaca.

U Kolašinu, drugu poziciju dominantnog tržišta na kome posluju poslodavci, ima međunarodno tržište 33,33%, na regionalnom tržištu dominantno posluje 16,67% poslodavaca, a na nacionalnom tržištu dominantno posluje 5,56% poslodavaca.

2.3. Zaposlenost i zapošljavanje u tekućoj godini

2.3.1. Prosječna zaposlenost u 2007. prema vrstama djelatnosti

Tabela 9: Prosječna zaposlenost u 2007. prema vrstama djelatnosti

OPŠTINA – REGIJA			PG	CCETINJE	DDANILOV ggRAD.	KKOLASIN	UUK
BROJ ZAPOSLENIH PREMA VRSTAMA DJELATNOSTI	Poljopriv. lov i šumarstvo	1	844		7	28	879
	Ribarstvo	2	124				124
	Vađenje ruda i kamena	3	222				222
	Prerađivačka industrija	4	4,497	208	297	33	5,035
	Proiz. i snabd. el. energijom	5	380	75	93	20	568
	Građevinarstvo	6	1,694	172			1,866
	Trgovina na veliko i malo	7	6,564	260	95	28	6,947
	Hoteli i restorani	8	562	110		158	830
	Saobraćaj i veze	9	4,821	4		14	4,839
	Finansijsko posredovanje	10	1,355				1,355
	Aktivnosti u vezi sa nekret.	11	1,813		140		1,953
	Državna uprava i odbrana	12	2,959	356	135		3,450
	Obrazovanje	13	1,654	198	199	38	2,089
	Zdravstveni i socijalni rad	14	3,383	322	127	74	3,906
	Ostale komun. društ. aktivnosti	15	1,391	226	31		1,648
	Privatna domaćinstva sa zap.	16					.
	Eksteritorijalne organizacije	17					.
UKUPNO	18	32,266	1,931	1,124	393	35,714	

U datoj tabeli je prikazan prosječan broj ukupno zaposlenih u 2007. godini prema vrstama djelatnosti.

Iz tabele vidimo da je u regiji Podgorica ukupan broj prosječno zaposlenih 35,714.

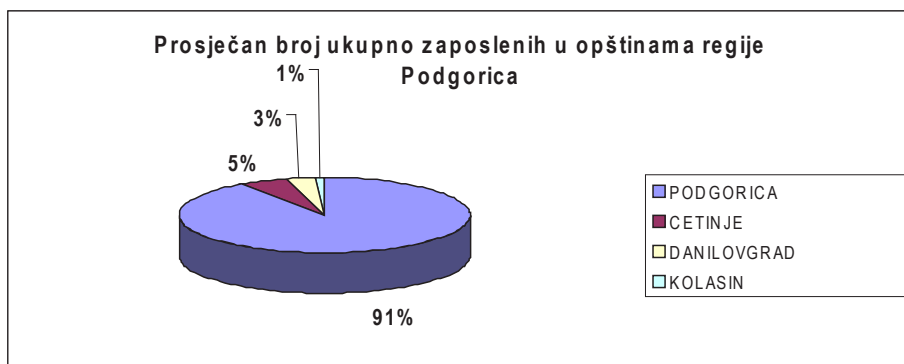
Posmatrano po opštinama, najveći prosječan broj ukupno zaposlenih u tekućoj godini ima Podgorica-32,267 zaposlenih ili 90,35%. Slijede: Cetinje sa 5,40%, Danilovgrad sa 3,15% i Kolašin sa 1,10% učešća u prosječnom broju ukupno zaposlenih u Regiji.

Posmatrano po djelatnostima, uočavamo da je najveći broj prosječno zaposlenih u djelatnosti Trgovina na veliko i malo (19,46%). Druga djelatnost po broju zaposlenih je Prerađivačka industrija (14,10%). Slijede: djelatnost Saobraćaj i veze (13,55%), Zdravstveni i socijalni rad (10,94%), Državna uprava i odbrana (9,66%), Obrazovanje (5,85%), Aktivnosti u vezi sa nekretninama (5,47%), Građevinarstvo (5,22%), Ostale komunalne društvene aktivnosti (4,61%), Finansijsko poslovanje (4,00%), Poljoprivreda (2,46), Hoteli i restorani (2,32%), Proizvodnja i snabdijevanje el. energijom (1,59%), Vađenje ruda i kamena (0,62%) i na kraju djelatnost sa najmanjim brojem prosječno zaposlenih u ovogodišnjem uzorku je bilo Ribarstvo (0,35%).

Upoređujući ove rezultate sa prošlogodišnjim, zaključujemo da je u ovoj godini, znatno veći prosječan broj zaposlenih.

Naime, prosječan broj ukupno zaposlenih, u anketiranom uzorku u 2006. godini, iznosio je 21,434, dok je ove godine, kao što smo vidjeli prosječan broj ukupno zaposlenih bio 35,714. Ovaj rezultat je bio očekivan, kad znamo da je, u anketiranom uzorku 2007. godine, bio zastupljen mnogo veći broj onih poslodavaca koji zapošljavaju više radnika u odnosu na uzorak iz 2006. godine. Poređenja radi, podsjećamo da je procenat zastupljenih poslodavaca koji zapošljavaju od 5 do 10 radnika, od 10 do 50 radnika i preko 50 radnika, u uzorku 2006. godine, iznosio 42,18%, a u 2007. godini 80,97%.

Dakle, u ovogodišnjem uzorku, Trgovina na veliko i malo, Prerađivačka industrija i Saobraćaj i veze su bile djelatnosti sa najvećim brojem prosječno zaposlenih, dok su u prošlogodišnjem uzorku to bile djelatnosti Prerađivačke industrije, Zdravstva i socijalnog rada i Trgovine na veliko i malo.

Grafik 5: Prosječan broj ukupno zaposlenih u opštinama u regiji Podgorica

2.3.2. Ostvareno povećanje broja zaposlenih u 2007. godini

U 2007. godini zaposleno je 3,589 lica. Na određeno vrijeme 1,925 ili 53,64%, a 1,664 lica ili 46,36% je zaposleno na neodređeno vrijeme.

U sljedećoj tabeli prikazali smo strukturu ostvarenog zapošljavanja u 2007. godini po stepenima stručne spreme i vrsti radnog odnosa.

Tabela 10: Pregled ostvarenog zapošljavanja u 2007. godini prema stepenima stručne spreme i vrsti radnog odnosa

Vrsta radnog odnosa	STEPENI STRUČNE SPREME								
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	SVEg A
Određeno vrijeme	142	85	363	923	6	65	335	6	1,925
Neodređeno vrijeme	59	24	432	838	24	60	224	3	1,664
SVEg A	201	109	795	1761	30	125	559	9	3,589

Najveći broj zapošljavanja u 2007. godini ostvaren je kod **IV stepena** – **49,06%**, zatim u broju novozaposlenih lica najveće učešće imaju zaposleni sa **III stepenom**–22,15%, dok je učešće novozaposlenih lica sa **VII stepenom**–15,58%, sa **I stepenom**–5,60%, sa **VI stepenom**–3,48%, sa **II stepenom**–3,04%, sa **V stepenom**–0,84%, a najmanje učešće novozaposlenih lica je sa **VIII stepenom**, svega 0,25%.

Uočavamo, takođe, da je kod svih stepena stručnih sprema, izuzev kod II I

V stepena, ostvaren veći broj zapošljavanja na određeno vrijeme, odnosno manji broj zapošljavanja na neodređeno vrijeme.

Komparirajući ove podatke sa prošlogodišnjim, uočićemo da je u prošloj godini ostvaren mnogo veći procenat zapošljavanja lica sa I I II stepenom, zajedno-31,87%, dok je u 2007. godini broj zaposlenih lica sa I I II stepenom iznosio svega 8,64%.

U prošloj godini je ostvaren mnogo manji broj zapošljavanja lica sa III stepenom-12%, dok je u 2007. godini ostvaren veći broj zapošljavanja lica sa III stepenom-22,15%.

Uočavamo da je ostvaren znatno veći broj zapošljavanja kod IV stepena u 2007. godini-49,06%, u odnosu na prošlu godinu (30,72%).

Kod ostalih stepena stručne spreme, broj ostvarenih zapošljavanja u prošloj i u 2007. godini je bio približno isti.

I na kraju, uočavamo da je u prošloj godini procenat ostvarenog zapošljavanja na neodređeno vrijeme bio znatno veći, (87,78%), nego što je bio u 2007. godini, (46,36%).

Zaključak je da su poslodavci u 2007. godini zapošljavali lica sa kvalifikacijom, tj. sa zanimanjem.

Ako se uzme da III, IV I V stepen, zajedno, čine srednjoškolsko obrazovanje, u 2007. godini je zapošljeno 2.586 srednjoškolaca ili 72,05% od ukupnog broja novozaposlenih, dok je lica bez kvalifikacije i polukvalifikovanih lica, zaposleno svega 310 ili 8,64% od ukupnog broja novozaposlenih lica.

U sljedećoj tabeli prikazali smo strukturu ostvarenog zapošljavanja u 2007. godini u grupama zanimanja.

Tabela 11: Struktura ostvarenog zapošljavanja u 2007. godini u grupama zanimanja

Vrsta djelatnosti	Određeno vrijeme	Neodređeno vrijeme	UKUPNO
Poljop. proiz. i prerada hrane	29	29	58
Šumarstvo i obrada drveta	0	9	9
Geologija i rudarstvo	2	1	3
Mašinstvo i obr. metala	49	60	109
Elektrotehnika	50	67	117
Hemija nemet. i grafičarstvo	18	25	43
Tekstilstvo i kožarstvo	4	2	6
Komunalne i tapetar. usl.	26	24	50
Geodezija i građevinarstvo	131	72	203
Saobraćaj	160	108	268
Trgovina i ugostiteljstvo	747	706	1.453
Ekonomija, pravo i admin.	433	357	790
Vaspitanje i obrazovanje	99	5	104
Društveno - humanističko	9	7	16
Prirodno - matematički	6	5	11
Kultura, umjetnost	10	11	21
Zdravstvo, farmacija	113	28	141
Fizička kultura i sport	1	1	2
Ostalo	38	147	185
UKUPNO	1.925	1.664	3589

Zaključujemo da je, u 2007. godini, najveći broj zapošljavanja ostvaren u grupi zanimanja Trgovina i ugostiteljstvo – 1.453 ili 40,48%. Slijede zapošljavanja u grupi zanimanja Ekonomija, pravo i administracija – 22,01%, u grupi zanimanja Saobraćaj – 7,47%, Geodezija i građevinarstvo – 5,66%, Zdravstvo i farmacija – 3,93%, itd. Najmanji broj zapošljavanja u 2007. godini ostvaren je u okviru grupe zanimanja Fizička kultura i sport, svega dva zapošljavanja, tj. 0,06%.

Budući da smo bili mišljenja da bi prikaz strukture ostvarenih zapošljavanja u 2007. godini po stepenima stručne spreme u okviru svake grupe zanimanja posebno, predstavljao prikaz ogromnog broja podataka, to smo se osvrnuli na prikaz strukture ostvarenih zapošljavanja po stepenima stručne spreme samo u okviru grupe zanimanja u kojoj je ostvaren najveći broj zapošljavanja, a to je grupa zanimanja Trgovina i ugostiteljstvo.

Tabela 12: Prikaz zapošljavanja po stepenu stručne spreme za grupu zanimanja Trgovina i ugostiteljstvo

Vrsta radnog odnosa	STEPENI STRUČNE SPREME								
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	SVEgA
Određeno vrijeme	12	21	250	455	2	2	5	0	747
Neodređeno vrijeme	12	2	257	402	15	6	12	0	706
SVEgA	24	23	507	857	17	8	17	0	1.453

Uočavamo da je, kao i na nivou svih grupa zanimanja, u grupi zanimanja Trgovina i ugostiteljstvo, najveći broj zapošljavanja ostvaren kod IV stepena (58,99%) i III stepena (34,89%). Ova dva stepena stručne spreme, zajedno, čine 93,88% ukupnog ostvarenog zapošljavanja u 2007. godini u okviru grupe zanimanja Trgovina i ugostiteljstvo. Ostali stepeni stručne spreme su zastupljeni oko ili ispod 1% u broju ukupnog ostvarenog zapošljavanja.

2.3.3. Obrazovna i profesionalna struktura zaposlenih

Tabela 13: Struktura zaposlenih prema stepenima stručne spreme i grupama zanimanja

.GRUPE. ZANIMANJA	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	UK
Poljop. proiz. i prerada hrane	221	205	203	744	614	37	111	11	2,146
Šumarstvo i obrada drveta	16	5	22	70	1	2	13	0	129
Geologija i rudarstvo	14	9	0	23	3	3	17	2	71
Mašinstvo i obrada metala	189	116	527	371	246	27	107	1	1,554
Elektrotehnika	17	11	203	481	284	53	175	2	1,226
Hemija nemet. i grafičarstvo	23	33	67	264	27	18	66	3	501
Tekstilstvo i kožarstvo	8	2	15	28	0	0	8	0	61
Komunalne i tapetar. usl.	319	66	77	82	1	4	6	0	555
Geodezija i građevinarstvo	304	153	362	503	19	37	213	5	1,596
Saobraćaj	440	345	1,3	2,055	182	217	167	10	4,716

.GRUPE. ZANIMANJA	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	UK
Trgovina i ugostiteljstvo	186	168	2,328	3,474	112	114	164	1	6547
Ekonomija, pravo i admin.	108	119	231	3,497	135	712	3,08	50	7,932
Vaspitanje i obrazovanje	0	2	10	201	13	442	1,38	77	2,125
Društveno - humanističko	6	8	32	199	3	20	326	19	613
Prirodno - matematički	0	0	0	62	0	5	43	2	112
Kultura, umjetnost	1	0	8	82	0	48	184	3	326
Zdravstvo, farmacija	41	30	25	1,039	37	154	960	20	2,319
Fizička kultura i sport	0	0	0	10	0	4	10	3	27
Ostalo	858	200	344	1,629	10	81	181	1	3,304
UKUPNO	2,764	1,472	5,754	14,81	1,687	1,978	7,211	210	35,890

Kao što smo već vidjeli, ukupan broj zaposlenih u regiji Podgorica, na dan anketiranja je 35,890.

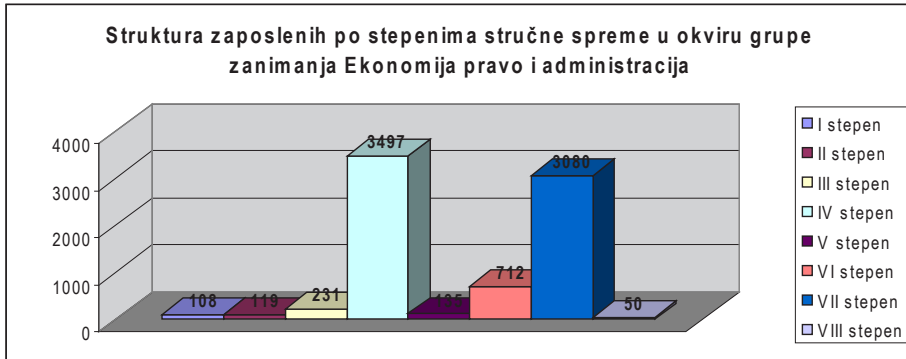
Najveće učešće u ukupnom broju zaposlenih imaju **zanimanja iz grupe Ekonomija, pravo i administracija** (22,10%), a slijede zanimanja iz grupe Trgovina i ugostiteljstvo (18,24%), Saobraćaj (13,14%), Ostalo (9,20%), Zdravstvo i farmacija (6,46%), Poljoprivreda (5,98%), Vaspitanje i obrazovanje (5,92%), itd. Najmanje učešće u ukupnom broju zaposlenih, imaju zanimanja iz grupe Fizička kultura i sport, svega 0,08% ili 27 zaposlenih sa zanimanjima iz ove grupe.

Značajno je pomenuti da pored grupe zanimanja Fizička kultura i sport, jako malo učešće u ukupnom broju zaposlenih imaju zanimanja iz grupe Tekstilstvo i kožarstvo, Geologija i rudarstvo, Prirodno matematički, Šumarstvo i obrada drveta i Kultura i umjetnost.

Analizirajući strukturu zaposlenih **prema stepenima stručne spreme**, možemo konstatovati da je najviše zaposlenih sa **IV** stepenom—41,28%, slijede VII stepen—20,09%, III stepen—16,03%, I stepen—7,70%, VI stepen—5,51%, V stepen—4,70, II stepen 4,10% i najmanje učešće u ukupnom broju zaposlenih ima VIII stepen, svega 0,59%.

Smatrali smo zanimljivim da prikazemo strukturu zaposlenih po stepenima stručne spreme u okviru grupe zanimanja Ekonomija, pravo i administracija, kao grupe koja ima najveće učešće u ukupnom broju zaposlenih.

Grafik 6: Struktura zaposlenih po stepenima stručne spreme u okviru grupe zanimanja Ekonomija, pravo i administracija

Uočavamo, da najveće učešće u grupi zanimanja Ekonomija, pravo i administracija ima IV stepen, (44,08%), a odmah iza njega VII stepen stručne sprema, (38,83%).

Slijedi prikaz strukture zaposlenih po grupama zanimanja u okviru IV stepena stručne spreme, koji je najzastupljeniji u ukupnom broju zaposlenih.

Tabela 14: Struktura zaposlenih po grupama zanimanja u okviru IV stepena

Grupe zanimanja	Br. radnika
Poljopr. proizvodnja i prerada hrane	744
Šumarstvo i obrada drveta	70
Geologija i rudarstvo	23
Mašinstvo i obrada metala	371
Elektrotehnika	481
Hemija nemet. i grafičarstvo	264
Tekstilstvo i kožarstvo	28
Komunalne i tapetar. usl.	82
Geodezija i građevinarstvo	503
Saobraćaj	2055
Trgovina i ugostiteljstvo	3474

Grupe zanimanja	Br. radnika
Ekonomija, pravo I admin.	3497
Vaspitanje i obrazovanje	201
Društveno - humanističko	199
Prirodno - matematički	62
Kultura, umjetnost	82
Zdravstvo, farmacija	1039
Fizička kultura i sport	10
Ostalo	1629
UKUPNO	14814

Uočavamo da je učešće IV stepena najzastupljenije u grupi zanimanja Ekonomija, pravo i administracija (23,60%), Trgovina i ugostiteljstvo (23,45%) i Saobraćaj (13,87%), dok je najmanje ovaj stepen stručne spreme zastupljen u okviru grupe zanimanja Fizička kultura i sport (0,07%), svega 10 zaposlenih u ovoj grupi zanimanja sa IV stepenom stručne spreme.

2.3.4. Invalidi i penzionisani radnici

U tabeli koja slijedi, prikazali smo broj zaposlenih invalida i broj penzionisanih radnika u 2007. godini prema djelatnostima poslodavaca.

Tabela 15: Broj zaposlenih lica sa invaliditetom i broj penzionisanih radnika u 2007.

DJALATNOSTI	Broj zaposlenih invalida	Broj penzionisanih radnika
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	22	11
Ribarstvo	0	0
Vađenje rude i kamena	0	1
Prerađivačka industrija	5	17
Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom	15	4
Građevinarstvo	4	16
Trgovina na veliko i malo, opravka motornih vozila i predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo	7	41
Hoteli i restirani	0	2
Saobraćaj, skladištenje i veze	1	19
Finansijsko posredovanje	1	3
Aktivnosti u vezi sa nekretninama	1	14

DJALATNOSTI	Broj zaposlenih invalida	Broj penzionisanih radnika
Državna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje	3	19
Obrazovanje	5	13
Zdravstveni i socijalni rad	16	27
Ostale komunalne, socijalne i lične usluge	3	8
UKUPNO	83	195

Na osnovu dobijenih pokazatelja, zaključujemo da je u 2007. godini, ukupan broj zaposlenih invalida 83, što predstavlja 0,23% od ukupnog broja zaposlenih.

Od ovog broja 26,50% je zaposleno u djelatnosti Poljoprivreda, lov i šumarstvo, 19,27% u djelatnosti Zdravstveni i socijalni rad, 18,07% Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, 8,43%, po 6,02% u Prerađivačkoj industriji i Obrazovanju, 4,81% u Građevinarstvu, po 3,6% u Državnoj upravi i Ostalim komunalnim uslugama i po 1,20% u djelatnostima Saobraćaj, skladištenje i veze, Finansijsko posredovanje i Aktivnosti u vezi sa nekretninama.

U djelatnostima Ribarstvo, Vađenje rude i kamena i Hoteli i restorani, u anketiranom uzorku, nije bilo zaposlenih lica sa invaliditetom.

Nizak procenat učešća lica sa invaliditetom u ukupnoj zaposlenosti, ukazuje na potrebu skretanja pažnje onih struktura zajednice koje mogu doprinijeti poboljšanju situacije i promjeni klime u društvu, kada je u pitanju mogućnost zapošljavanja invalida ili stvaranje uslova za njihovo zapošljavanje.

Buduće aktivnosti Zavoda svakako moraju biti usmjerene kako na senzibilizaciji poslodavaca za problem invalidnosti, a prije svega ostvarivanja prava na rad i zapošljavanje lica sa invaliditetom, tako i na upoznavanju poslodavaca sa zakonskim propisima i rješenjima koja oni nude kod zapošljavanja ovih lica.

U 2007. godini, kod anketiranih poslodavaca, penzionisano je 195 radnika. Na osnovu dobijenih pokazatelja, uočavamo da je najveći broj penzionisanih radnika iz djelatnosti Trgovina na veliko i malo (21,02%),

Zdravstveni i socijalni rad (13,85%), Saobraćaj (9,74%), Državna uprava (9,74%), Prerađivačka industrija (8,71%) itd.

2.3.5. Spremnost zapošljavanja lica sa invaliditetom uz obezbjeđenje određenih pogodnosti

U narednoj tabeli je dat pregled iskazane spremnosti poslodavaca da zapošljavaju lica sa invaliditetom uz obezbjeđivanje određenih pogodnosti.

Tabela 16: Spremnost zapošljavanja lica sa invaliditetom uz obezbjeđenje određenih pogodnosti

Spremnost zapošljavanja lica sa invaliditetom uz obezbjeđenje određenih pogodnosti	UKUPNO
Sufinansiranje zarade	54-19,93%
Poreske i carinske olakšice	52-19,19%
Obuka i osposobljavanje	40-14,76%
Krediti po povlaštenim uslovima	32-11,80%
Opremanje radnog mjesta	55-20,29%
Nešto drugo	38-14,02%
UKUPNO	271-100,00%

Iz datog pregleda zaključujemo da je od ukupnog broja anketiranih poslodavaca (779), njih 271 odnosno 34% iskazalo spremnost da zaposle lica sa invaliditetom uz obezbjeđenje određenih pogodnosti, što predstavlja relativno nizak procenat spremnosti zapošljavanja lica sa invaliditetom.

Znači, i pored zakonskih olakšica, veći broj poslodavaca (66%) u svoje planove razvoja, nijesu ugradili stavove i ciljeve koji “vide” lica sa invaliditetom kao svoje radnike.

Analizirajući ove podatke sa aspekta vrste pogodnosti, zaključujemo da poslodavci, koji su iskazali spremnost da zaposle lica sa invaliditetom, smatraju “Opremanje radnog mjesta” (20,29%), “Sufinansiranje zarade” (19,93%) i “Poreske i carinske olakšice” (19,19%) najstimulativnijim mjerama, dok su se u najmanjem procentu opredijelili za pogodnost “Krediti po povlaštenim uslovima” (11,80%).

2.3.6. Upoznatost poslodavaca sa pogodnostima koje obezbjeđuje Zavod radi podsticanja zapošljavanja lica sa invaliditetom

Ovo pitanje je projektovano u anketi kako bi se cjelovitije sagledale potrebe, mogućnosti, saznanja i ponašanja poslodavaca kod planiranja zapošljavanja lica sa invaliditetom, uz prethodno obezbjeđenje određenih pogodnosti i koliko su poslodavci uopšte upoznati sa programima koje realizuje Zavod radi podsticanja zapošljavanja lica sa invaliditetom.

U narednoj tabeli dat je prikaz upoznatosti poslodavaca sa projektima Zavoda.

Tabela 17: Upoznatost poslodavaca sa pogodnostima koje obezbjeđuje Zavod, radi podsticanja zapošljavanja lica sa invaliditetom

Pogodnosti pri zapošljavanju lica sa invaliditetom	UKUPNO
Obuka i osposobljavanje	486-60%
Kreditni za samozapošljavanje	453-57%
Opremanje radnog mjesta	425-53%

Iz datog pregleda zaključujemo da je 486 poslodavca upoznato sa projektom **Obuka i osposobljavanje**, sa projektom **Kreditni za samozapošljavanje** je upoznato 453 poslodavca, dok je sa projektom **Opremanje radnog mjesta** upoznato 425 poslodavca.

Ako imamo u vidu da uzorak broji 799 poslodavca, ovi podaci govore o dobroj informisanosti poslodavaca o projektima Zavoda. No i pored toga, dobijeni podaci iz ove oblasti, u mnogome će opredijeliti buduće aktivnosti Zavoda, koje će imati za cilj punu informisanost poslodavaca sa pogodnostima koje obezbjeđuje Zavod poslodavcima koji zapošljavaju lica sa invaliditetom.

2.3.7. Viškovi zaposlenih

Na pitanje da li je u 2007. godini bilo viškova zaposlenih, potvrdno je odgovorilo 32 ili 4.00% poslodavaca, kod kojih je evidentirano 493 lica sa statusom tehno-ekonomskog viška.

Iz pokazatelja da 766 ili 96,00% poslodavaca nije iskazalo viškove zaposlenih, moglo bi se zaključiti da ovaj problem u regiji Podgorica nije prisutan, i kao takav bi bio ohrabrujući, jer bi govorio o stalnosti radnih

mjesta, odnosno da sa ovog aspekta ne treba očekivati eventualno povećanje broja nezaposlenih. U odnosu na prošlu godinu, broj poslodavaca koji imaju viškove smanjen je sa 5,5% na 4,00% koliki je bio u ovoj godini.

Međutim, realno stanje je možda drugačije, a ovako visok procenat poslodavaca koji nijesu iskazali viškove zaposlenih je najvjerojatnije posledica potrebe poslodavaca da ne iskazuju realni višak zaposlenih prije donošenja Programa uvođenja tehnoloških, ekonomskih i restrukturalnih promjena i Programa ostvarivanja prava zaposlenih za čijim je radom prestala potreba.

U tabeli koja slijedi dat je pregled strukture viškova zaposlenih u 2007 godini prema stepenima stručne spreme i grupama zanimanja.

Tabela 18: Struktura viškova zaposlenih u 2007. godini prema stepenima stručne spreme i grupama zanimanja

Grupe zanimanja		Pojlop. proiz. i prera. hrane	Šumarstvo i obrada drveta	Geologija i rudarstvo	Mašinstvo i obr. metala	Elektrotehnika	Hemija, nemet. i grafičarstvo	Tekstilstvo i kožarstvo	Komunalne i tapetarske us.	Geodezija i građevinarstvo	Saobraćaj	Trgovina i ugostiteljstvo	Ekonomija, pravo i admin.	Vaspitanje i obrazovanje	Društveno -humanističko	Prirodno -matematički	Kultura, umjetnost	Zdravstvo, farmacija	Fizička kultura i sport	Ostalo	UKUPNO	
S.S.S		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
I	2007	2										8	60								3	73
II	2007	23	17		3		1				7	1	7								5	64
III	2007	31	1	1	23	19	3		1	1	3	19	3								2	107
IV	2007	57		8	14	19	5			13	4	9	50								6	185
V	2007	7			6	4	1				1	1	1								1	22
VI	2007				2								7	2								11
VII	2007	5			3	10	1			1			10									30
VIII	2007												1									1
UK	2007	125	18	9	51	52	11		1	15	15	38	139	2							17	493

Analizirajući date podatke, dolazimo do zaključka da je evidentirano 493 lica sa statusom tehno-ekonomskog viška.

U strukturi evidentiranih viškova najveće učešće imaju lica sa završenim **IV stepenom** – (37,52%), slijede lica sa završenim III stepenom (21,70%),

sa I stepenom (14,80%), sa II stepenom (12,98%), sa VII (6,08%), sa V (4,46%), sa VI (2,23%) i sa VIII stepenom (0,20%).

Analizirajući dobijene podatke prema grupama zanimanja, uočavamo da najveći višak radne snage imamo u grupi zanimanja Ekonomija, pravo i administracija (28,19%) i Poljoprivrednoj proizvodnji i preradi hrane (25,35%). Zatim slijede Elektrotehnika (10,50%), Mašinstvo i obrada metala (10,34%), Trgovina i ugostiteljstvo (7,70%) itd.

U grupama zanimanja: Prirodno–matematička, Kultura i umjetnost, Fizička kultura i sport, Tekstilstvo i kožarstvo ne nalazimo viškove radne snage.

U narednoj tabeli je dat unakrsni pregled strukture viškova zaposlenih u 2007. godini prema stepenima stručne spreme i djelatnostima poslodavaca:

Tabela 19: Struktura viškova zaposlenih u 2007. godini prema stepenima stručne spreme i djelatnostima poslodavaca

VRSTE DJELATNOSTI	I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII		Svega		
	br.	%	br.	%	Br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	
Poljopriv. lov i šumarstvo	1																		
Ribarstvo	2																		
Vađenje ruda i kamena	3																		
Prerađivačka industrija	4	5,48	45	70,31	61	57,01	126	68,11	21	95,45	7	63,64	18	60	1	100	283	57,4	
Proiz. i snabd. el. energijom	5																		
Gradevinarstvo	6						12	6,49					10	33,3			22	4,46	
Trgovina na veliko i malo	7	4	5,48	2	3,13	16	14,9	8	4,32		1	9,09					31	6,29	
Hoteli i restorani	8	4	5,4														4	0,8	
Saobraćaj, i veze	9				25	23,3	25	13,5									50	10,1	
Finansijsko posredovanje	10																		
Aktivnosti u vezi sa nekretn.	11	60	82,2				6	3,24									66	13,3	
Državna uprava i odbrana	12																		
Obrazovanje	13	1	1,37		3	2,8	1	0,54			2	18,1	2	6,67			9	1,83	
Zdravstveni i socijalni rad	14																		
Ostale komun. društ. Aktivn.	15		17	26,5	2	1,87	7	3,78	1	4,55	1	9,09					28	5,68	
Privatna domaćinstva sa zap.	16																		
Eksteritorijalne organizacije	17																		
UKUPNO	18	73	100	64	100	107	100	185	100	22	100	11	100	30	100	1	100	493	100

Analizirajući date podatke dolazimo do zaključka da je 57,40% viškova zaposlenih u Prerađivačkoj industriji, 13,40% u djelatnosti Aktivnosti u vezi sa nekretninam, a u Saobraćaju procenat viškova je 10%, a zastupljenost viškova u ostalim djelatnostima je ispod 10%. U djelatnostima Poljoprivreda, lov i šumarstvo, Ribarstvo, Vađenje ruda i kamena, Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, Finansijsko posredovanje, Državna uprava i odbrana, Zdravstveni i socijalni rad nema viškova zaposlenih.

Ako viškove zaposlenih analiziramo sa aspekta stručne spreme, zaključujemo da imaju indentično učešće kao i kod grupe zanimanja.

2.3.8. Viškovi zaposlenih u tekućoj godini prema razlozima i načinima rješavanja

Tabela 20: Prikaz viškova zaposlenih u 2007. godini prema razlozima utvrđivanja

R.a.z.l.o.z.i	Broj odgovora	%
Prestrukturiranje proizvodnje	4	11,76
Smanjenje obima proizvodnje-usluga	15	44,12
Neodgovarajuća struktura zaposlenih	9	26,47
Nesto drugo (navesti)	6	17,65
Svega	34	100

Analizirajući date podatke, možemo zaključiti da je “**Smanjenje obima proizvodnje**” ključni razlog (44,12%), kao i u analizi 2006 godinu (55,56%), za utvrđivanje viškova zaposlenih u regiji Podgorica. Slijede: “**Neodgovarajuća struktura zaposlenih**” (26,47%), “**Neki drugi razlozi**” (17,65%), i na samom kraju, kao razlog utvrđivanja tehno-ekonomskog viška je “**Prestrukturiranje proizvodnje**” (11,76%).

U tabeli koja slijedi dajemo prikaz viškova zaposlenih prema načinu rješavanja.

Tabela21: Način rješavanja viškova u tekućoj godini

NAČIN RJEŠAVANJA	Broj odgovora	%
Otpremnina	16	44,44
Raspored kod istog ili drugog poslodavca	2	5,56
Prekvalifikacije, dokvalifikacije i sl.	5	13,89
Nije riješen status	11	30,56
Nešto drugo	2	5,56
Svega	36	100

Iz datog prikaza zaključujemo da se poslodavci, rješavajući tehno-ekonomski višak u svojim preduzećima, najčešće opredjeljuju za “**Otpremninu**” (44,44%), kao mjeru ostvarivanja prava lica proglašanih tehno-ekonomskim viškom. Njih 30,56% je u grupi “Nije riješen status”, 13,89% opredijelilo se za “Prekvalifikaciju, dokvalifikaciju i sl.”, što predstavlja značajan napredak u odnosu na 2006. godinu, kada se za ovu mjeru tehno-ekonomskih viškova opredijelilo svega 4,65% poslodavaca. Učešće poslodavaca, koji su se odlučili za mjeru “Rasporeda kod istog ili drugog poslodavca”, kao i onih koji imaju “Nešto drugo”, je po 5,65%.

2.3.9. Deficitarni kadrovi

Tabela 22: Deficitarni kadrovi u 2007. godini

Godina	Kategorija odgovora	Broj odgovora	%
2007.	DA	339	42,43
	NE	460	57,57

Broj poslodavaca, na nivou Regije, koji je iskazao deficitarne kadrove u 2007. godini je 339 odnosno 42,43%, što je za duplo više nego u 2006. godini (157-20,31%).

Zaključak je da je veoma visok procenat identifikovanog deficitarnog kadra u 2007. godini.

Međutim, da bi se imao potpuni uvid u prisutnost deficitarnih kadrova, a

samim tim i koristili rezultati analize u pravcu pronalaženja metode prevaziženja istih, potrebno je prethodno posvetiti posebnu pažnju definisanju pojmova deficitarnih zanimanja u realnim uslovima funkcionisanja tržišta rada u Crnoj Gori.

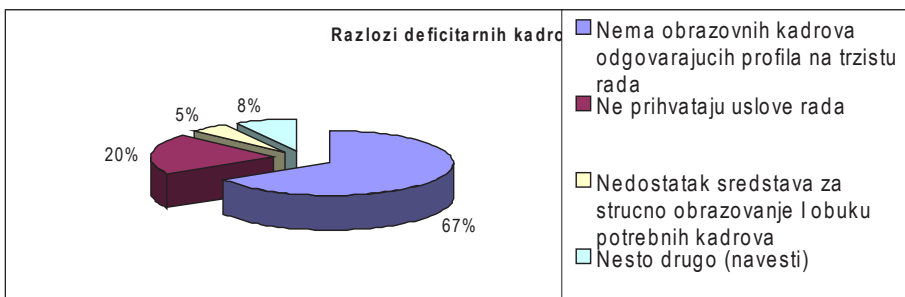
Za način rješavanja deficitarnih kadrova potrebno je uvažiti odgovarajuće standarde u jasnom definisanju deficitarnih zanimanja, tj. onih za kojima poslodavci iskazuju potrebe, a koje ne mogu zadovoljiti bilo zbog nedostataka tih profila zanimanja na tržištu rada, bilo zbog nedostatka u potrebnom broju.

U cilju pravilnog razumijevanja pojma «deficitarni kadrovi», neophodno je napraviti razliku između kadrova kojih nema u dovoljnom broju u strukturi ponude radne snage i kadrova kojih ima u strukturi ponude radne snage, ali iz nekih razloga (najčešće su u pitanju razlozi koji se odnose na uslove rada i zaradu), oni ne žele zasnovati radni odnos kod konkretnog poslodavca koji je iskazao potrebu za njima, odnosno poslodavac nije zainteresovan da zasnije radni odnos sa licem koje ima formalno obrazovanje, ali nije dovoljno stručno, odnosno ne posjeduje potrebne radne vještine.

U cilju objektivne identifikacije deficitarnih kadrova, neophodna je dublja analiza iskazanih deficitarnih zanimanja, uz prethodno definisanje pojma deficitarnog kadra.

Slijedi grafički pregledi ponuđenih modaliteta odgovora na pitanje: **Koji su to razlozi za deficiterne kadrove.**

Grafik 7: Deficitarni kadrovi "Opcija DA" - modaliteti odgovora

Iz grafičkog prikaza ponuđenih modaliteta odgovora možemo zaključiti da je prema mišljenju poslodavaca na nivou regije Podgorica u tekućoj godini, opcija odgovora "**nema obrazovnih kadrova odgovarajućih profila na**

tržištu rada” najzastupljenija, dok je opcija odgovora “nedostatatk sredstava za stručno obrazovanje i obuku potrebnih kadrova“ najmanje zastupljena i u protekloj i u tekućoj godini, što upućuje na zaključak da novčana sredstva nijesu problem prema mišljenju poslodavaca, kada je u pitanju potreba za stručnim osposobljavanjem i obukom potrebnih kadrova, već organizaciono-institucionalno školovanje nedostajućih kadrova.

U tabeli koja slijedi prikazujemo koja su to zanimanja, prema mišljenju poslodavaca, bila deficitarna u 2007. godini.

Tabela 23 - Struktura deficitarnih kadrova u 2007. godini

Red. br.	Šifra	Naziv zanimanja	Broj. radnika	%
1.	103901	Manipulant u tekstilstvu	1	0.07
2.	104502	Čistač prostorija	4	0.29
3.	105201	Građevinski manipulant	21	1.51
4.	105701	Manevrista	2	0.14
5.	106401	Trgovinski manipulant	1	0.07
6.	109900	Lica bez zanimanja i stručne spreme (I SSS - NK)	26	1.87
		UKUPNO ZA I STEPEN STRUČNE SPREME	55	
7.	200507	Buregdžija	1	0.07
8.	201836	Poslužilac uređaja za zavarivanje i rezanje gasom	2	0.14
9.	202200	Pomoćni - priučeni mehaničar, mašinista (II SSS i PK)	2	0.14
10.	205201	Pomoćnik armirača	5	0.36
11.	206111	Vozač viljuškara	1	0.07
12.	206401	Dostavljač robe	4	0.29
13.	206500	Pomoćni ugostitelj (II SSS i PK)	2	0.14
14.	206506	Pripremač pica	3	0.22
15.	206515	Pomoćni kuvar	4	0.29
16.	207201	Čuvar	1	0.07
17.	208620	Biletar - redar	1	0.07
18.	209311	Gerontodomaćin	5	0.36
		UKUPNO ZA II STEPEN STRUČNE SPREME	31	
19.	300101	Ratar	1	0.07
20.	300131	Poljoprivrednik za proizvodnju i zaštitu bilja	10	0.72
21.	300141	Rukovalac poljoprivrednih mašina	5	0.36
22.	300502	Pekar	60	4.33
23.	300513	Mesar	22	1.59
24.	300907	Rukovalac šumskog traktora	1	0.07
25.	301000	Prerađivač i obrađivač drveta (III SSS i KV)	4	0.29
26.	301035	Stolar za montažu, opravke i održavanje	4	0.29

Red. br.	Šifra	Naziv zanimanja	Broj. radnika	%
27.	301512	Rukovalac bagera cikličnog djelovanja	10	0.72
28.	301667	Livač lakih i obojenih metala	2	0.14
29.	301682	Galvanizer	2	0.14
30.	301801	Metalostrugar	1	0.07
31.	301802	Metaloglodač	1	0.07
32.	301813	Bravar	31	2.24
33.	301815	Limar	24	1.73
34.	301816	Autolimar	2	0.14
35.	301836	Zavarivač - rezač gasom	6	0.43
36.	301900	Monter - instalater (III SSS i KV)	4	0.29
37.	301921	Mašinski monter	1	0.07
38.	301961	Monter termoenergetskih postrojenja	5	0.36
39.	301972	Vodoinstalater	1	0.07
40.	302220	Automehaničar	14	1.01
41.	302251	Mehaničar za birotehnicke mašine	1	0.07
42.	302431	Elektroinstalater	3	0.22
43.	302500	Elektromehaničar (III SSS i KV)	9	0.65
44.	302564	Autoelektričar	7	0.50
45.	303203	Vulkanizer	1	0.07
46.	303321	Gipsomodelar	2	0.14
47.	303400	Staklar (III SSS i KV)	2	0.14
48.	303600	Grafičar (III SSS i KV)	4	0.29
49.	303622	Grafički montažer	1	0.07
50.	303651	Štampar visoke štampe	3	0.22
51.	303662	Mašinista grafičke dorade i prerade	1	0.07
52.	304621	Tapetar	1	0.07
53.	304701	Moler - farbar	1	0.07
54.	304721	Metalofarbar - lakirer	2	0.14
55.	305201	Armirač	36	2.60
56.	305202	Betonirač	14	1.01
57.	305203	Tesar	46	3.32
58.	305204	Zidar	58	4.18
59.	305205	Vatrostalni zidar	8	0.58
60.	305207	Izolater	8	0.58
61.	305231	Rukovalac jednostavnih građevinskih mašina	8	0.58
62.	305301	Podopolagač	9	0.65
63.	305302	Građevinski keramičar	3	0.22
64.	305308	Kamenorezac	5	0.36
65.	305600	Vozač drumskog vozila (III SSS i KV)	2	0.14
66.	305601	Vozač traktora	1	0.07
67.	305602	Vozač putničkog automobila	2	0.14

Red. br.	Šifra	Naziv zanimanja	Broj. radnika	%
68.	305604	Vozač teretnjaka	4	0.29
69.	305611	Kondukter u drumskom saobraćaju	2	0.14
70.	305713	Vozač motornih pružnih vozila	5	0.36
71.	306131	Rukovalac dizalice	4	0.29
72.	306400	Prodavac (III SSS i KV)	24	1.73
73.	306411	Prodavac robe svakodnevnne potrošnje	1	0.07
74.	306421	Prodavac u maloprodaji prehrambene robe	1	0.07
75.	306430	Prodavac u maloprodaji gvoždarske, metalne i tehničke robe	2	0.14
76.	306433	Prodavac u maloprodaji knjižarsko - kancelarijske robe	1	0.07
77.	306461	Magacioner	2	0.14
78.	306500	Ugostitelj (III SSS i KV)	9	0.65
79.	306513	Kelner	4	0.29
80.	306515	Kuvar jednostavnih jela	2	0.14
81.	306516	Poslastičar jednostavnih poslastica	1	0.07
82.	306517	Točilac pića	8	0.58
83.	309631	Pedikir	2	0.14
84.	309640	Frizer za žene	2	0.14
85.	309651	Kozmetičarski saradnik	1	0.07
86.	309940	Fotograf	1	0.07
		UKUPNO ZA III STEPEN STRUČNE SPREME	525	
87.	400101	Ratarsko - povrtarski tehničar	1	0.07
88.	400500	Tehničar za biotehnologiju (IV SSS)	2	0.14
89.	401000	Tehničar prerade i obrade drveta (IV SSS)	1	0.07
90.	401542	Miner	1	0.07
91.	401800	Mašinski tehničar - kontrolor kvaliteta (IV SSS)	2	0.14
92.	402400	Elektrotehničar energetike (IV SSS)	1	0.07
93.	402500	Elektrotehničar elektromehanike (IV SSS)	4	0.29
94.	402600	Elektrotehničar elektronike (IV SSS)	12	0.87
95.	402621	Tehničar održavanja audio i video-aparata	1	0.07
96.	402800	Elektrotehničar za računare (IV SSS)	3	0.22
97.	403101	Hemijski tehničar	1	0.07
98.	403652	Mašinista ravne štampe - ofset	1	0.07
99.	404521	Domar	1	0.07
100.	405200	Građevinski tehničar (IV SSS)	22	1.59
101.	405604	Vozač teretnog motornog vozila	2	0.14
102.	405717	Mašinovođa elektro-vuč	2	0.14
103.	406400	Trgovački tehničar (IV SSS)	33	2.38
104.	406424	Prodavac građevinskog i ogrijevnog materijala	2	0.14
105.	406429	Prodavac vozila, poljoprivrednih mašina i djelova	2	0.14

Red. br.	Šifra	Naziv zanimanja	Broj. radnika	%
106.	406441	Trgovinski aranžer	2	0.14
107.	406453	Komercijalni tehničar	1	0.07
108.	406513	Konobar	57	4.11
109.	406515	Kuvar	27	1.95
110.	406516	Poslastičar	8	0.58
111.	406523	Recepcionar	6	0.43
112.	406700	Ekonomski tehničar (IV SSS)	13	0.94
113.	406721	Knjigovođa	7	0.50
114.	406800	Pravni tehničar (IV SSS)	10	0.72
115.	407100	Administrativni tehničar (IV SSS)	2	0.14
116.	407121	Administrativno - tehnički sekretar	2	0.14
117.	407501	Vaspitač	2	0.14
118.	408616	Rekviziter	1	0.07
119.	409002	Medicinska sestra	2	0.14
120.	409101	Stomatološka sestra	1	0.07
121.	409200	Farmaceutski tehničar (IV SSS)	3	0.22
122.	409401	Rekreativni vodič	1	0.07
123.	409651	Kozmetičar	4	0.29
124.	409901	SŠS-IV	1	0.07
125.	409903	SSS tehničkog smjera	1	0.07
126.	409905	SSS opšteg smjera	10	0.72
		UKUPNO ZA IV STEPEN STRUČNE SPREME	256	
127.	501036	Stolar dekora i umjetničkih predmeta od drveta - specijalista	1	0.07
128.	501800	Obrađivač metala - specijalista (V SSS i VKV)	2	0.14
129.	501813	Bravar - specijalista	2	0.14
130.	501815	Limar - specijalista	2	0.14
131.	501816	Autolimar - specijalista	2	0.14
132.	501836	Zavarivač gasom - specijalista	1	0.07
133.	501972	Vodoinstalater - specijalista	1	0.07
134.	502221	Automehaničar za putnička vozila - specijalista	2	0.14
135.	503600	Grafičar - specijalista (V SSS i VKV)	2	0.14
136.	505604	Vozač teretnog motornog vozila - specijalista	5	0.36
137.	506513	Konobar - specijalista	3	0.22
138.	506515	Kuvar - specijalista	9	0.65
139.	506516	Poslastičar - specijalista	2	0.14
140.	506517	Barmen	1	0.07
141.	506722	Knjigovođa kontista	1	0.07
142.	506751	Carinik	2	0.14
143.	507121	Poslovni sekretar	2	0.14
144.	509049	Akušerska sestra - specijalista	1	0.07

Red. br.	Šifra	Naziv zanimanja	Broj. radnika	%
		UKUPNO ZA V STEPEN STRUČNE SPREME	41	
145.	611000	Inženjer tehnologije prerade i obrade drveta (VI/1 VŠS)	1	0.07
146.	611800	Mašinski inženjer (VI/1 VŠS)	1	0.07
147.	612000	Mašinski inženjer - konstruktor (VI/1 VŠS)	2	0.14
148.	612400	Inženjer elektrotehnike za energetiku (VI/1 VŠS)	1	0.07
149.	612800	Inženjer elektrotehnike za računarsku tehniku (VI/1 VŠS)	2	0.14
150.	616400	Ekonomista za robni promet u trgovini (VI/1 VŠS)	3	0.22
151.	616453	Komercijalista	10	0.72
152.	616457	Trgovinski kontrolor	1	0.07
153.	616532	Turistički vodič	7	0.50
154.	616600	Menadžer (VI/1 VŠS)	53	3.82
155.	616722	Knjigovođa bilansista	1	0.07
156.	616723	Kontrolor materijalno - finansijskih poslova	1	0.07
157.	616911	Statističar	2	0.14
158.	617531	Nastavnik njemackog jezika	1	0.07
159.	617601	Nastavnik matematike	1	0.07
160.	617830	Nastavnik praktične nastave kulinarstva	2	0.14
161.	625912	Pilot aviona – specijalista	1	0.07
		UKUPNO ZA VI STEPEN STRUČNE SPREME	90	
162.	710401	Veterinar	1	0.07
163.	710500	Diplomirani inženjer prehrambene tehnologije (VII/1 VŠS)	2	0.14
164.	710511	Tehnolog prerade mlijeka	1	0.07
165.	710513	Tehnolog prerade mesa i ribe	2	0.14
166.	710531	Tehnolog proizvodnje pića	1	0.07
167.	710900	Diplomirani inženjer šumarstva (VII/1 VŠS)	1	0.07
168.	711300	Diplomirani inženjer geologije (VII/1 VŠS)	1	0.07
169.	711500	Diplomirani inženjer rudarstva (VII/1 VŠS)	1	0.07
170.	711800	Diplomirani mašinski inženjer (VII/1 VŠS)	15	1.08
171.	712000	Diplomirani mašinski inženjer - konstruktor (VII/1 SSS)	2	0.14
172.	712100	Diplomirani mašinski inženjer za proizvodno mašinstvo (VII/1 SSS)	1	0.07
173.	712400	Diplomirani inženjer elektrotehnike za energetiku (VII/1 VSS)	12	0.87
174.	712600	Diplomirani inženjer elektrotehnike za elektroniku (VII/1VSSS)	9	0.65
175.	712700	Diplomirani inženjer elektrotehnike za telekomunikacije (VII/1 SSS)	1	0.07
176.	712800	Diplomirani inženjer elektrotehnike za računarsku tehniku (VII/1	9	0.65

Red. br.	Šifra	Naziv zanimanja	Broj. radnika	%
177.	712883	Bachelor primjenjenog računarstva	1	0.07
178.	713600	Diplomirani inženjer grafičarstva (VII/1 VŠS)	3	0.22
179.	715000	Diplomirani inženjer geodezije (VII/1 VŠS)	3	0.22
180.	715091	Organizator geodetskog poslovanja	1	0.07
181.	715100	Diplomirani inženjer arhitekture (VII/1 VŠS)	20	1.44
182.	715121	Arhitektonski projektant	1	0.07
183.	715132	Arhitektonsko - urbanistički prostorni planer	2	0.14
184.	715200	Diplomirani inženjer građevinarstva (VII/1 VŠS)	55	3.97
185.	715271	Građevinski projektant niskogradnje	1	0.07
186.	715272	Građevinski projektant konstrukcija	1	0.07
187.	715274	Građevinski projektant hidrotehničke infrastrukture	3	0.22
188.	715275	Građevinski projektant hidrotehničkih objekata	1	0.07
189.	715600	Diplomirani inženjer za drumski saobraćaj (VII/1 VŠS)	6	0.43
190.	715641	Saobraćajni inspektor	3	0.22
191.	716000	Diplomirani inženjer PTT saobraćaja (VII/1 VŠS)	2	0.14
192.	716491	Organizator trgovinskog poslovanja	1	0.07
193.	716500	Diplomirani ekonomista za turizam i ugostiteljstvo	2	0.14
194.	716600	Diplomirani menadžer (VII/1 VŠS)	4	0.29
195.	716610	Diplomirani inženjer organizacije rada	1	0.07
196.	716616	Menadžer za internacionalni biznis	1	0.07
197.	716700	Diplomirani ekonomista za opštu ekonomiju, bankarstvo i finansije	28	2.02
198.	716710	Diplomirani ekonomista	8	0.58
199.	716724	Računovodstveni planer - analitičar	4	0.29
200.	716725	Finansijski planer – analitičar	1	0.07
201.	716727	Organizator računovodstvenog poslovanja	1	0.07
202.	716741	Analitičar bankarskih poslova	1	0.07
203.	716761	Revizor ekonomsko-finansijskog poslovanja	15	1.08
204.	716800	Diplomirani pravnik (VII/1 VŠS)	18	1.30
205.	716857	Broker	1	0.07
206.	716921	Programer informacionog sistema	12	0.87
207.	716923	Informatičar	2	0.14
208.	717043	Inspektor zaštite na radu	2	0.14
209.	717306	Aktuar osiguranja	1	0.07
210.	717502	Profesor razredne nastave	1	0.07
211.	717526	Profesor francuskog jezika	1	0.07
212.	717527	Profesor italijanskog jezika	2	0.14
213.	717531	Profesor njemačkog jezika	1	0.07
214.	717534	Profesor engleskog jezika	3	0.22

Red. br.	Šifra	Naziv zanimanja	Broj. radnika	%
215.	717536	Profesor latinskog jezika	1	0.07
216.	717583	Profesor gitare	1	0.07
217.	717585	Profesor violine	2	0.14
218.	717586	Profesor klavira	1	0.07
219.	717588	Profesor violončela	1	0.07
220.	717601	Profesor matematike	11	0.79
221.	717602	Profesor fizike	2	0.14
222.	717731	Profesor računarske grupe predmeta	1	0.07
223.	717756	Profesor građevinske grupe predmeta	2	0.14
224.	718220	Psiholog	4	0.29
225.	718221	Školski psiholog	1	0.07
226.	718301	Matematičar	4	0.29
227.	718310	Fizičar	1	0.07
228.	718320	Mehaničar	2	0.14
229.	718327	Meteorolog	1	0.07
230.	718332	Mikrobiolog	3	0.22
231.	718341	Prostorni planer	2	0.14
232.	718345	Hemičar	1	0.07
233.	718346	Biohemičar	3	0.22
234.	718614	Režiser	1	0.07
235.	718651	Dirigent hora	1	0.07
236.	718721	Novinar	2	0.14
237.	718722	Spiker	1	0.07
238.	718751	Propagandist	1	0.07
239.	718801	Arhivski organizator	2	0.14
240.	718811	Bibliotekar	5	0.36
241.	718833	Arheolog	3	0.22
242.	719000	Doktor medicine (VII/1 VŠS)	4	0.29
243.	719001	Ljekar opšte medicine	2	0.14
244.	719200	Diplomirani farmaceut (VII/1 VŠS)	40	2.88
245.	719231	Medicinski biohemičar	1	0.07
246.	719300	Diplomirani socijalni radnik (VII/1 VŠS)	1	0.07
247.	722075	Projektant hidrotehničkih postrojenja - specijalista	1	0.07
248.	728696	Dirigent	1	0.07
249.	729021	Specijalista pedijatrije	2	0.14
250.	729050	Specijalista kliničke biohemije	3	0.22
251.	729092	Specijalista radiodijagnostike	2	0.14
		UKUPNO ZA V+II STEPEN STRUČNE SPREME	390	
Svega	.	.	1,387	100

Iz prikazane tabele proizilazi da su poslodavci u protekloj godini izdvojili **251 deficitarno zanimanje** za 1,387 potrebnih radnika, što je za skoro 5 puta više nego u prethodnoj godini, kada je brojčani deficit iznosio 284 radna mjesta.

Gledano prema djelatnostima, deficitarni kadrovi su najzastupljeniji u **Građevinarstvu (20%)** počev od pomoćnih radnika do inženjera građevine i arhitekti. Najveći deficiti unutar građevinarstva su u oblasti građevinskih zanimanja, sa naglaskom na **Zidara (58)**, **Tesara (46)** i **Armirač (36)**, ali ne zaostaju ni građevinski inženjeri kojih nedostaje 55.

U djelatnosti **Turizma i ugostiteljstva** deficitarni kadrovi su zastupljeni sa 17%. Kada su u pitanju deficiti u ovoj oblasti izdvajamo **Pekara-60**, **Konobara-60**, **Kuvara-38** i **Mesara-22**. Na listi su i točioni pića, poslastičari, recepcioneri, kao i turistički vodiči.

Pored pomenutih deficita ističe se i **Trgovina** koja predstavlja 5,5% od ukupno iskazanih, zatim elektro tehničari raznih struka, razni zanatlije, ekonomski i pravni tehničari kao i menadžeri VI i VII stepena.

Gledano po stepenu stručne spreme, imamo sljedeću situaciju. Deficitarni kadrovi kod I stepena su zastupljeni u procentu od 3,97%, II stepenu-2,23%, III stepenu-37,85%, IV stepenu-18,46%, V stepen-2,96%, VI-6,49% i sedmom stepenu 28,12%.

Zaključujemo da je najveći broj deficitarnih zanimanja iskazan kod III, VII i IV stepena stručne spreme.

Analizirajući postojeće stepene stručne spreme, uočavamo da su u najvećem broju iskazane potrebe za zanimanjima kako slijedi.

U okviru III stepena stručne spreme:

- Pekar 60
- Zidar 58
- Tesar 46
- Armirač 36
- Bravar 31

U okviru VII stepena stručne spreme:

- Dipl.ing. građevinarstva 55
- Dipl.farmaceut 40
- Dipl.ecc za opštu ekonomiju i bankarstvo 28
- Dipl.ing.arhitekture 20

U okviru IV stepena stručne spreme:

- Konobar-tehničar 57
- Trgovački tehničar 33
- Kuvar 27
- Građevinski tehničar 22

Naravno, moramo istaći da je broj iskazanih deficita dobijen od uzorka, 15% anketiranih poslodavaca ove Regije, pa je jednostavno doći do zabrinjavajućeg broja ukupnih deficita za radnom snagom.

2.3.10. Zapošljavanje sa nepunim radnim vremenom i radno angažovanje na povremenim i privremenim poslovima

Ocjene poslodavaca o mogućnostima zapošljavanja radnika sa nepunim radnim vremenom (za njihove potrebe), svrstane su u tri modaliteta, sa pokazateljima kako slijede u narednoj tabeli.

Tabela 24: Zapošljavanje sa kraćim radnim vremenom

MODALITETI ODGOVORA	Broj odgovora	%
A. Smatramo da je to povoljno rješenje	202	25,31
B. Nemamo potrebe za takvim angažovanjem kadrova	583	73,06
C. Nešto drugo (navesti)	13	1,63
Svega	798	100

Rezultati ankete, kao i kod prethodnog istraživanja, pokazuju da za ovim oblikom angažovanja većina poslodavaca (73,06%) **Nema potrebe**, dok ostatak smatra da je to **Povoljno rješenje**.

U sljedećoj tabeli dajemo prikaz zapošljavanja radnika sa nepunim radnim vremenom prema djelatnostima poslodavaca.

Tabela 25: Zapošljavanje radnika sa nepunim radnim vremenom prema djelatnostima poslodavaca

MODALITETI ODGOVORA sa kraćim radnim vremenom		A. Smatramo da je to povoljno rješenje		B. Nemamo potrebe za takvim angažovanjem		C. Nešto drugo (navesti)		Svega		
		br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	
VRSTE DJELATNOSTI	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	1	3	1,49	4	0,69			7	0,88
	Ribarstvo	2	3	1,49	6	1,03			9	1,13
	Vađenje ruda i kamena	3			3	0,51			3	0,38
	Prerađivačka industrija	4	20	9,9	66	11,32	1	7,7	87	10,9
	Proiz. i snabd. el.energijom	5	1	0,5	4	0,69	1	7,7	6	0,75
	Građevinarstvo	6	4	1,98	30	5,15			34	4,26
	Trgovina na veliko i malo	7	69	34,16	284	48,71	6	46	359	44,99
	Hoteli i restorani	8	11	5,45	24	4,12			35	4,39
	Saobraćaj i veze	9	16	7,92	26	4,46			42	5,26
	Finansijsko posredovanje	10	3	1	8	1			11	1
	Aktivnosti u vezi sa nekretn.	11	24	11,88	48	8,23			72	9,02
	Državna uprava i odbrana	12	6	2,97	21	3,6	1	7,7	28	3,51
	Obrazovanje	13	21	10,4	12	2,06	1	7,7	34	4,26
	Zdravstveni i socijalni rad	14	7	3,47	14	2,4	2	15	23	2,88
	Ostale komun. društ. aktivnosti	15	14	6,93	33	5,66	1	7,7	48	6,02
UKUPNO	18	202	100	583	100	13	100	798	100	

Analizirajući dobijene pokazatelje, sa aspekta poslodavaca koji su mišljenja da je zapošljavanje radnika sa nepunim radnim vremenom povoljno rješenje, uočavamo da su među njima najzastupljeniji poslodavci iz **Trgovina na veliko i malo, zatim Aktivnosti u vezi sa nekretninama, pa Prerađivačka industrija.**

Zaključujemo da, iako se radi o djelatnostima koje u visokom procentu učestvuju u ukupnoj zaposlenosti, njihova dominacija kod prihvatanja ovog oblika zapošljavanja je očekivana i u osnovi proističe iz karakteristika rada vezanih za proizvodnju i pružanje usluga, koje se najčešće ogledaju u sezonskom karakteru rada i neujednačenom obimu poslovanja tokom dana.

Privremeni i povremeni poslovi

Ocjene poslodavaca o mogućnostima radnog angažovanja nezaposlenih na povremenim i privremenim poslovima (za njihove potrebe), svrstane su u tri modaliteta, sa pokazateljima kako slijedi:

Tabela 26: Radno angažovanje nezaposlenih za povremene i privremene poslove

MODALITETI	Broj odgovora	%
Nemamo takvih potreba	368	46,12
Povremeno imamo takvih potreba	398	49,75
Često imamo takvih potreba	33	4,14
Svega	799	100

Rezultati istraživanja pokazuju da za ovim vidom angažovanja najveći dio poslodavaca-(49,75%) **ima povremene potrebe**, dok 46,12% njih nema potrebe, a samo njih 4,14% imaju često potrebe za angažovanjem nezaposlenih na privremenim i povremenim poslovima.

Kada su u pitanju poslodavci koji povremeno ili često imaju potrebe za radnim angažovanjem nezaposlenih na privremenim ili povremenim poslovima, prepoznajemo da su to poslodavci iz **Prerađivačke djelatnosti, Trgovine na veliko i malo** i djelatnosti **Građevinarstva**.

2.3.11. Uporedni pregled zaposlenih i zapošljavanja u tekućoj i 2008.god

Tabela 27: Uporedni pregled zaposlenih u tekućoj godini, i planiranih zapošljavanja u narednoj godini

OPŠTINE - REGIJE	UPOREDNI PREGLED ZAPOSLENIH					
	Prosječan broj zapos. u tek. god. (2007.)	Ukupno zaposlenih na dan anketiranja	%	Novozaposleni u tekućoj godini	Planirana zapoš. u narednoj godini	%
	1	2	3	4	5	6
PODGORICA	32,267	32,635	101,14	3,247	1,560	48,04
CETINJE	1,931	1,765	91,40	206	237	115,05
DANILOVGRAD	1,124	1,108	98,58	124	20	16,13
KOLAŠIN	393	382	97,20	12		
Svega	35,714	35,890	100,49	3,589	1,817	50,63

Namjena ovog pregleda je da u jednoj tabeli omogućimo upoređivanje globalnih pokazatelja o zaposlenosti i zapošljavanju u tekućoj i narednj godini.

U ovoj analizi broj prosječno zaposlenih neznatno je manji od broja zaposlenih na dan anketiranja. To ukazuje na neveliku fluktuaciju na tržištu rada ove Regije, kolika se može očekivati u primorskim regijama, gdje sezonski karakter rada sigurno značajno utiče na razliku između prosječne i zatečene zaposlenosti.

Prema podacima analize proizilazi da je u 2007. godini zaposleno 3,589 radnika, što predstavlja oko 10% u odnosu na ukupan broj zaposlenih na dan anketiranja, za odabrani uzorak.

Kada je u pitanju planiranje zapošljavanja u 2008. godini, iz datog prikaza zaključujemo da u 2008. godini na nivou regije Podgorica, možemo očekivati 1,817 novih zapošljavanja, kod poslodavaca iz odabranog i tretiranog uzorka.

2.3.12. Starosna struktura zaposlenih po stepenima stručne spreme i djelatnosti firmi

Analiza odgovora dobijenih na pitanje “**starosna struktura zaposlenih po stepenima stručne spreme i djelatnosti firme**”, ima za cilj da nam pruži sliku o tome koji stepeni stručne spreme su najviše zastupljeni prema djelatnosti koje poslodavac obavlja, kao i to kakva je starosna struktura zaposlenih.

Tabela starosne strukture zaposlenih daje široke mogućnosti analitici, no mi smo izdvojili samo neke od njih:

- struktura zaposlenih po stepenima stručne spreme i djelatnostima,
 - starosna struktura po stepenima stručne spreme
 - učešće žena u ukupnom broju zaposlenih po djelatnostima,
- da bi podatke dobijene ovom tabelom što detaljnije analizirali.

Tabela 28: Struktura zaposlenih po stepenima stručne spreme i djelatnosti firme

Stepen stručne spreme	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	Rudarstvo	Vađenje ruda i kamena	Prerađivačka industrija	Proizvod. i snab.el.energ.	Građevinarstvo	Trgovina na veliko i malo	Hoteli i restorani	Saobraćaj, skladištenje	Finansijsko posredovanje	Aktivnosti u vezi s nekretn.	Državna uprava i odbrana	Obrazovanje	Zdravstveni i socijalni rad	Ostale komun. i dr. aktivnosti
I	191	2	54	354	48	334	247	93	418	27	149	80	132	420	646
II	96		1	243	54	158	294	37	367	27	46	29	37	52	131
III	155	50	76	467	161	668	2133	368	957	37	148	81	64	237	193
IV	307	83	69	2080	284	511	3843	233	2076	635	711	1214	132	2093	814
V	14			1196	18	41	78	22	184	28	14	5	25	66	12
VI	31	1	2	114	27	53	207	34	305	171	142	232	459	139	69
VII	80	10	21	512	60	200	719	25	479	455	580	1717	1203	869	331
VIII	7			69		1	17	1	8	7	61	14	17	49	24

Ono što se može uočiti jeste da je **IV stepen** stručne spreme najzastupljeniji u većini djelatnosti i on predstavlja 40,10% ukupno zaposlenih, zatim **VII stepen** stručne spreme 19,70% i **III stepen** stručne spreme sa 15,70.

Stepen zastupljenosti stručne spreme u ukupnom broju, sa manjim izuzecima, prati njihovu zastupljenost u pojedinim djelatnostima.

Ono što možemo izdvojiti kao izuzetke, a što predstavlja logičnu povezanost sa tipom angažovanja u jednoj djelatnosti, jeste, npr. drastično veća zastupljenost V stepena stručne spreme u Prerađivačkoj industriji ili mnogo veća zastupljenost VII stepena stručne spreme u Državnoj upravi, Zdravstvu i Obrazovanju nego u drugim djelatnostima.

Tabela 29: Starosna struktura prema stepenu stručne spreme

Godine starosti	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Do 18 godina	5		10	15				
19-24 godina	176	131	678	1476	38	81	150	10
25-30 godina	365	211	1250	2965	117	342	1118	33
31-40 godina	683	431	1403	4023	382	491	2066	109
41-50 godina	821	463	1560	4102	569	450	2219	69
51-54 godina	427	190	546	1548	308	366	910	20
55-65 godina	298	146	348	952	288	256	798	42

Kad je u pitanju ukupna starosna struktura proizilazi da je u okviru ovih djelatnosti najviše angažovano radnika starosne dobi od **41-50 godina**, njih 28,12%, zatim u **dobi od 31 do 40**, njih 26,30%, a najmanje je angažovano radnika iz grupe do 18 godine. Možemo primijetiti da bitnije razlike i pomjeranja u starosnoj strukturi, u odnosu na zatečenu situaciju u prošlim analizama, nema.

Kada je u pitanju starosna struktura po stepenima stručne spreme, uočavamo da u I stepenu ima najviše zaposlenih između 41 i 50 godina, a najmanje do 18 godina. Sličan odnos prati i ostale stručne spreme, pa možemo zaključiti da je populacija između 41 i 50 godina najzaposlenija u regiji Podgorica.

Tabelu starosne strukture zaposlenih po stepenima stručne spreme iskoristili smo da analiziramo žensku populaciju u radnom tijelu regije Podgorica, kako kada je u pitanju njihov odnos prema muškom dijelu radne populacije, tako i u njihovom učešću po granama djelatnosti.

Tabela 30: Procentualno učešće žena u ukupnom broju zaposlenih po djelatnostima

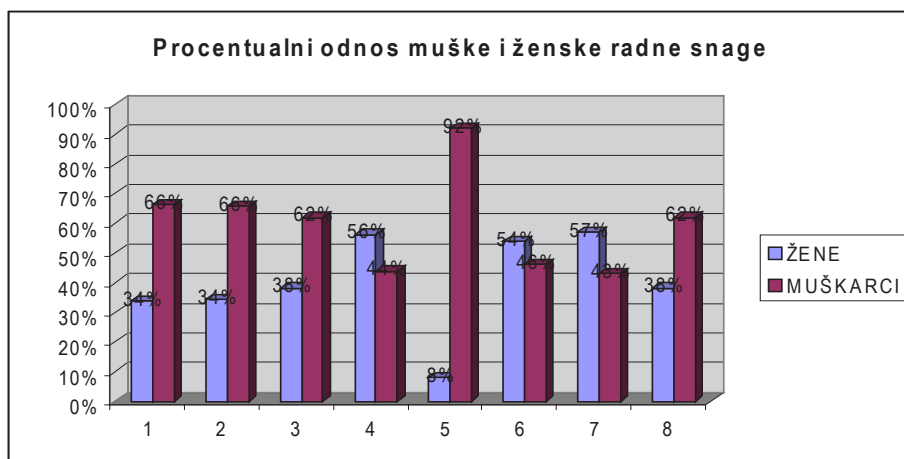
DJELATNOSTI	%
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	36,45
Ribarstvo	57,53
Vađenje ruda i kamena	17,04
Prerađivačka industrija	26,95
Proizvod. i snab.el.energ.	26,07
Građevinarstvo	15,71
Trgovina na veliko i malo	61,27
Hoteli i restorani	52,02
Saobrađaj, skladištenje	29,95
Finansijsko posredovanje	60,12
Aktivnosti u vezi s nekretn.	45,81
Državna uprava i odbrana	58,42
Obrazovanje	77
Zdravstveni i socijalni rad	72,35
Ostale komun. i dr. aktivnosti	40,1
Privatna domaćinstva	48,14

U ukupnom broju zaposlenih, u obrađenom uzorku žene učestvuju sa 48,14%, odnosno 17.752 zaposlenih, dok je prosječno učešće po djelatnostima dato u tabeli.

Kada su u pitanju djelatnosti, **najveći postotak žena radi u Obrazovanju**, zatim u djelatnosti Zdravstva, Trgovine na veliko i malo, Finansijsko posredovanje, Državna uprava i odbrana, Ribarstvo, Hoteli i restorani. U tim djelatnostima žene su zastupljene sa više od 50%. Djelatnost sa najmanjim brojem angažovanih žena, kao što bi se moglo i pretpostaviti, je Vađenje ruda i kamena.

U narednom grafikonu dajemo prikaz učešća žena po stepenima stručne spreme u odnosu na mušku radnu snagu.

Grafik 8: Odnos žena i muškaraca u radnom tijelu, po stepenima stručne spreme

Iz datog prikaza zaključujemo da ženska radna snaga dominira u IV, VI i VIII stepenu stručne spreme, dok je njeno najmanje učešće zabilježeno u V, I, II i III stepenu stručne spreme.

2.4. Planovi zapošljavanja u 2008. godini

Planirano zapošljavanje u 2008. godini posmatrano je sa aspekta razloga koji su uticali na potrebu povećanja ili zadržavanja postojećeg broja zaposlenih, projekcije zapošljavanja za narednih 5 godina, strukture poslodavaca prema djelatnostima i obrazovne i profesionalne strukture potrebnih izvršilaca.

2.4.1. Razlozi za planiranje povećanja broja radnika. - zadržavanje broja zaposlenih

U sljedećoj tabeli prikazani su razlozi zbog kojih poslodavci ne planiraju povećanje broja zaposlenih.

Tabela 31: Razlozi zbog kojih poslodavci nijesu planirali povećanje broja zaposlenih

NIJE PLANIRANO POVEĆANJE		
RAZI OZI	Broj odgovora	%
Nije planirano povećanje obima proizvodnje-usluga	234	71,78
Teskoće u plasmanu proizvoda-usluga	29	8,90
Teskoće u obezbjeđenju sredstava za investicije	19	5,83
Nedostatak kompetentne radne snage	16	4,91
Nešto drugo (navesti)	28	8,59
Svega	326	100

Iz date tabele uočavamo da je dominantni razlog zašto poslodavci nijesu planirali povećanje broja zaposlenih-razlog “nije planirano povećanje obima proizvodnje-usluga” (71,78%). 8,90% se odnosilo na teškoće u plasmanu proizvoda-usluga, 8,59% na “nešto drugo”, 5,83% na “teškoće u obezbjeđivanju sredstava za investicije”, a 4,91% na “nedostatak kompetentne radne snage.

U tabeli koja slijedi prikazali smo razloge koji su naveli poslodavce da planiraju povećanje broja zaposlenih.

Tabela 32: Razlozi zbog kojih su poslodavci planirali povećanje broja zaposlenih

PLANIRANO POVEĆANJE		
RAZI OZI	Broj odgovora	%
Povećana potražnja za proizvodima i uslugama na tržištu (domaćem i inostranom)	222	42,13
Povećanje obima i strukture-asortimana proizvoda i usluga	264	49,72
Nešto drugo (navesti)	43	8,16
Svega	527	100

Analizirajući dobijene podatke, uočavamo da se 42,13% odgovora odnosi na razlog «povećanja potražnje za proizvodima i uslugama na tržištu (domaćem i inostranom)», kao razlog koji je opredijelio poslodavce da planiraju povećanje broja zaposlenih u svojim preduzećima. 49,72% odgovora poslodavaca, odnosi se na razlog-»povećanje obima i strukture-asortimana proizvoda i usluga», kao razlog zbog kojeg planiraju povećanje broja zaposlenih, dok se 8,16% odgovora odnosilo na “nešto drugo”. Zaključak je da, povećanje obima proizvodnje-usluga i potražnja za istima, opredjeljuje poslodavce, a ujedno i primorava da povećaju broj zaposlenih u svom preduzeću, odnosno, izostanak planiranja povećanja obima proizvodnje-usluga i teškoća u plasmanu istih, uzrokuje izostanak planova u dijelu povećanja broja zaposlenih radnika.

2.4.2. Projekcija zapošljavanja u narednih 5 godina

U narednoj tabeli dali smo prikaz broja poslodavaca koji imaju projekciju zapošljavanja u narednih 5 godina i onih koji tu projekciju nemaju.

Tabela 33: Projekcija zaposljavanja za narednih 5 godina

OPSTINE - REGIJE - REPUBLIKA	KATEGORIJA ODGOVORA				UKUPNO
	DA		NE		
	Broj.posl.	%	Broj.posl.	%	
PODGORICA	320	45,91	377	54,17	697
CETINJE	31	64,58	17	35,42	48
DANILOVGRAD	15	41,67	21	58,33	36
KOLASIN	6	33,33	12	66,67	18
Svega	372	46,49	427	53,51	799

Kada je u pitanju projekcija zapošljavanja, za period od 5 godina, primjećujemo da 46,49% poslodavaca ima viziju svoga poslovanja u narednom periodu, dok 53,51% nema tu viziju.

Razumijevanje ovih pokazatelja leži u još nestabilizovanom tržištu kao i objektivnom činiocu nesigurnosti pravljenja dugoročnih razvojnih planova.

2.4.3. Struktura poslodavaca prema djelatnostima u 2008. godini

U tabeli koja slijedi prikazali smo pregled broja poslodavaca, koji nijesu planirali povećanje broja zaposlenih u 2008. godini, prema djelatnostima, kao i broj onih koji su planirali povećanje broja zaposlenih u narednoj godini.

Tabela 34: Povećanje broja zaposlenih u narednoj godini prema djelatnostima

DJELATNOSTI	Nije planirano povećanje		Planirano povećanje	
	Broj. poslodavaca	%	Broj. poslodavaca	%
Poljoprivreda, lov i šumarstvo	5	1,62	2	0,41
Ribarstvo	4	1,29	5	1,02
Vadjenje ruda i kamena			3	0,61
Prerađivačka industrija	36	11,65	51	10,43
Proizvodnja i snabdijevanja električnom energijom, gasom i vodom	4	1,29	2	0,41
Gradjevinarstvo	10	3,24	24	4,91
Trgovina na veliko i trgovina na malo, opravka motornih vozila, motocikala i predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo	131	42,39	228	46,63
Hoteli i restorani	15	4,85	20	4,09
Saobraćaj, skladištenje i veze	18	5,83	24	4,91
Finansijsko poslovanje	3	0,97	8	1,64
Aktivnosti u vezi s nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti	13	4,21	59	12,07
Državna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje	12	3,88	16	3,27
Obrazovanje	22	7,12	12	2,45
Zdravstveni i socijalni rad	14	4,53	9	1,84
Ostale komunalne, društvene i lične uslužne aktivnosti	22	7,12	26	5,32
Svega	309	100	489	100

Uočavamo da 38,68% poslodavaca ne planira povećanje broja zaposlenih u 2008. godini.

Gledano prema djelatnostima, najveće učešće u broju poslodavaca koji ne planiraju povećanje broja zaposlenih, su poslodavci koji obavljaju djelatnost Trgovine na veliko i malo (42,39%). Slijede Prerađivačka

industrija (11,65%), Zdravstveni i socijalni rad (7,12%), Obrazovanje (7,12%), itd.

Dalje zaključujemo da, 61,20% poslodavaca planira povećanje broja zaposlenih u 2008. godini. Gledano prema djelatnostima, najzastupljeniji su poslodavci koji obavljaju djelatnost Trgovine na veliko i malo (46,63%), Aktivnosti u vezi s nekretninama, iznajmljivanje i poslovne aktivnosti (12,07%), i Prerađivačka industrija (10,43%), što navodi na zaključak, da se u okviru ove tri djelatnosti, u 2008. godini, može očekivati najveći broj zapošljavanja.

Prema dobijenim podacima, najmanji broj zapošljavanja u narednoj godini možemo očekivati u djelatnostima Poljoprivreda, lov i šumarstvo, Proizvodnja i snabdijevanja električnom energijom, gasom i vodom, i u djelatnosti Vajdenje ruda i kamena.

2.4.4. Obrazovna i profesionalna struktura . planiranih potreba u 2008. godini

U tabeli koja slijedi prikazali smo strukturu planiranog zapošljavanja u 2008. godini, prema stepenima stručne spreme i vrsti radnog odnosa.

Tabela 35: Pregled plana zapošljavanja u 2008. godini prema stepenima stručne spreme i vrsti radnog odnosa na nivou regije Podgorica

Vrsta radnog odnosa	STEPENI STRUČNE SPREME								
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	SVEgA
Određeno vrijeme	53	27	127	232	8	19	66	0	532
Neodređeno vrijeme	49	62	235	543	27	160	209	0	1,285
SVEgA	102	89	362	775	35	179	275	0	1,817

Zaključujemo da, u 2008.godini, poslodavci planiraju da zaposle 1817 lica što je za 1772 lica manje od broja novozaposlenih u 2007. godini (3.589).

Iz iskazanih planova proizilazi da poslodavci imaju naglašenu potrebu za stalnom radnom snagom, tj. zapošljavanjima na neodređeno vrijeme. Naime,

od ukupnog broja planiranog zapošljavanja, poslodavci su se u procentu od 70,72% opredijelili da to bude radni odnos na neodređeno vrijeme.

Kao i kod ostvarenog zapošljavanja u 2007. godini, tako i kod planiranog zapošljavanja u 2008. godini, planirane potrebe poslodavaca su najviše zastupljene kod IV stepena (42,65%) i III stepena stručne spreme (19,92%). Ova dva stepena, zajedno, u ukupnoj strukturi planiranog zapošljavanja u 2008. godini, učestvuju sa 62,57%. Po zastupljenosti u strukturi planiranog zapošljavanja slijede VII stepen (15,13%), VI (9,85%), I (5,61%), II (4,90%). Na kraju, najmanju potrebu poslodavci su iskazali za licima koja posjeduju V stepen stručne spreme, svega 1,93%.

2.4.5. Invalidi i penzionisani radnici u 2007.godini

prema iskazanim planovima, zaključujemo da će poslodavci, u 2008. godini, zaposliti 43 lica sa invaliditetom, što čino 2,37% od planiranog zapošljavanja (1817 lica) za 2008. godinu.

U 2008. godini, kod anketiranih poslodavaca, 169 zaposlenih lica steći će uslov za ostvarivanje prava na penziju.

2.4.6. Viškovi zaposlenih u 2008. godini

U narednoj tabeli dajemo prikaz plana viškova zaposlenih za 2008. godinu, prema djelatnostima poslodavaca i stepenima stručne spreme zaposlenih.

Tabela 36: Struktura viškova zaposlenih u tekućoj i narednoj godini prema stepenima stručne spreme i djelatnostima poslodavaca

Stepen stručne spreme	I		II		III		IV		V		VII		UKUPNO	
	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%
Djelatnost														
Poljopriv. lov i šumarstvo							97	79,5	15	100			112	55,17
Ribarstvo														
Vađenje ruda i kamena														
Prerađivačka industrija	10	71,43	2	13,3	10	66,67	1	0,82					23	11,33

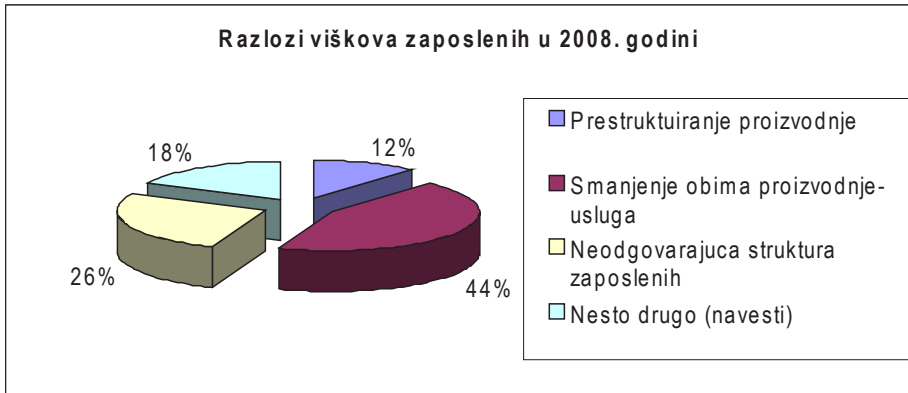
Stepen stručne spreme	I		II		III		IV		V		VII		UKUPNO	
	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%
Proiz. i snabd. el. energijom														
Građevinarstvo														
Trgovina na veliko i malo					5	33,33	2	1,64					7	3,45
Hoteli i restorani	4	28,57											4	1,97
Saobraćaj i veze														
Finansijsko posredovanje														
Aktivnosti u vezi sa nekretn.														
Državna uprava i odbrana											17	77,27	17	8,37
Obrazovanje														
Zdravstveni i socijalni rad							10	8,2			5	22,73	15	7,39
Ostale komun. društ. aktivnosti			13	86,7			12	9,84					25	12,32
Privatna domaćinstva sa zap.														
Eksteritorijalne organizacije														
UKUPNO:	14	100	15	100	15	100	122	100	15	100	22	100	203	100

Uočavamo da će, u 2008. godini, 203 radnika ostati bez posla, odnosno da će imati status tehno-ekonomskog viška.

Od tog broja najveći procenat tehno-ekonomskih viškova planiran je u Poljoprivredi, lovu i šumarstvu (55%), u djelatnosti **Ostale komunalne i društvene aktivnosti (12,32%)** i u **Prerađivačkoj industriji (12,02%)**.

Gledano sa aspekta stručne spreme, planom poslodavaca je predviđeno da će u najvećem broju imati status tehno-ekonomskog viška lica sa IV stepenom stručne spreme (69,10%).

U narednom grafiku dajemo prikaz razloga utvrđivanja viškova u **2008. godini**.

Grafik 9: Prikaz viškova u 2008. godini prema razlozima utvrđivanja

Razlozi utvrđivanja viškova zaposlenih, u 2008 godini, kao i u 2007. godini, pokazuju da je “**smanjenje obima proizvodnje**” ključni razlog (44,12%) za utvrđivanje viškova zaposlenih i u 2008. godini.

U tabeli koja slijedi dajemo prikaz načina rješavanja viškova zaposlenih u 2008. godini.

Tabela 37: Načini rešavanja viškova zaposlenih u 2008 godini

NAČIN RJEŠAVANJA	Broj odgovora	%
Otpremnina	12	46,15
Raspored kod istog ili drugog poslodavca	1	3,85
Prekvalifikacije, dokvalifikacije i sl.	6	23,08
Nešto drugo (navesti)	7	26,92
Svega	26	100

Vidimo da kao vrsta mjere za rješavanje viškova u 2008.godini, najviše je zastupljena “**otpremna**” sa 46,15%, a najmanje “Raspored kod istog ili drugog poslodavca“ 3,85%.

2.4.7. Deficitarna zanimanja u 2008. godini

U tabeli koja slijedi prikazali smo mišljenja poslodavaca o razlozima zbog kojih će postojati deficitarni kadrovi u 2008. godini.

Tabela 38: Deficitarni kadrovi "Opcija DA" – modaliteti odgovora

2008. godina	Broj odgovora	%
Nema obrazovnih kadrova odgovarajucih profila na tržištu rada	189	66,78
Ne prihvataju uslove rada	56	19,79
Nedostatak sredstava za stručno obrazovanje i obuku potrebnih kadrova	15	5,30
Nešto drugo (navesti)	23	8,13
Svega	283	100

Uočavamo da 66,78% poslodavaca smatra da su deficitarna zanimanja posljedica "nedostatka obrazovanih kadrova odgovarajućeg profila na tržištu rada", 19,79% poslodavaca smatra da je "ne prihvatanje uslova rada" razlog deficitarnosti zanimanja, 5,30% razloge vidi u "nedostatku sredstava za stručno obrazovanje i obuku potrebnih kadrova", dok njih 8,13% vidi "nešto drugo".

Tabela 39: Struktura deficitarnih kadrova u 2008. godini

Red. br.	Šifra	NAZIV ZANIMANJA	Broj. radnika	%
1.	103901	Manipulant u tekstilstvu	4	0.40
2.	104502	Čistač prostorija	4	0.40
3.	105201	Građevinski manipulant	10	1.00
4.	109900	Lica bez zanimanja i stručne spreme (I SSS - NK)	24	2.39
		UKUPNO ZA I STEPEN STRUČNE SPREME	42	
5.	201836	Poslužilac uređaja za zavarivanje i rezanje gasom	2	0.20
6.	202200	Pomoćni - priučeni mehaničar, mašinista (II SSS i PK)	2	0.20
7.	205201	Pomoćnik armirača	5	0.50
8.	206111	Vozač viljuškara	2	0.20
9.	206401	Dostavljač robe	4	0.40
10.	206500	Pomoćni ugostitelj (II SSS i PK)	2	0.20
11.	206506	Pripremač pica	2	0.20
12.	206515	Pomoćni kuvar	4	0.40
13.	207201	Čuvar	1	0.10
14.	208620	Biletar - redar	1	0.10
		UKUPNO ZA II STEPEN STRUČNE SPREME	25	
15.	300101	Ratar	1	0.10
16.	300131	Poljoprivrednik za proizvodnju i zaštitu bilja	10	1.00
17.	300502	Pekar	53	5.27

Red. br.	Šifra	NAZIV ZANIMANJA	Broj. radnika	%
18.	300513	Mesar	23	2.29
19.	300907	Rukovalac šumskog traktora	1	0.10
20.	301000	Prerađivač i obrađivač drveta (III SSS i KV)	4	0.40
21.	301035	Stolar za montažu, opravke i održavanje	2	0.20
22.	301512	Rukovalac bagera cikličnog djelovanja	5	0.50
23.	301682	Galvanizer	2	0.20
24.	301801	Metalostrugar	1	0.10
25.	301802	Metaloglodač	1	0.10
26.	301813	Bravar	31	3.08
27.	301815	Limar	22	2.19
28.	301816	Autolimar	1	0.10
29.	301836	Zavarivač - rezač gasom	1	0.10
30.	301961	Monter termoenergetskih postrojenja	4	0.40
31.	302220	Automehaničar	10	1.00
32.	302500	Elektromehaničar (III SSS i KV)	1	0.10
33.	302564	Autoelektričar	3	0.30
34.	303600	Grafičar (III SSS i KV)	4	0.40
35.	303622	Grafički montažer	1	0.10
36.	303662	Mašinstica grafičke dorade i prerade	1	0.10
37.	304621	Tapetar	1	0.10
38.	304701	Moler - farbar	1	0.10
39.	305201	Armirač	28	2.79
40.	305202	Betonirač	12	1.19
41.	305203	Tesar	44	4.38
42.	305204	Zidar	45	4.48
43.	305205	Vatrostalni zidar	8	0.80
44.	305207	Izolater	8	0.80
45.	305231	Rukovalac jednostavnih građevinskih mašina	6	0.60
46.	305301	Podopolagač	8	0.80
47.	305600	Vozač drumskog vozila (III SSS i KV)	1	0.10
48.	305601	Vozač traktora	1	0.10
49.	305602	Vozač putničkog automobila	1	0.10
50.	305604	Vozač teretnjaka	5	0.50
51.	305611	Kondukter u drumskom saobraćaju	2	0.20
52.	306131	Rukovalac dizalice	6	0.60
53.	306400	Prodavac (III SSS i KV)	27	2.69
54.	306411	Prodavac robe svakodnevne potrošnje	1	0.10
55.	306430	Prodavac u maloprodaji gvoždarske, metalne i tehničke robe	2	0.20
56.	306461	Magacioner	1	0.10
57.	306500	Ugostitelj (III SSS i KV)	8	0.80
58.	306513	Kelner	4	0.40

Red. br.	Šifra	NAZIV ZANIMANJA	Broj. radnika	%
59.	306515	Kuvar jednostavnih jela	2	0.20
60.	306517	Točilac pića	8	0.80
61.	309631	Pedikir	1	0.10
62.	309640	Frizer za žene	1	0.10
63.	309651	Kozmetičarski saradnik	1	0.10
		UKUPNO ZA III STEPEN STRUČNE SPREME	405	
64.	400101	Ratarsko - povrtarski tehničar	1	0.10
65.	401000	Tehničar prerade i obrade drveta (IV SSS)	1	0.10
66.	401542	Miner	1	0.10
67.	401800	Mašinski tehničar - kontrolor kvaliteta (IV SSS)	2	0.20
68.	402400	Elektrotehničar energetike (IV SSS)	1	0.10
69.	402500	Elektrotehničar elektromehanike (IV SSS)	4	0.40
70.	402600	Elektrotehničar elektronike (IV SSS)	11	1.09
71.	402621	Tehničar održavanja audio i video-aparata	1	0.10
72.	402800	Elektrotehničar za računare (IV SSS)	3	0.30
73.	403101	Hemijski tehničar	1	0.10
74.	403652	Mašinista ravne štampe - ofset	1	0.10
75.	404521	Domar	1	0.10
76.	405200	Građevinski tehničar (IV SSS)	9	0.90
77.	405604	Vozač teretnog motornog vozila	2	0.20
78.	406400	Trgovacki tehničar (IV SSS)	46	4.58
79.	406424	Prodavac građevinskog i ogrijevnog materijala	2	0.20
80.	406441	Trgovinski aranžer	2	0.20
81.	406513	Konobar	59	5.87
82.	406515	Kuvar	24	2.39
83.	406516	Poslastičar	6	0.60
84.	406523	Recepcionar	6	0.60
85.	406721	Knjigovođa	6	0.60
86.	407100	Administrativni tehničar (IV SSS)	1	0.10
87.	407121	Administrativno - tehnički sekretar	2	0.20
88.	407501	Vaspitač	2	0.20
89.	408616	Rekviziter	1	0.10
90.	409401	Rekreativni vodič	1	0.10
91.	409651	Kozmetičar	1	0.10
92.	409901	SŠS-IV	1	0.10
		UKUPNO ZA IV STEPEN STRUČNE SPREME	199	
93.	501800	Obradivač metala - specijalista (V SSS i VKV)	2	0.20
94.	501813	Bravar - specijalista	1	0.10
95.	501815	Limar - specijalista	2	0.20
96.	503600	Grafičar - specijalista (V SSS i VKV)	2	0.20
97.	506513	Konobar - specijalista	3	0.30
98.	506515	Kuvar - specijalista	9	0.90

Red. br.	Šifra	NAZIV ZANIMANJA	Broj. radnika	%
99.	506516	Poslastičar - specijalista	2	0.20
100.	506751	Carinik	2	0.20
101.	507121	Poslovni sekretar	2	0.20
		UKUPNO ZA V STEPEN STRUČNE SPREME	25	
102.	611000	Inženjer tehnologije prerade i obrade drveta (VI/1 VŠS)	1	0.10
103.	611800	Mašinski inženjer (VI/1 VŠS)	1	0.10
104.	612000	Mašinski inženjer - konstruktor (VI/1 VŠS)	2	0.20
105.	612400	Inženjer elektrotehnike za energetiku (VI/1 VŠS)	1	0.10
106.	616400	Ekonomista za robni promet u trgovini (VI/1 VŠS)	3	0.30
107.	616453	Komercijalista	8	0.80
108.	616457	Trgovinski kontrolor	1	0.10
109.	616532	Turistički vodič	9	0.90
110.	616600	Menadžer (VI/1 VŠS)	52	5.17
111.	616722	Knjigovođa bilansista	1	0.10
112.	616723	Kontrolor materijalno - finansijskih poslova	1	0.10
113.	616911	Statističar	2	0.20
114.	617830	Nastavnik praktične nastave kulinarstva	2	0.20
		UKUPNO ZA VI STEPEN STRUČNE SPREME	84	
115.	710401	Veterinar	1	0.10
116.	710500	Diplomirani inženjer prehrambene tehnologije (VII/1 VŠS)	1	0.10
117.	710513	Tehnolog prerade mesa i ribe	2	0.20
118.	710531	Tehnolog proizvodnje pića	1	0.10
119.	710900	Diplomirani inženjer šumarstva (VII/1 VŠS)	1	0.10
120.	711300	Diplomirani inženjer geologije (VII/1 VŠS)	1	0.10
121.	711800	Diplomirani mašinski inženjer (VII/1 VŠS)	12	1.19
122.	712000	Diplomirani mašinski inženjer - konstruktor (VII/1 VŠS)	1	0.10
123.	712400	Diplomirani inženjer elektrotehnike za energetiku (VII/1 SSS)	10	1.00
124.	712600	Diplomirani inženjer elektrotehnike za elektroniku (VII/1 SSS)	5	0.50
125.	712700	Diplomirani inženjer elektrotehnike za telekomunikacije (VII/1 VŠS)	1	0.10
126.	712800	Diplomirani inženjer elektrotehnike za računarsku tehniku (VII/1 VŠS)	5	0.50
127.	715100	Diplomirani inženjer arhitekture (VII/1 VŠS)	16	1.59
128.	715132	Arhitektonsko - urbanistički prostorni planer	4	0.40
129.	715200	Diplomirani inženjer građevinarstva (VII/1 VŠS)	38	3.78
130.	715271	Građevinski projektant niskogradnje	1	0.10
131.	715272	Građevinski projektant konstrukcija	2	0.20

Red. br.	Šifra	NAZIV ZANIMANJA	Broj. radnika	%
132.	715274	Građevinski projektant hidrotehničke infrastrukture	2	0.20
133.	715275	Građevinski projektant hidrotehničkih objekata	1	0.10
134.	715600	Diplomirani inženjer za drumski saobraćaj (VII/1 VŠS)	6	0.60
135.	715641	Saobraćajni inspektor	1	0.10
136.	716000	Diplomirani inženjer PTT saobraćaja (VII/1 VŠS)	2	0.20
137.	716600	Diplomirani menadžer (VII/1 VŠS)	2	0.20
138.	716616	Menadžer za internacionalni biznis	1	0.10
139.	716700	Diplomirani ekonomista za opštu ekonomiju, bankarstvo i finansije (VII/1 VŠS)	13	1.29
140.	716710	Diplomirani ekonomista	8	0.80
141.	716724	Računovodstveni planer - analitičar	3	0.30
142.	716727	Organizator računovodstvenog poslovanja	1	0.10
143.	716741	Analitičar bankarskih poslova	1	0.10
144.	716800	Diplomirani pravnik (VII/1 VŠS)	7	0.70
145.	716921	Programer informacionog sistema	3	0.30
146.	717306	Aktuar osiguranja	1	0.10
147.	717526	Profesor francuskog jezika	1	0.10
148.	717527	Profesor italijanskog jezika	1	0.10
149.	717531	Profesor njemačkog jezika	1	0.10
150.	717534	Profesor engleskog jezika	1	0.10
151.	717601	Profesor matematike	9	0.90
152.	717602	Profesor fizike	1	0.10
153.	718220	Psiholog	5	0.50
154.	718301	Matematičar	1	0.10
155.	718327	Meteorolog	1	0.10
156.	718332	Mikrobiolog	3	0.30
157.	718341	Prostorni planer	2	0.20
158.	718346	Biohemičar	2	0.20
159.	718614	Režiser	1	0.10
160.	718721	Novinar	2	0.20
161.	718751	Propagandist	1	0.10
162.	718801	Arhivski organizator	2	0.20
163.	718811	Bibliotekar	5	0.50
164.	718833	Arheolog	3	0.30
165.	719000	Doktor medicine (VII/1 VŠS)	2	0.20
166.	719001	Ljekar opšte medicine	2	0.20
167.	719200	Diplomirani farmaceut (VII/1 VŠS)	10	1.00
168.	719300	Diplomirani socijalni radnik (VII/1 VŠS)	1	0.10
169.	722075	Projektant hidrotehničkih postrojenja - specijalista	1	0.10

Red. br.	Šifra	NAZIV ZANIMANJA	Broj. radnika	%
170.	729021	Specijalista pedijatrije	2	0.20
171.	729050	Specijalista kliničke biohemije	1	0.10
		UKUPNO ZA VII STEPEN STRUČNE SPREME	225	
Svega	.	.	1,005	100

Za narednu godinu poslodavci su izdvojili 171 deficitarno zanimanje i iskazali potrebu za 1,005 radnika.

Konkretno, kada je u pitanju 2008. godina, procentualno učešće Građevinskih zanimanja u opštem deficitu, u odnosu na tekuću godinu, raste sa 20 na 25,70%, kao i u djelatnosti Turizma i ugostiteljstva sa 17 na 22,80%. Takođe ga prati i porast iskazanih deficita u trgovačkim zanimanjima na 8,65%.

I u iskazanim deficitima za tekuću i za narednu godinu pojavljuju se potraživanja i za neka zanimanja iz oblasti mašinstva, kao što su Bravar (62radnika ukupno u tekućoj i narednoj) i Limar(46).

Tržištu, takođe, nedostaju Farmaceuti, koji se sa deficitom od 50, za tekuću i narednu godinu, odvaja od ostalih potraživanja za visokoobrazovnim kadrom.

Deficitarni kadrovi su kod I stepena zastupljeni u procentu od 4,18%, II stepen-2,49%, III-40,30%, IV-19,80%, V-2,49%, VI-8,36%, i kod VII stepena stručne spreme 22,39%.

Zaključujemo da je najveći broj deficitarnih kadrova zastupljen kod III, VII i IV stepena stručne spreme, a najbrojnija deficitarna zanimanja u okviru ovih stepena su:

III stepen stručne spreme-pekar (53), zidar(45), tesar (44), bravar (31), armirač (38), prodavač (27), itd.

VII stepen stručne spreme-dipl.ing.građevinarstva (38), dipl.ing.arhitekture (16), dipl.ecc za ekonomiju i bankarstvo (13), itd.

IV stepen stručne spreme-tehničar-konobar (59), trgovački tehničar (46%), kuvar (24), el.tehničar elektronike (11), itd.

Iz ovakvih pokazatelja moglo bi se zaključiti da je izražena deficitarnost kod velikog broja zanimanja prisutna u kontinuitetu i sa ekspanzijom te da istoj treba posvetiti posebnu pažnju.

Treba još samo dodati da poslodavci u rubrici «Sugestije i preporuke» obraćaju veliku pažnju na deficitarne kadrove.

2.5. Obrazovanje i obuka za zaposlenje

Ovo pitanje se odnosilo na programe obrazovanja i obuke, koji su realizovani u saradnji sa Zavodom u 2007. godini i na one koji se planiraju za 2008. godinu.

U tabeli koja slijedi dat je prikaz broja lica obuhvaćenih programima obuke u 2007. godini i planiranih za 2008. godinu.

Tabela 40: Broj lica obuhvaćen programima obuke u tekućoj i planiran za narednu godinu

Broj.lica. obuhvaćen programima. obuke.u. tekućoj i planiran za narednu godinu po stepenima stručne sprema.i. grupama. zanimanja	Pojlop. proiz. i prera. hrane	Šumarstvo i obrad. drveta	Geologija i rudarstvo	Mašinstvo i obr. metala	Elektrotehnika	Komunalne i tapetarske usl.	Geodezija i građevinarstvo	Saobraćaj	Trgovina i ugostiteljstvo	Ekonomija, pravo i admin.	Vaspitanje i obrazovanje	Društveno -humanističko	Zdravstvo, farmacija	Ostalo	UKUPNO	%
I 2007.	2														2	0,22
2008.															.	.
II 2007.							47							9	56	6,21
2008.							5								5	0,64
III 2007.	15			3	6		1		23	5	5			7	65	7,21
2008.		5				8	1		46						60	7,73
IV 2007.	3	4			1			17	14	1	1			1	42	4,66
2008.		5						1	33						39	5,03
V 2007.									2				7		9	1,00
2008.									2						2	0,26
VI 2007.							1			3					4	0,44

Broj.lica. obuhvaćen programima. obuke.u. tekućoj i planiran za narednu godinu po stepenima stručne spre.me.i. grupama. zanimanja	Poljop. proiz. i prera. hrane	Šumarstvo i obrad. drveta	Geologija i rudarstvo	Mašinstvo i obr. metala	Elektrotehnika	Komunalne i tapetarske usl.	Geodezija i građevinarstvo	Saobraćaj	Trgovina i ugostiteljstvo	Ekonomija, pravo i admin.	Vaspitanje i obrazovanje	Društveno -humanističko	Zdravstvo, farmacija	Ostalo	UKUPNO	%
2008.							1			2					3	0,39
VII 2007.		2			2					2	5				12	1,33
2008.				3			1	2			2			15	23	2,96
VIII 2007.															.	.
2008.							1								1	0,13
UKUPNO 2007.	20	6		3	9		49	17	39	11	11		7	17	190	100
UKUPNO 2008.		10		3		8	9	3	81	2	2			15	133	100

Različitim programima pripreme za zaposlenje (dokvalifikacija, prekvalifikacija, stručno osposobljavanje, inoviranje znanja, specijalizacije i drugo), tokom 2007. godine, na nivou regije Podgorica, obuhvaćeno je 190 kandidata u anketiranom uzorku.

U obrazovanoj strukturi dominiraju lica sa **III stepenom** stručne spre.me (34,21%), II stepenom (29,47%) i IV stepenom (22,10%), dok lica sa I, V, VI, VII stepenom učestvuju sa manje od 10%, dok nezaposleni sa VIII stepenom, nijesu zastupljeni u programima obuke 2007. godine u regiji Podgorica.

Naime, u 2008. godini, planirano je da 133 lica prođe razne vidove obuke, a gledano u okviru stepena stručne spre.me, najviše je zastupljeno onih sa završenim **III i IV stepenom** stručne spre.me.

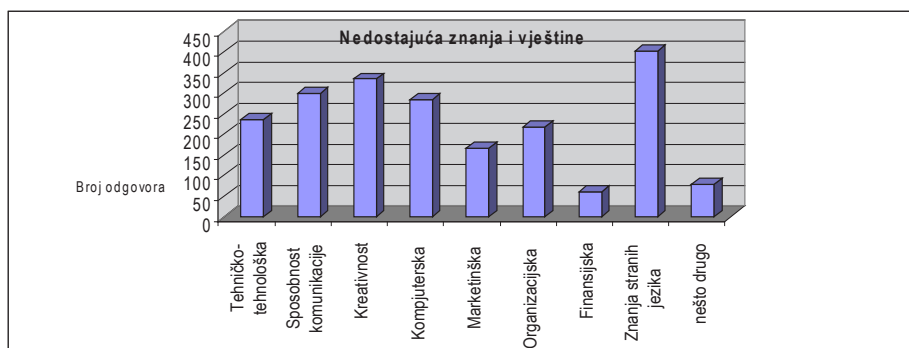
Gledano prema grupama zanimanja, uočavamo da je u grupi **Geodezija i građevinarstvo** najveći broj lica koja su obuhvaćena realizovanim programima obuke (25,78%). Slijede polaznici u grupama zanimanja **Trgovine i ugostiteljstva** (20,52%), i **Poljoprivrede, proizvodnji i pereradi hrane** u obimu od 10,52%.

Planiranim programima obuke će se pretežno obuhvatiti kandidati iz grupe zanimanja **Trgovina i ugostiteljstvo** (42,31%), dok su sve ostale grupe zanimanja na **znatno manjem nivou**.

2.5.1. Znanja, vještine i kompetencije koje najviše nedostaju zaposlenima

I ovo je jedno od pitanja kojim se želi ostvariti uvid u to koja su to znanja, vještine i kompetencije koje najviše nedostaju zaposlenim radnicima prema mišljenju njihovih poslodavaca.

Grafik 10: Znanja, vještine i kompetencije koje najviše nedostaju zaposlenima

Iz prikazane tabele može se zaključiti da su na nivou Regije »**znanja stranih jezika**« 50%, »**kreativnost**« 41,80%, »**sposobnost komuniciranja**« 37,30%, a tek onda »**kompjuterska znanja**« 35,41%, »**tehničko tehnološka znanja**« 29,53% i »**marketinška znanja**« 20,65%, znanja, vještine i kompetencije koje su poslodavci prepoznali kao znanja koja najviše nedostaju zaposlenim.

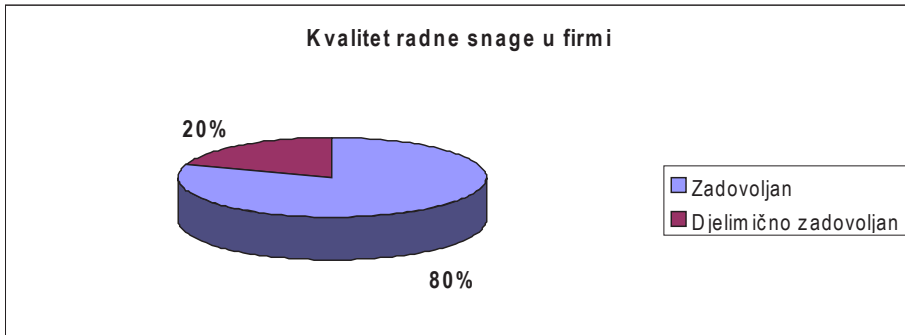
Ono što je interesantno uočiti je da su deficiti kompjuterskih znanja, koji su dominirali u prošloj godini, ustupili primat »**kreativnosti**« i »**komunikaciji**«, kao vještinama kojima se nije pridavalo toliko pažnje kako u školovanju tako i pri samom zapošljavanju, a koje poslodavci danas prepoznaju u visokom procentu kao nedostajuća znanja.

Naravno, nepoznavanje stranih jezika i dalje drži primat kada su u pitanju nedostajuća znanja i vještine.

2.5.2. Kvalitet radne snage u firmi i na evidenciji Zavoda

Namjera je bila da se, iz odgovora na ovo pitanje, ostvari uvid u stepen zadovoljstva poslodavca kvalitetom zaposlenih u firmi sa jedne strane, a sa druge stepenom zadovoljstva poslodavaca kvalitetom kadrova sa evidenciji Zavoda za koje su zainteresovani.

Grafik 11: Kvalitet radne snage u firmi

Vidimo da je visok procenat poslodavaca (80.01%), na nivou Regije, koji su iskazali zadovoljstvo sa zaposlenima u svojim firmama, dok je samo njih (19.99%) nezadovoljno sa kvalitetom zaposlenih u svojim firmama.

Grafik 12: Kvalitet radne snage na evidenciji Zavoda za zapošljavanje

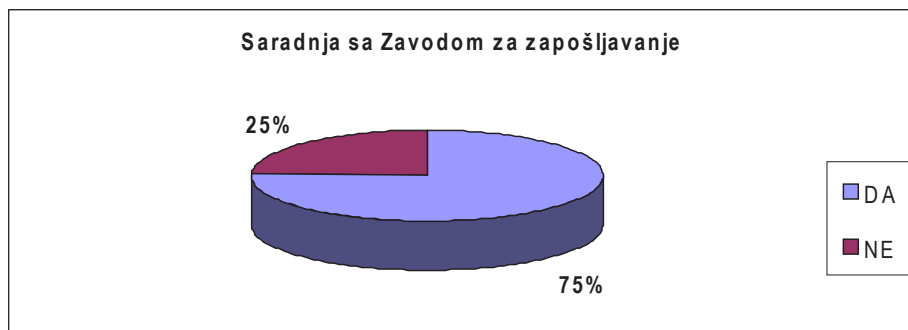

Sto se tiče opredjeljivanja za jedan od ponuđenih modaliteta, kada je u pitanju ocjena kvaliteta kadrova na evidenciji Zavoda za koje su poslodavci zainteresovani, 45% poslodavaca je zadovoljno kadrovima na evidenciji Zavoda, 44% anketiranih poslodavacima je **djelimično zadovoljna**, dok je 11% poslodavaca nezadovoljno kvalitetom kadrova koji se nalaze na evidenciji Zavoda, a za kojima imaju potrebu.

2.6. Saradnja poslodavaca i Zavoda za zapošljavanje

2.6.1. Nivoi, oblici i sadržaji saradnje

Grafik 13: Pokazatelji saradnje sa Zavodom na nivou kategorija odgovora

Na pitanje: “Da li ste u 2007. saradivali sa Zavodom za zapošljavanje u obezbjeđivanju potrebnih kadrova”, na nivou regije Podgorica, 75,44% poslodavaca je odgovorilo potvrdno, a 24,56% negativno.

Ako napravimo malu komparativnu analizu sa podacima analize iz 2006. godine, kada je broj poslodavaca koji je saradivao sa Zavodom bio na nivou procenta 45.36, zaključićemo da je nivo saradnje u 2007. godini porastao za više od 30%..

U narednoj tabeli prikazana je distribucija potvrdnih odgovora o vrsti saradnji poslodavaca sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore.

Tabela 41: Oblici i sadržaji saradnje

MODALITETI ODGOVORA	Broj. odgovora	%
Samo u okviru prijave slobodnih radnih mjesta (radi oglašavanja)	560	58,70
Upućivanja kandidata na oglase – konkurse	109	11,43
Informisanje o uslovima i mogućnostima obezbjeđivanja potrebnih kadrova	76	7,97
Učešća u izboru kandidata za zapošljavanje (razgovor sa kandidatima, predstavljanje)	40	4,19
Sufinansiranje zapošljavanja pripravnika	113	11,84
Učešće u izradi i realizaciji programa obuke za zapošljavanje (stručno osposobljavanje)	31	3,25
Finansijska podrška u otvaranju novih radnih mjesta	13	1,36
Drugi oblici (navesti)	12	1,26
Svega	954	100

Iz datog prikaza može se zaključiti da formalne, odn. zakonske obaveze opredjeljuju poslodavce na saradnju sa Zavodom u obimu od 58,70%, što predstavlja najčešći oblik saradnje poslodavaca i Zavoda.

Saradnja poslodavaca i Zavoda koja se odvija kroz upućivanje kandidata na oglase-konkurse, odvija se u obimu od 11,43%, saradnja koja se odvija kroz učešća Zavoda u sufinansiranju zapošljavanja pripravnika zastupljena je sa 11,84%, dok su ostali vidovi saradnje zastupljeni u procentu manjem od 5.

2.6.2. Očekivanje poslodavaca od Zavoda

Rezultati dobijeni analizom odgovora poslodavaca o ocjeni kvaliteta usluga i dobijenih odgovora na pitanje vezano za postojanje saradnje i realizacije iste, tokom 2007. godine, ogledaju se u tome da je na nivou ove regije svih 799 anketiranih poslodavaca opredijelilo svoj odgovor na jedan od ponuđenih modaliteta ocjene kvaliteta usluga, na način što su njih **574** (71,93%) poslodavaca zadovoljni pruženim uslugama, nešto više nego godinu ranije, njih **158** (19,80%) je djelimično zadovoljno, a njih **66** (8,27%) je nezadovoljno pruženim uslugama.

Tabela 42: Ocjene poslodavaca o saradnji sa Zavodom–pokazatelji na nivou kategorija odgovora

Kategorija odgovora	Broj. poslodavaca	%
ZADOVOLJNI	574	71,93
DJELIMIČNO ZADOVOLJNI	158	19,80
NEZADOVOLJNI	66	8,27

Iz datog pregleda zaključujemo da je visok procenat poslodavaca koji su zadovoljni saradnjom sa Zavodom (71,93%), ali i to da nije mali broj onih koji su djelimično zadovoljni (19,80%) ili nezadovoljni (8,27%), što upućuje na zaključak da postoje primjedbe na određene vidove saradnje koje ostvaruju sa Zavodom, kao i na to da iste treba što prije identifikovati i otkloniti u cilju podizanja kvaliteta saradnje.

Zbog činjenice da je Zavod neposredno sprovodio anketu u kojoj je trebalo saopštiti ocjene o kvalitetu njegovih usluga, uvedeno je kontrolno pitanje

o razlozima nezadovoljstava u saradnji sa Zavodom, na koje su dobijeni indikativni odgovori.

Nezadovoljstava, dijela poslodavaca, kvalitetom saradnje sa Zavodom ilustrovana su u narednom prikazu:

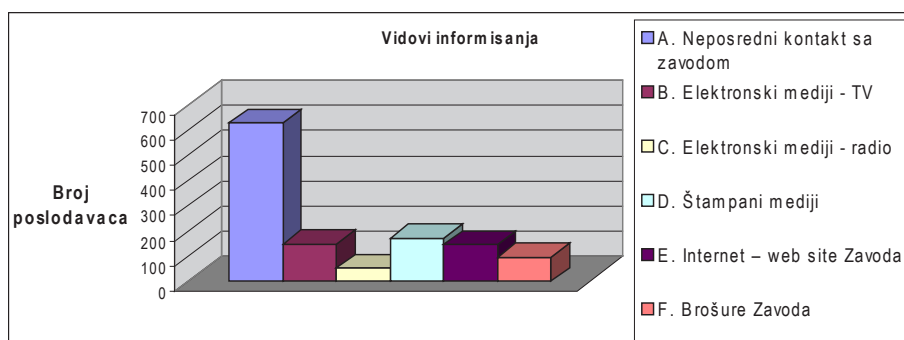
Tabela 43: Modaliteti nezadovoljstva saradnje poslodavaca sa Zavodom

MODALITETI.ODg OVORA	Broj. odgovora	%
Ažurnost u ispunjavanju preuzetih obaveza od strane Zavoda	22	19,13
Obezbjedjivanja potrebnih kadrova prema našim zahtjevima	37	32,17
Finansijske podrške u otvaranju novih radnih mjesta	19	16,52
Finansijske podrške za osposobljavanje-obuku kadrova	13	11,30
Stručne pomoći u obuci i izboru potrebnih kadrova	7	6,09
Informisanja o stanju na tržištu rada	13	11,30
Nešto drugo (navesti)	4	3,48
Svega	115	100

Uvidom u dobijene pokazatelje nezadovoljstava poslodavaca uslugama Zavoda mogu se, donekle, prepoznati i motivi njihovog opredjeljivanja za saradnju i preferiranja samim tim određenih oblika saradnje i sadržine koja iz njih proizilazi. Kada je u pitanju nezadovoljstvo pruženim uslugama, najveći broj odgovora odnosi se na obezbeđivanje potrebnih kadrova (32,17%), ažurnost u ispunjavanju preuzetih obaveza (19,13%), finansijsku podršku u otvaranju novih radnih mjesta (16,52%) itd.

2.6.3. Vidovi informisanja koji obezbjeđuju kvalitetniju saradnju sa Zavodom

Grafik 14: Vidovi informisanja koji obezbjeđuju kvalitetniju saradnju sa Zavodom

Poslodavci ispitani u regiji Podgorica, u najvećem broju slučajeva, kada je u pitanju vid informisanja koji bi obezbjedio kvalitetniju saradnju sa Zavodom, smatraju da je to neposredni kontakt sa Zavodom, 78,46%. Slijede štampani i elektronski mediji i Internet. Mnogo manji broj njih nalazi da je radio kao medij i brošure Zavoda sredstvo za dobijanje informacije. Slična je gradacija i po opštinama.

U odnosu na prošlogodišnju analizu, nalazimo da je u 2007. godini, znatno veći broj poslodavaca, informacije o Zavodu za zapošljavanje, nalazio na “site” Zavoda-Interneta.

2.6.4. Očekivanja poslodavaca od Zavoda, prijedlozi i sugestije

Pitanje koje se odnosi na usluge, koje poslodavci očekuju od Zavoda (pored onih koje su već navedene kod oblika i sadržaja saradnje), ima za cilj da obezbijedi dodatne informacije za vrednovanje dobijenih odgovora o kvalitetu ponuđenih vrsta usluga, kao i da omogući dobijanje prijedloga i sugestija za uvođenje novih oblika i sadržaja saradnje. Da bi se podstaklo slobodnije izražavanje poslodavaca, kod ovih pitanja nijesu predloženi odgovori, već je ostavljeno ispitanicima da ukratko opišu svoj prijedlog, odnosno primjedbu.

Pregledom listinga odgovora, dobijenih na ovo pitanje, može se zaključiti da se isti pretežno odnose na usluge Zavoda koje su pomenute kod prethodnih pitanja, uz naglašavanu potrebu da se realizuju u većem obimu, posebno kada su u pitanju finansijska podrška, informacije o tržištu rada, programi obrazovanja i obuke lica koja traže zaposlenje, obezbjeđivanje deficitarnih kadrova i drugo.

Ne želeći da ih prosto svrstavamo u određene grupacije, izdvajamo par **autentičnih** odgovora izabranih po kriterijumu tematskog ponavljanja:

- “Da je veća saradnja između Zavoda za zapošljavanje i poslodavca”.
- “Predlažem Vam da vaša kompetentna lica vrše češći obilazak poslodavaca kao i konsultacije sa njima.”
- “Mi smo zadovoljni vašim radom, prisutni ste u medijima i na Internetu.”
- “Trebalo bi da se zna ko je na Birou zbog zaposlenja, a ko zbog osiguranja.”

- “Trebalo bi da se organizuju susreti sa poslodavcima... mi ništa o radu Zavoda ne znamo sem preko medija”
- “Da Zavod pomogne oko stimulisanje otpremnina, otkupa staža... “
- “Kasni se sa naknadom po osnovu učešća u finansiranju zapošljavanja pripravnika “.
- “Nadamo se da će u budućoj saradnji biti bolji rezultati u pronalaženju adekvatnih kadrova”
- “Proces odobravanja kredita traje dugo.”
- “Prekvalifikacije za potrebna zanimanja”.
- “Blagovremeno informisanje od strane Zavoda o akcijama koje izvode”.
- “Da se odobri veći broj kredita za zapošljavanje novih kadrova”.
- “Da i ubuduće budu efikasni u svom radu kao i do sada,...”
- “Bolju komunikaciju sa poslodavcima kako bi se na vrijeme informisali o kadrovima, mi o onima na Zavodu, a vi o onima koji nama trebaju”.
- “Veću finansijsku podršku prilikom otvaranja novih radnih mjesta“.
- “Bolja prezentacija radne snage koja se trenutno nalazi na Zavodu, kao i njihovo radno iskustvo ako ga imaju.”
- “Više kurseva stranih jezika i kompjutera, jer ljudi koji nam se prijavljuju za bilo koju profesiju imaju oskudna ili naikakva znanja”.
- “Dajte šansu svima, a ne samo mladima”.
- Besplatni kursevi informatike i engleskog, ne samo za nezaposlene.

Pored očekivanja i sugestija, koje su svrstane u navedene aktivnosti, značajan broj odgovora poslodavaca na ova pitanja odnosi se i na konkretne programe i projekte Zavoda, rad pojedinih organizacionih jedinica, rukovodioca i saradnika za određene poslove.

Postoji i jedan interesantan segment sugestija odnosno komentara, koji su vezani za očekivanja određenih usluga koje nijesu u nadležnosti Zavoda za zapošljavanje.

Na jednoj strani su poslodavci koji možda nemaju dovoljnu informaciju, a na drugoj, zasigurno, oni koji kroz poznavanje aktivnosti Zavoda vjeruju u njega i očekuju korak više.

3. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

3.1. Realizacija projektovanih ciljeva i zadataka

Ovogodišnja anketa je četvrta po redu i sprovedena je na nivou regije Podgorica, koja obuhvata opštine Podgorica, Cetinje, Danilovgrad i Kolašin i predstavlja kontinuitet u redovnom godišnjem konsultovanju poslodavaca, sa ciljem ostvarivanja neposrednog uvida u aktuelnu i očekivanu zaposlenost i zapošljavanje, što doprinosi formiranju preciznije slike tržišta rada ove Regije.

Osnovni cilj istraživanja bio je prikupljanje podataka na osnovu kojih bi se što potpunije opisalo stanje crnogorskog tržišta rada, odnosno regije Podgorica. Postuliranje deskripcije kao primarnog cilja uzrokovano je stavom da je ona nužan prvi korak u ispitivanju svake pojave, pa i ove o kojoj je ovdje riječ, kao i činjenicom o postojanju veoma skromnog broja realizovanih istraživanja sa ovako opredijeljenom sadržinom.

Saglasno definisanom cilju, opredijeljeni su i zadaci i istraživanja:

- Izrada baze podataka za projektovanje mjera i programa aktivne politike zapošljavanja.
- Prikupljanje podataka za analizu zaposlenosti i zapošljavanja u 2007. godini, odnosno realizaciju planiranog zapošljavanja iz prethodne ankete.
- Prikupljanje podataka za analizu očekivanih kretanja u oblasti zaposlenosti i zapošljavanja u 2008. godini.
- Analiza strukture zaposlenih sa različitih aspekata.
- Istraživanje mišljenja, ocjena i stavova poslodavaca o saradnji sa Zavodom u zadovoljavanju kadrovskih potreba.
- Evidentiranje promjena u strukturi i ažuriranje registra poslodavaca.

Ono što je takođe značajno kada su u pitanju ciljevi i zadaci, jeste da je i ova, kao i prošlogodišnja anketa, dopunjena sa par novih zadataka i ciljeva koji su determinisani kako sugestijama poslodavaca tako i makro-ekonomskim promjenama na tržištu.

3.2. Registar poslodavaca

Izrada registra poslodavaca, u prethodnom istraživanju, tretirana je kao jedan od prioritarnih zadataka. Ovo zato što je evidencija poslodavaca kod Centralnog registra Privrednog suda nedovoljno pouzdana i nepotpuna sa aspekta potreba službe za zapošljavanje.

Radna grupa projekta “Analiza poslodavaca 2007” uspjela je, korištenjem baze poslodavaca Zavoda, Fonda PIO i Poreske uprave da napravi “zdravu” bazu, iz koje je izvučen visoko kvalitetan uzorak. Problemi na terenu, tipa netačne adrese, nepostojanja pravnog subjekta, preseljenja i preregistracija poslodavaca koji su otežavali njihovu identifikaciju, svedeni su na minimum. To nam daje za pravo da smatramo da su pokazatelji dobijeni iz ovakvog uzorka visoke statističke tačnosti.

3.3. Struktura poslodavaca

U regiji Podgorica anketirano je ukupno 799 poslodavaca, što predstavlja 15,20% od ukupnog broja “aktivnih” poslodavaca. Taj procenat odnosi se kako na Regiju uopšte, tako i na opštine posebno.

Kada je u pitanju učešće pojedinih opština u Regiji, pratio se uzorak proporcionalan broju poslodavaca u pojedinoj opštini.

OPŠTINA REGIJA	POSLODAVCI	
	UZORAK	% učešće u republici
PODGORICA	697	87,22
CETINJE	48	6,02
DANILOVGRAD	36	4,51
KOLAŠIN	18	2,26
Svega	799	100,00

Kada su u pitanju poslodavci prema oblicima organizovanja, uočavamo da je u anketiranom uzorku, najzastupljeniji oblik organizovanja Društvo sa ograničenom odgovornošću-67,08%.

Slijede Ustanove, koje u uzorku učestvuju sa 9,01%, Akcionarska društva učestvuju sa 7,51% i Ortačka društva sa 5,76%, dok su ostali oblici zastupljeni u procentu manjem od 5%.

U anketiranom uzorku, najzastupljenije djelatnosti su Trgovina na veliko i malo, Prerađivačka industrija i Aktivnosti u vezi sa nekretninama.

3.4. Prosječna i ukupna zaposlenost u 2007. godini

U uzorku od 779 preduzeća obrađenom u regiji Podgorice, koji predstavlja 15,20% ukupnog broja aktivnih poslodavaca upisanih u registar, prosječan broj zaposlenih je 35.714 radnika, dok je ukupan broj zaposlenih na dan anketiranja 35.890 radnika.

U ovogodišnjem uzorku, Trgovina na veliko i malo (19,46%), Prerađivačka industrija (14,10%), i Saobraćaj i veze (13,55%), su bile djelatnosti sa najvećim brojem zaposlenih.

3.5. Novozaposleni u 2007. godini

Kada je u pitanju pregled novog zapošljavanja po grupama zanimanja, možemo konstatovati da je u 2007. godini, najveći broj zapošljavanja ostvaren u grupi zanimanja Trgovina i ugostiteljstvo –1.453 ili 40,48%. Slijede zapošljavanja u grupi zanimanja Ekonomija, pravo i administracija – 22,01%, u grupi zanimanja Saobraćaj –7,47%, Geodezija i građevinarstvo – 5,66%, Zdravstvo i farmacija – 3,93%, itd. Najmanji broj zapošljavanja u 2007. godini ostvaren je u okviru grupe zanimanja Fizička kultura i sport, svega dva zapošljavanja, tj. 0,06%.

Kada je u pitanju pregled novozaposlenih po stepenima stručne spreme, najveći broj zapošljavanja u 2007. godini ostvaren je kod IV stepena – 49,06%, zatim u broju novozaposlenih lica najveće učešće imaju zaposleni sa III stepenom–22,15%, dok je učešće novozaposlenih lica sa VII stepenom–15,58%, sa I stepenom–5,60%, sa VI stepenom–3,48%, sa II stepenom–3,04%, sa V stepenom–0,84%, a najmanje učešće novozaposlenih lica je sa VIII stepenom, svega 0,25%.

Od ukupnog broja novozaposlenih u 2007.godini, 51,40% je zaposleno na određeno vrijeme, dok su ostali zaposleni na neodređeno vrijeme.

3.6. Plan zapošljavanja za 2008. godinu

Kao i kod ostvarenog zapošljavanja u 2007. godini, tako i kod planiranog zapošljavanja u 2008. godini, planirane potrebe poslodavaca su najviše zastupljene kod IV stepena (42,65%) i III stepena stručne spreme (19,92%). Ova dva stepena, zajedno u ukupnoj strukturi planiranog zapošljavanja u 2008. godini, učestvuju sa 62,57%. Po zastupljenosti u strukturi planiranog zapošljavanja slijede: VII stepen (15,13%), VI (9,85%), I (5,61%), II (4,90%) i na kraju najmanju potrebu poslodavci su iskazali za licima koja posjeduju V stepen stručne spreme, svega 1,93%.

3.7. Obrazovanje i obuka za zapošljavanje

Različitim programima pripreme za zaposlenje (dokvalifikacija, prekvalifikacija, stručno osposobljavanje, inoviranje znanja, specijalizacije i drugo) tokom 2007. godine na nivou regije Podgorica obuhvaćeno je 190 kandidata u anketiranom uzorku.

U obrazovnoj strukturi dominiraju lica sa III stepenom stručne spreme (34,21%), II stepenom (29,47%) i IV stepenom (22,10%), dok lica sa I, V, VI, VII stepenom učestvuju sa manje od 10%, a nezaposleni VIII stepena, nijesu zastupljeni u programima obuke u 2007. godini u regiji Podgorica.

Što se tiče broj planiranih polaznika obuka u 2008. godini, on je na nivou od od 70% u odnosu na ostvareni broj polaznika obuke u 2007. godini, što je, ako uzmemo u obzir da se radi o planovima, ipak zadovoljavajuće. Naime, planirano je da 133 lica prođe razne vidove obuke, a u okviru njih najviše je zastupljeno onih sa završenim III i IV stepenom stručne spreme.

Iz zanimanja u grupi Geodezija i građevinarstvo je najveći broj lica koja su obuhvaćena realizovanim programima obuke (25,78%). Slijede polaznici u grupama zanimanja Trgovine i ugostiteljstva (20,52%), i Poljoprivrede, proizvodnje i prerade hrane u obimu od 10,52%.

3.8. Starosna struktura zaposlenih po stepenima stručne spreme i djelatnostima firme

Kad je u pitanju ukupna starosna struktura proizilazi da je u okviru ovih djelatnosti najviše angažovano radnika starosne dobi od 41-50 godina, njih 28,12%, zatim u dobi od 31 do 40, njih 26,30%, a najmanje je angažovano radnika iz grupe do 18. godine. Možemo primijetiti da bitnije razlike i pomjeranja u starosnoj strukturi, u odnosu na zatečenu situaciju u prošlim analizama, nema.

Što se tiče starosne strukture po stepenu stručne spreme uočavamo da u I stepenu ima najviše zaposlenih između 41 i 50 godina a najmanje onih do 18 godina. Sličan odnos prati i ostale stručne spreme, pa možemo zaključiti da je populacija između 41 i 50 godina najzaposlenija u regiji Podgorica.

U ukupnom broju zaposlenih, u obrađenom uzorku, žene učestvuju sa 48,14%, odnosno 17.752 zaposlenih. Kada su u pitanju djelatnosti, najveći postotak žena radi u Obrazovanju, zatim Zdravstvu, Trgovini na veliko i malo, Finansijskom posredovanju, a zatim slijede: Državna uprava i odbrana, Ribarstvo, Hoteli i restorani. U tim djelatnostima žene su zastupljene sa više od 50%. Djelatnost sa najmanjim brojem angažovanih žena, kao što bi se moglo i pretpostaviti, je Vađenje ruda i kamena.

3.9. Saradnja poslodavaca i Zavoda, preporuke i sugestije

Ovo poglavlje je veoma važno za Zavod za zapošljavanje, koji je i iznio projekat Analize poslodavaca, jer se u njemu kriju mnoge smjernice za dalje aktivnosti. Zavod za zapošljavanje je javni servis, pa zato na svaki način, pa i neformalnim kritikama ili sugestijama, pokušava da dođe do spoznaje kako da svoj servis poboljša.

Opšti zaključak je da su poslodavci zadovoljni kvalitetom usluga i nivoom saradnje koju ostvaruju sa Zavodom.

Pored opštih ocjena koje su već pomenute, poslodavci su saopštili dosta konkretnih očekivanja, kritičkih primjedbi na rad određenih poslovnih organa, službi i savjetnika, kao i sugestija za unapređivanje pojedinih

segmenata aktivnosti, koje treba uvažiti kod opredjeljivanja programskih aktivnosti u narednom periodu. Kod odgovora na ova pitanja iskazana su i mišljenja pojedinih poslodavaca da je ukupna aktivnost Zavoda i njegovih službi i saradnika na visokom nivou i da u tom pogledu ništa ne treba mijenjati.

Načelno, saznanja do kojih se došlo analizom odgovora poslodavaca, uz neophodne komparacije sa pokazateljima iz drugih izvora, mogu se koristiti za različite namjere pod uslovom da se uvažavaju određena ograničenja i rezerve navedene u tekstu. Ovo se istovremeno odnosi, kako na namjere operativnog karaktera tako i na nastavak istraživanja, kao što su:

- Oblici i sadržaji obrazovanja i obuke kadrova za rad u određenim djelatnostima proizvodnje i usluga.
- Identifikacija posebnih znanja i vještina zbog kojih poslodavci pojedina zanimanja tretiraju kao deficitarna.
- Sadržaji edukacije poslodavaca, posebno malih i srednjih preduzeća, za planiranje i zadovoljavanje obrazovnih i kadrovskih potreba.
- Obim i profesionalna struktura zaposlenih prema poslovima koje obavljaju u odnosu na formalne kvalifikacije koje posjeduju.
- Uslovi i zahtjevi rada koji opredjeljuju poslodavce u pojedinim djelatnostima za relativno veliko angažovanje radnika nižih stepena stručne spreme.
- Viškovi zaposlenih, invalidi, fleksibilni oblici zapošljavanja i drugo.

Neposredna primjena prezentiranih rezultata odnosiće se na:

- Oblikovanje mjera i programa aktivne politike zapošljavanja;
- Opredjeljivanje sadržaja programskih aktivnosti na unapređivanju kvaliteta usluga licima i poslodavcima;
- Formiranje baze podataka, odnosno dopunu registra poslodavaca;
- Izradu planova i programa rada Zavoda;
- Izradu regionalnog i opštinskih planova zapošljavanja za narednu godinu.

Posebna preporuka mogla bi se formulisati kao potreba da se anketa sprovodi kontinuirano, kako bi se na bazi valjanih pokazatelja, ne samo pratili aktuelni trendovi, nego i izvodile projekcije zaposlenosti i zapošljavanja za duži vremenski period. U tom smislu anketni list urađen za ovo istraživanje mogao bi se standardizovati što bi, pored ostalog, omogućilo upoređivanje rezultata u cilju kontinuiranog praćenja stanja i kretanja u oblasti zaposlenosti i zapošljavanja u Crnoj Gori.

4. Prilog

4.1. Upitnik

ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE CRNE GORE

Biro rada _____

Kancelarija _____

UPITNIK ZA POSLODAVCE

zapošljavanje 2007/2008.

I. OPŠTI PODACI

1. Naziv _____
2. Oblik organizovanja _____
3. Oblik svojine _____
4. Datum osnivanja _____
5. Opština _____ Mjesto _____

6. Adresa _____
7. Telefon _____, faks _____
e-mail _____
8. Kontakt osoba za poslove zapošljavanja _____
9. Matični broj _____ Registarski broj _____
10. Vrsta djelatnosti _____ Šifra _____
11. Da li je postojeća organizacija dio neke druge organizacije
(domaće ili strane)
DA _____ (šifra opštine _____) NE
12. Na kom tržištu organizacija dominantno posluje
a) lokalnom b) regionalnom c) nacionalnom d) međunarodnom

II PODACI O RADU I POSLOVANJU

13. Kako ocjenjujete poslovnu klimu u zemlji
a) dobro
b) zadovoljavajuće
c) loše, navesti razloge _____
14. Da li imate pripremljen plan/strategiju razvoja firme
a) da li imate biznis plan da ne
b) da li imate strategiju/plan razvoja da ne
c) da li imate usvojen sistem kvaliteta da ne
d) da li planirate investicije da ne

15. Planirano povećanje broja zaposlenih u 2008. godini ?

NE	A. Nije planirano povećanje obima proizvodnje/usluga B. Teškoće u plasmanu proizvoda/usluga C. Teškoće u obezbjeđivanju sredstava za investicije D. Nedostatak kompetentne radne snage E. Drugi razlozi (navesti) _____
DA	A. Povećana potražnja za proizvodima i uslugama na tržištu (domaćem i inostranom) B. Povećanje obima i strukture/asortimana proizvoda i usluga C. Drugi razlozi (navesti) _____

16. Da li imate projekciju zapošljavanja novih kadrova u narednih pet (5) godina?

NE	A. Nije planirano povećanje broja zaposlenih B. Nema adekvatnog kadra za izradu planova C. Ostalo (navesti) _____
DA	A. Ima urađen biznis plan B. Ima urađen investicioni program C. Ostalo (navesti) _____

III ZAPOSLENI U 2007. I ZAPOŠLJAVANJE U 2008.

17. Prosječan broj ukupno zaposlenih u

- godini osnivanja _____
- 2000. godini _____
- 2005. godini _____

18. Starosna struktura zaposlenih u Vašoj organizaciji

Starosno doba		Stručna sprema								Ukupno
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Do 18 godina	Ž									
	U									
19-24 godina	Ž									
	U									
25-30 godina	Ž									
	U									
31-40 godina	Ž									
	U									
41-50 godina	Ž									
	U									
51-54 godina	Ž									
	U									
55-65 godina	Ž									
	U									
ukupno										

19. Struktura radne snage (u 2007. i planirano za 2008. godinu)

		Pojlop., proizv. i prer. hrane	Šumarstvo i obrada drveta	Geologija, rudarstvo i metalurgija	Mašinstvo i obrada metala	Elektrotehn.	Hemija, nemet. i grafičarstvo	Tekstilstvo i kožarstvo	Komunalne, tatarske i farbarske usluge	Geodezija i građevinarstvo	Saobraćaj
I	Ukupno zaposlenih	O									
	Zaposleno u 2007. god.	N									
	Planirano za 2008. god.	O									
II	Ukupno zaposlenih	N									
	Zaposleno u 2007. god.	O									
	Planirano za 2008. god.	N									
III	Ukupno zaposlenih	O									
	Zaposleno u 2007. god.	N									
	Planirano za 2008. god.	O									
IV	Ukupno zaposlenih	N									
	Zaposleno u 2007. god.	O									
	Planirano za 2008. god.	N									
V	Ukupno zaposlenih	O									
	Zaposleno u 2007. god.	N									
	Planirano za 2008. god.	O									
VI	Ukupno zaposlenih	N									
	Zaposleno u 2007. god.	O									
	Planirano za 2008. god.	N									
VII	Ukupno zaposlenih	O									
	Zaposleno u 2007. god.	N									
	Planirano za 2008. god.	O									
VIII	Ukupno zaposlenih	N									
	Zaposleno u 2007. god.	O									
	Planirano za 2008. god.	N									

			Vaspitanje i obr- zovanje	Društveno – humanističko područje	Prirodno – matematičko područje	Kultura, um- jetnost i javno informisanje	Zdravstvo, farmacija i soci- jalna zaštita	Fizička kultura i sport	Ostalo
I	Ukupno zaposlenih	O							
		N							
	Zaposleno u 2007. god.	O							
		N							
II	Planirano za 2008. god.	O							
		N							
	Ukupno zaposlenih	O							
		N							
III	Zaposleno u 2007. god.	O							
		N							
	Planirano za 2008. god.	O							
		N							
IV	Ukupno zaposlenih	O							
		N							
	Zaposleno u 2007. god.	O							
		N							
V	Planirano za 2008. god.	O							
		N							
	Ukupno zaposlenih	O							
		N							
VI	Zaposleno u 2007. god.	O							
		N							
	Planirano za 2008. god.	O							
		N							
VII	Ukupno zaposlenih	O							
		N							
	Zaposleno u 2007. god.	O							
		N							
VIII	Planirano za 2008. god.	O							
		N							
	Ukupno zaposlenih	O							
		N							
IX	Zaposleno u 2007. god.	O							
		N							
	Planirano za 2008. god.	O							
		N							

IV LICA SA INVALIDITETOM I DOPUNSKI OBLICI ZAPOŠLJAVANJA

20. Lica sa invaliditetom:

Lica sa invaliditetom	
U 2007. godini	
Planirano za 2008. god.	

21. Da li ste spremni uposliti lica sa invaliditetom ukoliko bi Vam bile obezbijedene određene pogodnosti:

NE

DA

- Sufinansiranje zarade
- Poreske i carinske olakšice
- Obuka i osposobljavanje
- Krediti po povlašćenim uslovima
- Opremanje radnog mjesta
- Druge pogodnosti (navesti) _____

22. Da li ste upoznati sa pogodnostima koje obezbjeđuje Zavod radi podsticanja zapošljavanja lica sa invaliditetom:

a) obuka i osposobljavanje	DA	NE
b) krediti za samozapošljavanje	DA	NE
c) opremanje radnog mjesta	DA	NE

23. Kako ocjenjujete mogućnost zapošljavanja radnika sa nepunim radnim vremenom (za vaše potrebe)?

- A. Smatramo da je to povoljno rješenje
- B. Nemamo potrebe za takvim angažovanjem kadrova
- C. Ostalo(navesti) _____

24. Broj penzionisanih radnika:

- a) u 2007. godini _____
b) plan za 2008. godinu _____

25. Radno angažovanje penzionera:

- Da li ste spremni radno angažovati penzionere?

NE

DA

- koliko je angažovano u 2007. g. _____

- koliko planirate angažovati u 2008. g. _____

- na kojim poslovima _____

26. Šta mislite o zapošljavanju nezaposlenih lica za obavljanje povremenih i privremenih poslova ?

A. Nemamo takvih potreba

B. Povremeno imamo takvih potreba

C. Često imamo takvih potreba

V VIŠKOVI RADNE SNAGE

27. Struktura viškova radne snage

		Pojlop., proizvod. i prer. hrane	Šumarstvo i obrada drveta	Geologija, rudarstvo i metalurgija	Mašinstvo i obrada metala	Elektrotehn.	Hemija, nemet. i grafičarstvo	Tekstilstvo i kožarstvo	Komunalne, tapetarske i farbarske usluge	Geodezija i građevinarstvo	Saobraćaj	Trgovina, ugostiteljstvo i turizam	Ekonomija, pravo i administracija	Vaspitanje i obrazovanje	Društveno – humanističko područje	Prirodno – matematičko područje	Kultura, umjetnost i javno informisanje	Zdravstvo, farmacija i socijalna zaštita	Fizička kultura i sport	Ostalo		
I	2007. godina																					
	2008. godina																					
II	2007. godina																					
	2008. godina																					
III	2007. godina																					
	2008. godina																					
IV	2007. godina																					
	2008. godina																					
V	2007. godina																					
	2008. godina																					
VI	2007. godina																					
	2008. godina																					
VII	2007. godina																					
	2008. godina																					
VIII	2007. godina																					
	2008. godina																					

28. Razlozi viškova radne snage

2007. godina	NE		
	DA	1.Razlozi	A. Prestrukturiranje proizvodnje B. Smanjenje obima proizvodnje/usluga C. Neodgovarajuća struktura zaposlenih D. Drugi razlozi (navesti)_____
2.Način rješavanja		A. Otpremnina B. Raspored kod istog ili drugog poslodavca C. Prekvalifikacija, dokvalifikacija i sl. D. Nije riješen status E. Drugi razlozi (navesti)_____	

2008. godina	NE		
	DA	1.Razlozi	A. Prestrukturiranje proizvodnje B. Smanjenje obima proizvodnje/usluga C. Neodgovarajuća struktura zaposlenih D. Drugi razlozi (navesti)_____
2.Način rješavanja		A. Otpremnina B. Raspored kod istog ili drugog poslodavca C. Prekvalifikacija, dokvalifikacija i sl. D. Drugi razlozi (navesti)_____	

VI DEFICITARNA ZANIMANJA

29. Struktura deficitarnih kadrova

Red. broj	U 2007. godini			U 2008. godini		
	Naziv zanimanja	Šifra zanimanja	Broj radnika	Naziv zanimanja	Šifra zanimanja	Broj radnika
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
...						

30. Razlozi deficitarnosti

Koji su razlozi deficitarnosti kadrova?

2007. godina	A. Nema obrazovanih kadrova odgovarajućih profila na tržištu rada B. Ne prihvataju ponuđene uslove rada C. Nedostatak sredstava za stručno obrazovanje i obuku potrebnih kadrova D. Drugi razlozi (navesti) _____
-------------------------	--

2008. godina	A. Nema obrazovanih kadrova odgovarajućih profila na tržištu rada B. Ne prihvataju ponuđene uslove rada C. Nedostatak sredstava za stručno obrazovanje i obuku potrebnih kadrova D. Drugi razlozi (navesti) _____
-------------------------	--

31. Razlozi neprihvatanja ponuđenog radnog mjesta:

- Niska zarada
- Neadekvatni uslovi rada (fizičko opterećenje, opasni poslovi-izloženost uticaju hemikalija, loši uslovi smještaja...)
- Rad u smjenama
- Velika udaljenost radnog mjesta od mjesta prebivališta
- Drugi razlozi (navesti) _____

32. Kako ocjenjujete kvalitet radne snage

1. zaposlenih u firmi
 - a) zadovoljan
 - b) djelimično zadovoljan
2. kadrova sa evidencije Zavoda za koje ste zainteresovani
 - a) zadovoljan
 - b) djelimično zadovoljan
 - c) nezadovoljan

33. Koja znanja, vještine i kompetencije najviše nedostaju radnoj snazi. (navedite najviše 5 modaliteta)

- a) tehničko-tehnološka
- b) sposobnosti komuniciranja
- c) kreativnost

- d) kompjuterska znanja
- e) marketinška znanja
- f) organizacijska
- g) finansijska
- h) znanje stranih jezika
- i) druga znanja (navesti) _____

VII SARADNJA SA ZAVODOM

34. Da li ste u 2007. godini saradivali sa Zavodom za zapošljavanje.

DA

NE

35. Da li ste u 2007. godini saradivali sa Zavodom za zapošljavanje u obezbjeđivanju potrebnih kadrova?

NE	
DA	<ul style="list-style-type: none"> A. U okviru prijave slobodnih radnih mjesta (radi oglašavanja) B. Upućivanje kandidata na oglase-konkurse C. Informisanje o uslovima i mogućnostima obezbjeđivanja potrebnih kadrova D. Učešće u izboru kandidata za zaposlenje (razgovor sa kandidatima, predstavljanje kandidata, psihološka selekcija...) E. Sufinansiranje zapošljavanja pripravnika F. Učešće u realizaciji programa obuke za zaposlenje (stručno osposobljavanje, dokvalifikacija, prekvalifikacija, specijalizacija) G. Finansijska podrška u otvaranju novih radnih mjesta H. Drugi oblici (navesti) _____

36. Realizacija programa obuke u 2007. i plan za 2008. god. (dokvalifikacije, prekvalifikacije, specijalizacije i sticanja posebnih znanja i sl.)

		Poljop., proizv. i prer. hrane	Šumarstvo i obrada drveta	Geologija, rudarstvo i metalurgija	Mašinstvo i obrada metala	Elektrotehn.	Hemija, nemet. i grafičarstvo	Tekstilstvo i kožarstvo	Komunalne, tapetarske i farbarske usluge	Geodezija i građevinarstvo	Saobraćaj	Trgovina, ugostiteljstvo i turizam	Ekonomija, pravo i administracija	Vaspitanje i obrazovanje	Društveno – humanističko područje	Prirodno – matematičko područje	Kultura, umjetnost i javno informisanje	Zdravstvo, farmacija i socijalna zaštita	Fizička kultura i sport	Ostalo	
I	2007. godina																				
	2008. godina																				
II	2007. godina																				
	2008. godina																				
III	2007. godina																				
	2008. godina																				
IV	2007. godina																				
	2008. godina																				
V	2007. godina																				
	2008. godina																				
VI	2007. godina																				
	2008. godina																				
VII	2007. godina																				
	2008. godina																				
VIII	2007. godina																				
	2008. godina																				

37. Kako ocjenjujete posredovanje i ostale usluge Zavoda u odnosu na vaše zahtjeve i očekivanja (u pogledu obrazovanja, radnog iskustva, posebnih znanja, ličnih osobina posredovanih kadrova, finansijske participacije...)

Zadovoljni	
Djelimično zadovoljni	
Nezadovoljni naročito u pogledu:	A. Ažurnosti u ispunjavnju preuzetih obaveza od strane Zavoda B. Obezbeđivanja potrebnih kadrova prema našim zahtjevima C. Finansijske podrške u otvaranju novih radnih mjesta D. Finansijske podrške za osposobljavanje/obuku kadrova E. Stručne pomoći u obuci i izboru potrebnih kadrova F. Informisanja o stanju na tržištu rada G. Ostalo _____

38. Koji vid informisanja Vam obezbjeđuje kvalitetnu saradnju sa Zavodom

- a) neposredni kontakt sa Zavodom
- b) elektronski mediji – TV
- c) elektronski mediji – radio
- d) štampani mediji
- e) internet – web site Zavoda
- f) brošure Zavoda

39. Navedite kakve usluge (pored onih koje su navedene kod pitanja 35) očekujete od Zavoda u zadovoljavanju vaših kadrovski potreba?

40. Molimo Vas da, osim odgovora na postavljena pitanja, navedete i druge ocjene, prijedloge i sugestije koje bi mogle doprinijeti uspješnijoj izradi i realizaciji planova zapošljavanja i saradnji poslodavaca sa službom zapošljavanja u zadovoljavanju vaših kadrovskih potreba i povećanja zaposlenosti uopšte:

Ime i prezime lica koje je
popunilo Upitnik

MP

Potpis odgovornog
lica-poslodavca

U _____ dana _____ 2007. godine

Tabele i grafici korišteni u materijalu

- Tabela 1:** Analizirani uzorak regije Podgorica (st.15)
- Tabela 2:** Pregled poslodavaca prema oblicima organizovanja na nivou Regije (st.17)
- Tabela 3:** Pregled poslodavaca prema vrsti djelatnosti (st.19)
- Tabela 4:** Pregled poslodavaca prema oblicima organizovanja i vrstama djelatnosti (st.22)
- Tabela 5:** Zastupljenost društava sa ograničenom odgovornošću u djelatnostima (st.24)
- Tabela 6:** Pregled poslodavaca prema dužini postojanja društva (st.26)
- Tabela 7:** Poslodavci prema broju zaposlenih (st.28)
- Tabela 8:** Poslodavci prema broju zaposlenih prema grupama djelatnosti (st.30)
- Tabela 9:** Prosječna zaposlenost u 2007. godini prema vrstama djelatnosti (st.35)
- Tabela 10:** Pregled ostvarenog zapošljavanja u 2007. godini prema stepenima stručne spreme i vrsti radnog odnosa na nivou regije Podgorica (st.37)
- Tabela 11:** Struktura ostvarenog zapošljavanja u 2007. godini u grupama zanimanja (st.39)
- Tabela 12:** Prikaz zapošljavanja po stepenima stručne spreme za grupu zanimanja Trgovina na veliko i malo (st.40)
- Tabela 13:** Starosna struktura zaposlenih po stepenima stručne spreme i grupama djelatnosti (st.40)
- Tabela 14:** Struktura zaposlenih u grupama zanimanja u okviru IV stepena (st.42)
- Tabela 15:** Broj zaposlenih invalida i penzionisanih radnici u 2007. godini (st.43)
- Tabela 16:** Spremnost zapošljavanja lica sa invaliditetom uz obezbjeđenje određenih pogodnosti (st.45)
- Tabela 17:** Upoznatost poslodavaca sa pogodnostima koje obezbeđuje Zavod, radi podsticanja lica sa invaliditetom (st.46)
- Tabela 18:** Struktura viškova zaposlenih u 2007. godini i narednoj godini prema stepenima stručne spreme i grupama zanimanja (st.47)
- Tabela 19:** Struktura viškova zaposlenih u 2007. godini prema stepenima stručne spreme i djelatnostima poslodavaca (st.48)
- Tabela 20:** Prikaz viškova zaposlenih u 2007. godini prema razlozima utvrđivanja (st.49)

- Tabela 21:** Načini rešavanja viškova u 2007. godini (st.50)
- Tabela 22:** Deficitarni kadrovi u 2007. godini - pokazatelji na nivou kategorija odgovora (st.50)
- Tabela 23:** Struktura deficitarnih kadrova u 2007. godini (st.52)
- Tabela 24:** Zapošljavanje sa kraćim radnim vremenom (st.60)
- Tabela 25:** Zapošljavanje radnika sa nepunim radnim vremenom prema djelatnostima poslodavaca (st.61)
- Tabela 26:** Radno angažovanje nezaposlenih za povremene i privremene poslove (st.62)
- Tabela 27:** Uporedni pregled zaposlenih u tekućoj godini, i planiranih zapošljavanja u narednoj godini (st.62)
- Tabela 28:** Struktura zaposlenih po stepenima stručne spreme i djelatnosti firme (st.64)
- Tabela 29:** Starosna struktura prema stepenu školske spreme (st.65)
- Tabela 30:** Procentualno učešće žena u ukupnom broju zaposlenih po djelatnostima (st.66)
- Tabela 31:** Razlozi zbog kojih poslodavci nijesu planirali povećanje broja zaposlenih (st.68)
- Tabela 32:** Razlozi zbog kojih su poslodavci planirali povećanje broja zaposlenih (st.68)
- Tabela 33:** Projekcija zapošljavanja za narednih pet godina (st.69)
- Tabela 34:** Povećanje broja zaposlenih u narednoj godini prema djelatnostima poslodavaca (st.70)
- Tabela 35:** Pregled plana zapošljavanja u 2008. godini prema stepenu stručne spreme i vrsti radnog odnosa na nivou regije Podgorica (st.71)
- Tabela 36:** Struktura viškova zaposlenih za 2008. godini prema stepenima stručne spreme i djelatnostima poslodavaca (st.72)
- Tabela 37:** Načini rješavanja viškova u 2008. godini (st.74)
- Tabela 38:** Deficitarni kadrovi "Opcija DA"-modaliteti odgovora (st.74)
- Tabela 39:** Struktura deficitarnih kadrova u 2008 godini (st.75)
- Tabela 40:** Broj lica obuhvaćen programima obuke u 2007. i planiran za 2008. godinu (st.81)
- Tabela 41:** Oblici i sadržaji saradnje (st.85)
- Tabela 42:** Ocjene poslodavaca o saradnji sa Zavodom-pokazatelji na nivou kategorija odgovora (st.86)
- Tabela 43:** Modaliteti nezadovoljstva saradnje poslodavaca sa Zavodom (st.86)

- Grafik 1:** Poslodavci prema broju zaposlenih (st.29)
- Grafik 2:** Ocjena rada/poslovanja firme (st.31)
- Grafik 3:** Plan/strategija razvoja firme (st.32)
- Grafik 4:** Tržište na kome organizacija dominantno posluje (st.33)
- Grafik 5:** Prosječan broj ukupno zaposlenih u opštinama regije Podgorica (st.37)
- Grafik 6:** Struktura zaposlenih po stepenima stručne spreme u okviru grupe zanimanja Ekonomija, pravo i administracija (st.42)
- Grafik 7:** Deficitarni kadrovi “Opcija DA” - modaliteti odgovora (st.51)
- Grafik 8:** Procentuali odnos žena i muškaraca u radnom tijelu, po stepenima stručne spreme (st.67)
- Grafik 9:** Grafički prikaz viškova zaposlenih u 2008. godini prema razlozima utvrđivanja, na nivou Regije (st.73)
- Grafik 10:** Znanja, vještine i kompetencije koje najviše nedostaju nezaposlenim (st.82)
- Grafik 11:** Kvalitet radne snage u firmi (st.83)
- Grafik 12:** Kvalitet radne snage na evidenciji Zavoda za zapošljavanje (st.84)
- Grafik 13:** Pokazatelji saradnje sa Zavodom na nivou kategorije odgovora (st.84)
- Grafik 14:** Vid informacije koji obezbjeđuje kvalitetniju saradnju sa Zavodom (st.87)

CIP – Каталогизација у публикацији
Централна народна библиотека Црне Горе, Цетиње

331.5(497.16 Подгорица) ”2007/2008”

ANKETA poslodavca : zaposlenost i zapošljavanje :
07/08. / [projektni tim Goran Šćepanović, Verica Popović].
– Podgorica : Zavod za zapošljavanje Crne Gore, Biro rada
Podgorica, 2008 (Podgorica : Studio MOUSE). – 116 str. : graf.
prikazi, tabele ; 24 cm

Tiraž 300. – Uпитник за poslodavce: str. 99-113. – Rezime.

ISBN 978-86-85789-07-6

a) Завосленост – Подгорица – 2007-2008
b) Запошљавање – Подгорица – 2007-2008
COBISS.CG-ID 12685328